

Pian Lontoon kongressin jälkeen julkaisi Jura-federaatio tunnetun Sonvillierin kiertokirjeen, jossa vastustettiin päättäväisesti ja yksiselitteisesti Lontoon yleisneuvoston ylimielisiä olettamuksia. Siitä huolimatta vuoden 1872 Haagin kongressi, jonka enemmistö oli luotu keinotekoisesti käyttämällä mitä likaisimpia ja tuomittavimpia menetelmiä, vei päätökseen Lontoon konferenssin aloittaman työn, jolla Internationaali piti muuttaa vaalikoneistoksi. Eliminoidakseen kaikki väärinkäsitysmahdollisuudet blanquisti Eduard Vaillant ilmoitti kannattaessaan yleisneuvoston esittämää ehdotusta poliittisen vallan valtaamisesta työväenluokalle, että ”heti kun kongressi on hyväksynyt tämän päätöksen ja liittänyt sen Internationaalin raamattuun, on jokainen jäsen velvollinen noudattamaan sitä erottamisen uhalla”. Tällä Marx ja hänen seuraajansa aiheuttivat Internationaalin avoimen hajoamisen kaikkine tuhoisine seurauksineen työväenliikkeen kehitykselle, sekä aloittivat parlamentaarisen politiikan kauden, joka väistämättä johti sosialistisen liikkeen henkiseen pysähtyneisyyteen ja moraaliseen rappioon, minä voimme tänään havaita useimmissa maissa.

Pian Haagin kongressin jälkeen tärkeimpien ja aktiivisempien Internationaalin osastojen edustajat tapasivat St. Immierissä anti-autoritaarisessa kongressissa, joka mitätöi kaikki Haagin hyväksymät päätökset. Tästä tapahtumasta on lähtöisin sosialistisen leirin hajoaminen niihin, jotka kannattavat suoraa vallankumouksellista toimintaa, ja niihin, jotka puhuvat parlamentaarisen politiikan puolesta, ja tämä hajaannus on aikaa myöten kasvanut yhä vain laajemmaksi ja vaikeammaksi sopia. Marx ja Bakunin olivat pelkästään tunnetuimmat vastakkaisten leirien edustajat kamppailussa sosialismin kahden erilaisen peruskäsityksen välillä. Olisi kuitenkin suuri virhe käsitellä tätä kamppailua vain kahden persoonallisuuden välisenä konfliktina. Kamppailu oli kahden ajatusmallin välistä antagonismia, ja juuri tämä antoi asialle sen todellisen merkityksen ja antaa vielä nykyäänkin. Tuhoisaa tässä oli se, että Marx ja Engels antoivat erimielisyyksille pahansuovan ja henkilökohtaisen sävyn. Internationaalissa oli kyllä tilaa jokaiselle suuntaukselle, ja

Anarkosyndikalismi

Vapaa työväenliike

Rudolf Rocker

1938

ta. Ne eivät ole luomassa ainoastaan ideoita tulevaisuudesta, vaan myös tulevaisuuden todellisuutta itseään..”

Nämä ajatukset olivat tuohon aikaan yleisesti levinneet Internationaalien Belgian, Hollannin, Sveitsin Juran, Ranskan ja Espanjan osastoissa. Ne antoivat suuren työläisten liiton sosialismille sen erityisluonteen, joka myöhemmin jäi pitkäksi aikaa lähes unohdettiin Euroopan poliittisten työväenpuolueiden kehittymisen myötä. Vain Espanjassa Internationaali säilytti voimansa voittajia kannattajia, kuten viimeaikaiset tapahtumat tässä maassa ovat selvästi osoittaneet.

Tämä libertaarinen sosialismi sai aktiiviseksi puolestapuhujaksi sellaisia miehiä kuin James Guillaume, Adhemar Schwitzgeubel, Eugene Varlin, Louis Pindy, Cesar De Paepe, Eugene Hins, Hector Denis, Guillaume De Greef, Victor Arnould, R. Farga Pellicer, G. Sentinon, Anselmo Lorenzo, mainitaksemme tässä vain kaikkein tunnetuimmat nimet. Heillä kaikilla oli erinomainen maine Internationaalien piirissä. Tosiasia on, että koko Internationaalien henkinen kehitys voidaan lukea näiden libertaaristen aineiden innoituksen ansioksi. Saksan ja Sveitsin valtiososialistiset osastot tai Englannin puhdas ammattiyhdistystoiminta eivät antaneet pienintäkään virikettä tälle kehitykselle.

Niin kauan kuin Internationaali noudatti näitä yleislinjoja, muuten kunnioittaen erillisten osastojen oikeutta itsenäisiin päätöksiin, kuten Internationaalien säännöissä taattiin, sillä oli vastustamaton vaikutus järjestäytyneisiin työläisiin. Tämä kuitenkin muuttui yhtäkkiä, Marxin ja Engelsin alkaessa käyttää asemaansa Lontoon yleisneuvostossa (London General Council) ja määrätessä erilliset osastot osallistumaan parlamentaariseen toimintaan. Näin tapahtui ensimmäisen kerran epäonnistuneessa Lontoon konferenssissa vuonna 1871. Tällainen toiminta ei ollut jyrkästi ristiriidassa vain Internationaalien hengen, vaan myös sen sääntöjen kanssa. Menetely saattoi vain kohdata Internationaalien kaikkien liberaaristen aineiden yhdistyneen vastarinnan, etenkin siksi ettei kysymystä oltu aikaisemmin tuotu yleiskokouksen käsiteltäväksi.

maatalouden eri haarat, ovat internationaalissa edustettuina, on sen organisaatio, kansan joukkojen organisaatio, valmis.”

Samoilta ajattelun linjoilta syntyi ajatus asettaa porvarillisia parlamentteja vastaan ”työläisten kamari” (*Chamber of Labour*), jota ehdottivat belgialaiset Internationalistit. Näiden ”työläisten kamarien” oli määrä edustaa jokaisen ammatin ja alan järjestäytyneitä työläisiä sekä käsitellä kaikkia kansantalouden ja talouselämän organisaation kysymyksiä sosialistisesta näkökulmasta. Tarkoituksena oli valmistella käytännön tasolla järjestäytyneiden työläisten suorittamaa tuotantovälineiden haltuunottoa ja tässä hengessä huolehtia tuotannollisen työn tekijöiden henkisestä koulutuksesta. Lisäksi näiden elinten oli määrä arvioida työläisten näkökulmasta kaikkia niitä porvarillisten parlamenttien esille ottamia kysymyksiä, joilla oli merkitystä työläisille. Tavoitteena oli asettaa työläisnäkökulma porvarillisen yhteiskunnan toimintatapojen vastapainoksi. Max Nettlau on julkaissut kirjassaan *Der Anarchismus von Proudhon zu Kropotkin* (Anarkismi Proudhonista Kropotkiniin) tähän asti tuntemattoman kohdan eräästä Bakuninin käsikirjoituksesta. Se kuvaa erittäin hyvin Bakuninin näkemyksiä tästä kysymyksestä:

”...Kaikki tämä työläisten itsensä suorittama käytännöllinen ja vireä yhteiskuntatieteiden opiskelu heidän ammattiosastoissaan ja ”työläisten kamareissa” tulee synnyttämään ja on jo synnyttänyt yksimielisen, hyvin harkitun, teoreettisesti ja käytännössä todistettavan vakaumuksen, että * todellinen, täydellinen ja lopullinen työläisten vapautuminen on mahdollista vain yhdellä tavalla. Nimittäin kaikkien työläisten suorittamalla pääoman haltuunotolla. Tämä koskee sekä raaka-aineita että kaikkia tuotantovälineitä, mukaan lukien maa...* Ammattiosastojen organisaatio, työläisten liitto Internationaalissa ja ”työläisten kamarien” edustus eivät ainoastaan muodosta suurta akatemiaa, jossa Internationaalin työläiset voivat – ja heidän täytyy – teoriaa ja käytäntöä yhdistämällä opiskella taloustiedettä: Ne myös kantavat sisällään porvarillisen maailman täysin korvaavan *uuden yhteiskuntajärjestyksen* eläviä alkei-

Sisältö

Tekijästä	6
1. Anarkismi: sen päämäärät ja tarkoitukset	9
2. Proletariaatti ja nykyaikaisen työväenliikkeen alku	31
3. Syndikalismin edeltäjät	49
4. Anarkosyndikalismin tavoitteet	70
5. Anarkosyndikalismin keinot	92
6. Anarkosyndikalismin kehitys	111
Anarkosyndikalistinen liike 30-luvun jälkeen...	130
...ja tänään	132

huijaamiseksi. Sellainen asia kuin luokan diktatuuri on jo ajatukse-
nakin mahdoton, sillä kyseessä on aina jonkun tietyn puolueen dik-
tatuuri, joka on ottanut asiakseen puhua *luokan nimissä*, aivan ku-
ten porvaristo on oikeuttanut mielivaltaisimmatkin toimenpiteen-
sä *kansan nimissä*.

Ajatus työläisneuvostojen järjestelmästä merkitsee käytännössä
koko valtioajatuksen hylkäämistä; se on näin ollen suoraan vastak-
kainen mille tahansa diktatuurin muodolle, jolle taas on ominaista
valtion vallan keskittyminen äärimmäisyyksiin. Tämän ajatuksen
pioneerit Ensimmäisessä Internationaalissa havaitsivat, että on täy-
sin mahdotonta ajatella taloudellista tasa-arvoa ilman poliittista ja
yhteiskunnallista vapautta. Siksi he olivat lujasti vakuuttuneita sii-
tä, että kaikkien poliittisen vallan instituutioiden poistamisen täy-
tyy olla yhteiskunnallisen vallankumouksen ensimmäinen tehtävä,
jotta voidaan eliminoida kaikki uudet riiston muodot. He uskoivat,
että työläisten Internationaalin tehtävänä oli koota vähitellen kaik-
ki aktiiviset työläiset riveihinsä ja oikealla hetkellä kumota omis-
tavien luokkien taloudellinen mielivalta sekä kaikki kapitalistisen
valtion poliittiset pakkolaitokset ja korvata nämä uudella järjestyk-
sellä. Tätä vakaumusta kannattivat Internationaalin kaikki libertaa-
riset. Bakunin ilmaisi asian seuraavasti:

”Koska Internationaalin muodostamisen päämääränä ei ole
uusien valtioiden tai despoottien asettaminen, vaan jokaisen erilli-
sen hallitusvallan radikaali tuhoaminen, täytyy sille olla oleellises-
ti erilainen luonne kuin valtion organisaatiolla. Ja samassa määrin
kuin jälkimmäinen on autoritaarinen, keinoitekoinen ja väkivaltai-
nen sekä vieras ja vihamielinen ihmisten etujen ja vaistojen luon-
nolliselle kehitykselle, täytyy internationaalin organisaation olla
vapaa, luonnollinen ja joka suhteessa noiden etujen ja vaistojen
mukainen. Mutta millainen sitten on joukkojen luonnollinen or-
ganisaatio? Se perustuu ihmisten päivittäisiin askareisiin, heidän
erilaisiin töihinsä; se on organisaatio heidän ammattiensa, ammat-
tiliittojensa mukaan. Sitten kun kaikki ammattialat, mukaanlukien

Tästä johtuu, ettei siellä enää ole neuvostoja. Niistä on jäljellä vain nimi ja kammottava alkuperäisen merkityksen irvikuva.

Työlaisneuvostojen järjestelmä käsittää suurimman osan niistä talouselämän muodoista, joita luova sosialismi luonteensa mukaisesti käyttää tyydyttääkseen kaikki luonnolliset tarpeet. Neuvostot olivat suoraa seurausta sosialistisen työväenliikkeen synnyttämien aatteiden antoisasta kehityksestä. Ne olivat syntyneet pyrkimyksistä luoda vakaa perusta sosialismin toteuttamiseksi. Tämän perustan nähtiin olevan jokaisen ihmisen luovassa työpanoksessa. Diktatuuri sen sijaan on porvarillisen yhteiskunnan perintöä, ranskalaisen jakobinisin perinteinen ilmentymä, jonka vetivät mukaan proletaariseen liikkeeseen nk. babouvistit ja myöhemmin ottivat käyttöönsä Marx ja hänen seuraajansa. Neuvostojen järjestelmä on kasvanut läheisessä vuorovaikutuksessa sosialismin kanssa ja mahdoton kuvitella ilman sitä; diktatuurilla taas ei ole mitään tekemistä sosialismin kanssa, se voi parhaassakin tapauksessa johtaa ainoastaan mitä hedelmättömimpään valtiokapitalismiin.

Diktatuuri on määrätty valtiovallan muoto; piiritystilassa oleva valtio. Kuten kaikki valtion kannattajat, myös diktatuurin puolestapuhujat lähtevät oletuksesta, että kaikki oletettu edistys ja kaikki maalliset tarpeet täytyy pakottaa ihmisille ylhäältä käsin. Jo yksin tämä näkemys tekee diktatuurista suurimman esteen mille tahansa yhteiskunnalliselle vallankumoukselle. Vallankumouksen todellinen perustekijä on vapaa aloitteellisuus ja ihmisten luova toiminta. Diktatuuri on orgaanisen kehityksen, luonnollisen alhaalta ylöspäin rakentamisen vastakohta. Se on työtätekevien julistamista valvonnan alaisiksi, pienen vähemmistön pakolla suorittamaa joukkojen holhousta. *Vaikka sen kannattajia elähdyttäisivät parhaat mahdolliset tarkoitukset*, ajaa tosiasioiden rautainen logiikka heidät äärimmäisen hirmuvallan leiriin. Venäjä on antanut meille tästä mitä opettavaisimman esimerkin. Teeskentely, että ”*proletariaatin diktatuuri*” on muka jotain muuta, että siinä olisi kyse luokan diktatuurista, eikä yksilöiden diktatuurista, ei petä rehellistä tarkkailijaa. Kyseessä on vain taidokas temppu yksinkertaisten

Anarkismi

Poliittinen ideologia, jonka tavoitteena on suurin mahdollinen vapaus yhdistettynä suurimpaan mahdolliseen tasa-arvoon. Tämän vuoksi anarkistit tahtovat kaataa valtion ja kapitalismin ja korvata ne itsehallinnollisilla, suoraan demokratiaan perustuvilla yhteenliittymillä. Nuo yhteenliittymät muodostaisivat suurempia kokonaisuuksia niin pitkälle kuin järkeväksi osoittautuisi. Valta kulkisi alhaalta ylöspäin. Suoralla demokratialla toimivien perusyksiköiden edustajat ylemmillä tasoilla edustaisivat ainoastaan valitsijoidensa mielipidettä. Heidät voitaisiin erottaa ja heidän tekemänsä päätökset kumota milloin tahansa.

Syndikalismi

Ajatus suoralla demokratialla toimivista ammattiliitoista. Anarkosyndikalismi yhdistää anarkismin päämäärät ja syndikalismin järjestäytymismuodot. Anarkosyndikalistit uskovat, että lupaavin tie anarkistiseen yhteiskuntaan ovat suoraan jäsenistönsä hallinnassa olevat vallankumoukselliset ammattiliitot. He näkevät yleislakon kaikkein mahtavimpana vallankumouksellisena aseena. Samalla he pitävät tärkeänä sitä, että asuinalueiden ohella myös työpaikat toimivat omina itsehallintoyksikköinä, joissa työntekijät päättävät suoralla demokratialla itse kaikista asioista. Näin aidosti demokraattisissa ammattiliitoissa rakennettaisiin jo etukäteen tulevaa yhteiskuntaa.

Tekijästä

Rudolf Rocker lienee suomalaisille lähes täysin tuntematon nimi, vaikka hän on anarkosyndikalismin tärkein teoreetikko ja kuuluu anarkismin klassikoihin.

Rocker syntyi työväenluokkaiseen perheeseen Mainzissa, Saksassa, vuonna 1873. Hän jäi 10-vuotiaana orvoksi. Koulun jälkeen Rocker ryhtyi kirjansitojaksi. Hän liittyi jo nuorena Saksan sosiaalidemokraattiseen puolueeseen ja sen sisällä vaikuttavaan anti-autoritaariseen oppositioyhmään ”Die Jungen”. Rocker erotettiin lopulta puolueesta hänen ollessaan edustajana riitaisessa Toisen internationaalisen Brysselin kongressissa 1891. Hänen antiautoritaariset mielipiteensä johdattivat hänet anarkismiin.

Vuonna 1892 Rocker vältti täpärästi vangitsemisen laittomasta propagandatyöstä poistumalla maasta. Hän asettui ensin Pariisiin ja myöhemmin, vuonna 1895, Lontooseen. Lontoossa hän liittyi East Endin juutalaisiin anarkisteihin, jotka toimittivat jiddishin kielistä lehteä ”Der Arbeiter Frait” (Työläisen ystävä). Lontoossa Rocker myös tutustui Milly Witcop-nimiseen taistelutoveriin, josta tuli hänen elämänkumppaninsa. Rocker opetteli jiddishiä ja alkoi kirjoittaa ”Der Arbeiter Fraitin” vuonna 1896. Pari vuotta myöhemmin hän kuitenkin muutti Liverpooliin, missä hänestä tuli ”Dos Freie Vortin” (Vapaa maailma) päätoimittaja. Sittemmin hän palasi Lontooseen, missä hänestä tehtiin Der Arbeiter Fraitin päätoimittaja.

Kun vuonna 1912 East Endin nyrkkipajojen työläiset (joista suurin osa oli maahanmuuttajia) menivät lakkoon, Rocker muutti Der Arbeiter Fraitin päivittäiseksi lakkolaisten lehdeksi, joka osaltaan edesauttoi lakkolaiset voittoon. Ensimmäisen maailmansodan puh-

tista valtaa, vaan halusivat kumota valtion ja kaikenlaiset poliittisen vallan muodot, joissa he varmallalla vaistolla näkivät tyrannian ja riiston ensisijaiset ehdot. He eivät jäljitelleet porvariston luokkia ja perustaneet poliittista puoluetta ja tehneet näin tietä uudelle ammattipoliitikkojen luokalle, jonka päämääränä olisi hallitusvallan kaappaaminen. He ymmärsivät, että omaisuuden monopolin mukana oli tuhattava myös vallan monopoli, jos mieli luoda yhteiskuntaelämän perinpohjaisesti uusiksi. Lähtemällä sen asian tunnustamisesta, että ihmisen herruus yli toisen on aikansa elänyt, he tavoittelivat asioiden hallitsemisen taitoa. Puolueiden valtiollista politiikkaa vastaan he asettivat työläisten talouselämän suuntaviivat. He ymmärsivät, että yhteiskunnan uusiminen sosialistisen mallin mukaisesti täytyy toteuttaa monilla eri teollisuuden ja maatalouden alueilla; tästä tietoisuudesta syntyi ajatus työläisneuvostojen järjestelmästä.

Juuri tämä ajatus innosti Venäjän työläisten ja talonpoikien laajoja joukkoja vallankumouksen puhjetessa, vaikka asiaa ei ollut koskaan pohdittu Venäjällä yhtä selvästi ja järjestelmällisesti kuin Ensimmäisen Internationaalisen piirissä. Tsaarivallan alaisuudessa Venäjän työläisiltä puuttuivat tarvittavat henkiset valmiudet tähän. Bolshivismi teki äkillisen lopun tästä hedelmällisestä ideasta. Sillä diktatuurin hirmuvalta on sovittamattomassa ristiriidassa työläisneuvostojen järjestelmän kanssa, joka on yhteiskunnan jälleenrakentamista tuottavan työn tekijöiden itsensä toimesta. Yritys yhdistää väkisin nämä kaksi näkemystä voi johtaa vain juuri sellaiseen sieluttomaan byrokraatiaan, joka on ollut niin kohtalokasta Venäjän vallankumoukselle. Neuvostojen järjestelmä ei siedä diktatuuria, koska se lähtee täysin erilaisista olettamuksista. Neuvostot ovat alhaalta päin tulevan tahdon ruumiillistuma, työtätekevien joukkojen luova energia. Diktatuurissa taas elää vain ylhäältä tuleva hedelmätön pakko. Se ei siedä minkäänlaista luovuutta, vaan julistaa sokean alistamisen kaikenkattavaksi laiksi. Nämä kaksi eivät voi elää rinnakkain. Venäjällä osoittautui diktatuuri voitokkaaksi.

rastaan pidettävä tulevan sosialistisen järjestelmän yhteiskunnallisina soluina. Näin ollen oli Internationaalinen tehtävä kouluttaa ammattijärjestöjä tähän tehtävään. Vastaavasti kongressi omaksui seuraavan päätöslauselman:

”Kongressi julistaa, että kaikkien työläisten tulee pyrkiä perustamaan eri aloille vastarinnan yhdistyksiä. Heti ammattiyhdistyksen muodostamisen jälkeen on asiasta tiedotettava saman alan yhdistyksille, jotta valtakunnallisten liittojen perustaminen voi alkaa. Näille liitoille annetaan tehtäväksi kerätä kaikkea mahdollista alansa liittyvää materiaalia, selvittää tarvittavat yhteiset toimenpiteet sekä katsoa että ne toteutetaan, jotta nykyinen palkkajärjestelmä lopulta korvataan vapaiden tuottajien liitolla. Kongressi antaa yleisneuvostolle tehtäväksi huolehtia kaikkien maiden ammattiyhdistysten liiton muodostamisesta.”

Hins selittää komitean ehdottamaa ratkaisua perustellessaan, että ”tällä kaksinkertaisella paikallisten työläisyhdistysten ja eri teollisuudenalojen yleisliittojen organisaatiolla huolehditaan sekä komiteoiden poliittisesta hallinnosta että työläisten paikallisesta, kansallisesta ja kansainvälisestä edustuksesta. *Ammatillisten ja teollisten organisaatioiden neuvostot tulevat korvaamaan nykyisen hallinnon ja tämä työläisten edustus tekee kertakaikkiaan lopun menneisyyden hallituksista.*”

Tämä uusi, hedelmällinen ajatus syntyi sen tunnustamisesta, että jokainen uusi taloudellinen toimintamuoto tarvitsee vierelleen yhteiskunnallisen järjestelmän uuden poliittisen muodon, voimatta esiintyä käytännön tasolla muualla kuin siinä. Siksi sosialismilla täytyy olla erityinen poliittinen ilmenemisen muoto, jossa siitä voisi tulla elävä aate. Komitea katsoi löytäneensä sen *työläisneuvostojen järjestelmästä*. Latinalaisten maiden työläiset, joista Internationaali pääasiassa koostui, kehittivät liikettään talouselämän taistelujärjestöjen ja sosialististen propagandajärjestöjen pohjalta ja työskentelivät Baselin päätösten hengessä.

Todetessaan valtion omistavien luokkien poliittiseksi edustajaksi ja puolustajaksi nämä työläiset eivät lainkaan tavoitelleet poliit-

jettua Rocker suljettiin Saksan kansalaisuuden perusteella internointileiriin, huolimatta hänen jatkuvasta Saksan valtion ja sen politiikan vastustuksestaan. Hänet vapautettiin lopulta vuonna 1918 vankienvaihdon yhteydessä.

Rocker palasi Saksaan keisarivallan kaatumisen kynnyksellä ja liittyi anarkosyndikalistiseen Saksan Ammattiyhdistysten vapaaseen liittoon (FVdG). Liitto oli toiminut maanalaisena sodan alussa tapahtuneesta tukahduttamisestaan lähtien. Sairaus esti Rockeria osallistumasta toimintaan ennen maaliskuuta 1919, jolloin kiihkein vallankumouksellinen kausi oli jo ohi. Rocker kiersi ympäri Saksaa puhumassa ja kirjoitti ”Der Syndikalist”-lehteen. Sosiaalidemokraattinen hallitus lakkautti Der Syndikalistin vuonna 1920. Rocker ja päätoimittaja Fritz Kater vangittiin, mutta vapautettiin myöhemmin.

Rocker toimi yhteistyössä Vapaan työläisliiton (FAU, FVdg:n seuraaja) kanssa, jatkaen lehtikirjoitteluaan ja tuottaen myös lukuisia kirjoja. Näistä mainittakoon ”Der Bankrott des Russischen Staatkommunismus” (Venäläisen valtiokommunismin vararikko), joka oli eräs ensimmäisistä systemaattisista vasemmistolaisista bolshevikidiktatuurin kritiikeistä.

Natsien noustua valtaan Rocker pakeni ensin Sveitsiin, sitten Emma Goldmanin luo Etelä-Ranskaan ja lopulta USA:han. Elämänsä viimeiset 25 vuotta hän vietti Yhdysvalloissa, tehden pitkiä puhujamatkoja ja kirjoittaen useisiin erimaalaisiin anarkistilehtiin, kunnes kuoli vuonna 1958.

Rocker näytteli tärkeää roolia anarkosyndikalistisen internationaalisen, Kansainvälisen Työväenliiton, perustamisessa vuonna 1922. ”Anarkosyndikalismi”-teos (julkaistu ensimmäistä kertaa 1938 ja laajennettuna painoksena 1947) kuvaa anarkosyndikalismin käytäntöä ja toimintaperiaatteita, sijoittaen ne luokkataistelun kehityksen historialliseen viitekehykseen. Kyseessä on eräs elävimmistä ja selkeimmistä koskaan kirjoitetuista anarkosyndikalismin kuvauksista. Vaikka yhteiskunta on ”Anarkosyndikalismin” kirjoitta-

misen jälkeen suuresti muuttunut, on teos yhä elinvoimainen ja tärkeä.

lisiin ja yhteiskunnallisiin ongelmiin. Se ratifioi Brysselin kongressin tuotantovälineiden yhteisomistusta koskevat päätökset jättäen kysymyksen työn organisoinnista avoimeksi. Baselin kongressissa käydyt mielenkiintoiset keskustelut osoittavat kuitenkin hyvin selvästi Internationaalin edistyksellisten osastojen kiinnittäneen jo huomiota kysymykseen ja tulleen hyvin selviin johtopäätöksiin asian suhteen. Tämä paljastui erityisesti lausunnoissa ammattiyhdistysliikkeen merkityksestä työväenluokalle. Asiaa koskevassa raportissa, jonka Eugene Hins toi julki Belgian federaation nimissä, esiteltiin ensimmäistä kertaa eräs aivan uusi näkemys, jolla oli ilmeisiä yhtymäkohtia Owenin ja Englannin työväenliikkeen tiettyihin 1830-luvun ajatusmalleihin.

Voidakseen arvioida tätä kysymystä oikein täytyy muistaa, että aikakauden erilaiset valtiososialismin koulukunnat eivät katsooneet ammattiyhdistyksillä olevan mitään merkitystä tai parhaimmillaankin vain toisarvoinen merkitys. Ranskan blanquistit näkivät ammattiyhdistyksissä vain reformiliikkeen, jonka kanssa he eivät halunneet olla tekemisissä, koska heidän välitön tavoitteensa oli sosialistinen diktatuuri. Ferdinand Lassalle ohjasi kaiken toimintansa työläisten liittämiseen sosialistiseen puolueeseen ja suoranaisesti vastusti kaikkia ammattiyhdistysten päämääriä, nähden niissä vain esteen työväenluokan poliittiselle kehitykselle. Marx ja erityisesti hänen aikalaisystävänsä Saksassa tunnustivat kyllä ammattiyhdistysliikkeen tarpeellisuuden tiettyjen parannusten saavuttamiseksi kapitalistisen järjestelmän sisällä, mutta uskoivat niiden tehtävän jäävän tähän. Heidän mukaansa ne katoaisivat kapitalismin mukana, koska siirtyminen sosialismiin tapahtuisi vain proletariaatin diktatuurin johdolla.

Baselissa tätä kysymystä tutkittiin ensimmäistä kertaa perusteellisella kriittisyydellä. Hinsin kongressille jättämässä Belgian raportissa, jonka näkemystä kannattivat myös Espanjan ja Sveitsin Juran edustajat sekä huomattava osa Ranskan osastoa, tuotiin selvästi esille, ettei työläisten ammattijärjestöillä ainoastaan ollut oikeus olemassaoloon nykyisessä yhteiskunnassa, vaan niitä oli suo-

jokaisen huomattavan lakon jälkeen Internationaalin jäsenmäärä nousi jyrkästi ja vastaavasti vahvistui vakaumus sen luontaisesta yhtenäisyydestä ja sisäisestä lujuudesta.

Internationaalista muodostui sosialistisen työväenliikkeen suuri tiennäyttäjä. Se asetti kapitalistista maailmaa vastaan kansainvälisen työn maailman, jota yhä voimakkaammin satoi yhteen proletarinen solidaarisuus. Internationaalin kaksi ensimmäistä kongressia, Genevessä 1866 ja Lausannessa 1867, olivat luonteeltaan suhteellisen vaatimattomia. Omasta tehtävästään vähitellen tietoisiksi tuleva ja omaa muotoaan etsivä liike teki niissä vasta ensimmäisiä tunnustelevia yrityksiään. Ranskan, Belgian, Sveitsin ja muiden maiden suuret lakkoliikkeet antoivat kuitenkin Internationaalille vahvan sykäyksen eteenpäin ja mullistivat työläisten mielet. Tähän muutokseen vaikutti huomattavasti aikakauden voimakas demokraattisten ajatusten elpyminen, ajatusten, joille vuosien 1848-49 vallankumouksien epäonnistuminen oli ollut valtava takaisku.

Brysselin kongressissa vuonna 1868 vallitsi jo aivan erilainen ilmapiiri kuin kahdessa edellisessä. Tuntui siltä kuin työläiset kaikkialla olisivat heräämässä uuteen elämään ja olisivat tulossa yhä varmemmiksi ponnistustensa päämäärästä. Kongressi julisti suurella enemmistöllä kannattavansa maan ja muiden tuotantovälineiden yhteisomistusta sekä kehotti kaikkien maiden osastoja perusteellisesti paneutumaan tähän kysymykseen, jotta seuraavassa kongressissa pystyttäisiin tekemään siitä selkeä päätös. Näin Internationaali omaksui varauksetta sosialistisen luonteen, jota sopivasti täydensivät latinalaisten maiden työläisten silmiinpistävän libertaariset pyrkimykset. Hyvä osoitus Internationaalissa tuolloin vallinneesta hengestä on myös päätös valmistaa työläiset yleislakoon uhkaavan sodan varalta, jotta nämä ainoana tehtävänä kykenevänä yhteiskuntaluokkana voisivat määrätietoisella asiaan puuttumisella estää järjestäytyneen massamurhan.

Suuren työläisten liiton aatteellinen kehitys saavutti huippukohdansa vuonna 1869 Baselin kongressissa. Kongressi käsitteli pelkästään kysymyksiä, joilla oli välitön yhteys työväenluokan taloude-

1. Anarkismi: sen päämäärät ja tarkoitukset

Anarkismi on tietty nykyajan henkinen virtaus, jonka kannattajat ajavat kaikkien taloudellisten monopolien sekä kaikkien poliittisten ja sosiaalisten pakkojen poistamista yhteiskunnasta. Nykyisen kapitalistisen talousjärjestelmän tilalle anarkistit haluavat kaikkien tuotantoon osallistuvien voimien yhteistyölle perustuvan vapaan yhteenliittymän, jonka ainoana tarkoituksena on tyydyttää yhteiskunnan jokaisen jäsenen välttämättömät tarpeet. Tämän sosiaalisen yhteenliittymän tavoitteisiin eivät kuulu etuoikeutettujen vähemmistöjen erityisetuudet. Nykyisten valtio-organisaatioiden poliittisten ja byrokraattisten laitosten hengettömien koneistojen tilalle anarkistit haluavat vapaiden yhteisöjen liiton. Näitä vapaita yhteisöjä liittävä toisiinsa yhteiset taloudelliset ja sosiaaliset edut ja ne järjestävät tehtävänsä keskinäisen sovun ja vapaiden sopimusten perustalle.

Jokainen vähänkin syvällisempi nykyisen yhteiskuntajärjestelmän taloudellisen ja poliittisen kehityksen tarkastelu osoittaa helposti, etteivät nämä havainnot ole peräisin joidenkin mielikuvitusrikkaiden haaveilijoiden utopistisista ajatuksista. Ne ovat johdonmukainen seuraus tämän päivän yhteiskunnallisen sopeutumattomuuden perusteellisesta tarkastelusta. Tämä sopeutumattomuus ilmenee vallitsevien yhteiskunnallisten olosuhteiden jokaisen uuden kehitysvaiheen yhteydessä entistä selvemmin ja epäterveemmin. Nykyajan monopolitalous, kapitalismi ja totalitaarinen valtio ovat vain viimeisiä vaiheita kehityksessä joka ei voisi huipentua muunlaisiin seurauksiin.

Nykyisen talousjärjestelmän pahaenteinen kehitys on johtanut yhteiskunnallisen vaurauden valtavaan kasaantumiseen etuoikeutettujen vähemmistöjen käsiin ja suurten ihmisjoukkojen jatkuvaan köyhtymiseen. Tämä valmisti tietä nykyiselle poliittiselle ja yhteiskunnalliselle taantumukselle sekä avusti sitä kaikin tavoin. Se uhrasi ihmisyyteen yleiset edut rajatun yksilöjoukon yhteiselle edulle ja heikensi näin systemaattisesti ihmisten välistä yhteyttä. Ihmiset unohtivat ettei teollistuminen ole päämäärä sinänsä, vaan ainoastaan keino taata ihmiselle hänen aineellinen toimeentulonsa ja tehdä korkeampi henkinen kulttuuri mahdolliseksi. Missä teollistuminen on kaikki kaikessa ja ihminen ei mitään, alkaa säälimättömän taloudellisen despotismin valtakunta, jonka toiminta ei jää tuhoisuudessaan yhtään jälkeen minkään poliittisen hirmuvallan toiminnasta. Taloudellinen ja poliittinen hirmuvalta tukevat toisiaan ja ovat peräisin samasta lähteestä.

Monopoliin diktatuuri talouselämässä ja totalitaaristen valtioiden poliittinen diktatuuri ovat samojen yhteiskunnallisten tarkoituserien seuraamuksia. Molempien järjestelmien johtajat olettavat pystyvänsä muuttamaan monimuotoisen yhteiskunnallisen elämän koneen mekaaniseen tempoon sekä virittämään jokaisen olennon poliittisen koneiston hengettömään rytmiin. Moderni yhteiskuntajärjestelmämme on joka maassa hajottanut sosiaalisen organisaation sisäisesti jakamalla sen keskenään vihamielisiin luokkiin ja ulkoisesti särkemällä yhteisen kulttuuripiirin toisilleen vihamieliseksi kansakunniksi. Se on saattanut sekä luokat että kansakunnat avoimesti toisiaan vastaan ja pitänyt niiden jatkuvalla sotatilalla yhteisöllisyyden pyrkivän yhteiskuntaelämän taukoamattomassa mullistustilassa.

Ensimmäinen maailmansota hirvittävine jälkivaikutuksineen (jotka sinällään ovat vain tulosta nykyisestä taloudellisesta ja poliittisesta valtataistelusta) sekä jatkuva uusien sotien pelko, joka tänään kohoaa ihmisten ylle, ovat pelkästään loogista seurausta tästä sietämättömästä tilanteesta. Tämä tilanne tulee väistämättä johtamaan meidät yleismaailmalliseen katastrofiin, ellei yhteiskun-

nin ja Ranskan työläisten yhteistyöllä 1864. Se oli ensimmäinen huomattava yritys yhdistää kaikkien maiden työläiset kansainväliseen liittoon, joka avaisi tien työväenluokan yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen vapautumiseen. Tämä yritys erosi jo alun alkaen kaikista porvarillisen radikalismien poliittisista organisaatioista painottamalla, että työläisten alistuminen raaka-aineiden ja tuotantovälineiden omistajien valtaan oli syynä orjuuteen, joka puolestaan ilmeni sosiaalisena kurjuutena, henkisenä rappiona ja poliittisena sortona. Tästä syystä Internationaali julisti ohjelmassaan työväenluokan taloudellisen vapautumisen suureksi päämääräksi, jota kaikkien poliittisten liikkeiden tuli palvella.

Koska kaikkien tärkein tavoite oli yhdistää erilaiset yhteiskunnallisen liikehdinnän ryhmittymät Euroopassa tämän päämäärän saavuttamiseksi, perustui laaja työläisten liitto federalismin periaatteille, mikä takasi jokaiselle koulukunnalle mahdollisuuden työskennellä yhteisen tavoitteen hyväksi omien vakaumustensa mukaisesti ja jokaisen maan erityisolosuhteiden pohjalta. Internationaali ei edustanut mitään tiettyä yhteiskunnallista järjestelmää; se oli pikemminkin ilmaus liikkeestä, jonka teoreettiset periaatteet hiljalleen muotoutuivat päivittäisessä käytännön kamppailussa ja selvenivät sen kiihkeän kasvun joka vaiheessa. Aivan ensimmäiseksi täytyi saada eri maiden työläiset lähemmäs toisiaan, ymmärtämään, että heidän taloudellinen ja yhteiskunnallinen orjuuttamisensa johtui kaikkialla samoista syistä. Näin ollen heidän solidarisuudenosoituksena täytyi ylittää valtioiden keinotekoiset rajat, koska se ei ollut sidoksissa väitettyihin kansakuntien etuihin, vaan heidän osaansa tietyn luokan jäsenenä.

Internationaalin osastojen käytännön ponnistelut ulkomaisten lakonmurtajien maahantuonnin lopettamiseksi suurten työtaistelujen aikoina sekä aineellisen ja moraalisen tuen hankkiminen eri maiden militanteille työläisille kansainvälisten keräysten avulla edisti enemmän kansainvälisen tietoisuuden kehittymistä työläisten keskuudessa kuin kauneimmatkaan teoriat. Näin työläiset saivat käytännön opetusta yhteiskuntafilosofiassa. Tosiasia oli, että

vautuivat salaisiin järjestöihin, kun laki kielsi heiltä oikeuden joututtaa vaatimustensa toteutumista avoimesti.

Niin kutsutut *mutualites*, harmittomat keskinäisen avun yhteisöt, toimivat usein peitteenä, levittäen laillisuuden viitan salaisten vastarintajärjestöjen (*societes de resistance*) ylle. Nämä joutuivat tosin usein kestämaan ankaraa vainoa ja tekemään monia uhrauksia, mutta mikään laki ei pystynyt murskaamaan niiden vastarintaa. Ludwig Filipin aikana lakeja työläisten yhdistymistä vastaan tiukennettiin yhä uudelleen, mutta tämäkään ei pystynyt estämään vastarintajärjestöjen tasaista kasvua tai lukuisten suurten lakko-liikkeiden kehittymistä niiden maanalaisen toiminnan seurauksena. Näistä lakkoliikkeistä Lyonin kutojien taistelu vuonna 1831 sai yleiseurooppalaista merkitystä. Katkera puute oli nostanut nämä työläiset epätoivoiseen vastarintaan työnantajien ahneutta vastaan. Armeijan sekaantumisen vuoksi tapahtumat kehittyivät suoranaisiksi kapinaksi, jossa työläisten tunnuslauseena oli: ”Elä työtä tehden tai kuole taistellen”.

Monet näistä työläisjärjestöistä olivat jo niin varhain kuin 1830-luvulla tutustuneet sosialistisiin ajatuksiin. Vuoden 1848 helmikuun vallankumouksen jälkeen tämä sosialismiin tutustuminen tarjosi pohjan ranskalaiselle Työläisten Yhdistykselle, ammattiyhdistystoimintaan suuntautuneelle yhteistyöjärjestölle, joka suunnitelmallisesti työskenteli yhteiskunnan uudistamiseksi. S. Englander mainitsee liikkeen historiassaan näiden yhdistysten määräksi noin kaksi tuhatta. Louis Bonaparten (Napoleon III) *coup d'état* teki kerralla lopun tästä lupaavasta alusta, kuten niin monesta muustakin asiasta.

Vasta *International Workingmen's Associationin* (Kansainvälinen Työläisten Liitto) perustamista seurasi militantin ja rakentavan sosialismin oppien elpyminen. Mutta alkuun päästyään ne levisivätkin kansainväliseen laajuuteen. Internationaali, jolla oli tavattoman voimakas vaikutus Euroopan työläisjoukkojen henkiseen kehitykseen, ja joka ei vielä tänäkään päivänä ole menettänyt magneettista vetovoimaansa latinalaisessa maailmassa, syntyi Englan-

nallinen kehitys muuta suuntaa riittävän ajoissa. Jo se tosiasia, että useimmat valtiot joutuvat käyttämään 50-70% vuosittaisista tuloistaan nk. kansalliseen puolustukseen ja vanhojen sotavelkojen suorittamiseen, on todiste nykyisen tilanteen kestättömyydestä. Tämän pitäisi tehdä selväksi, että valtion yksilölle tarjoama ”suojelu” on ehdottomasti liian kalliisti hankittua.

Alati kasvava hengettömän poliittisen byrokratian valta ohjaa ja kaitsee ihmistä kehdosta hautaan ja asettaa yhä suurempia esteitä ihmiskunnan solidaariselle yhteistyölle. Se murskaa kaikki uuden kehityksen mahdollisuudet. Järjestelmän, joka jokaisessa toiminnossaan uhraa laajojen ihmisryhmien hyvinvoinnin ja (uskomaton kyllä) kokonaisten kansojen hyvinvoinnin pienen vähemmistön itsekkään vallanhimon ja taloudellisten etujen vuoksi, täytyy välttämättä hajottaa kaikki sosiaaliset siteet ja johtaa kaikkien sotaan kaikkia vastaan. Tämä järjestelmä on ollut vain vauhdittajana valtavalle henkiselle ja yhteiskunnalliselle taantumukselle, jonka tämänhetkinen ilmentymä on moderni fasismi, joka ylittää pakkomielteessä valtaan verrattomasti menneiden vuosisatojen absoluutiset monarkiat yrittämällä saada kaikki ihmiselämän alueet valtion kontrollin alaisuuteen. Kuten uskonnollisen teologian järjestelmille on Jumala kaikki ja ihminen mitätön, on vastaavasti tälle modernille poliittiselle teologialle valtio kaikki ja alamainen ei mitään. Ja kuten ”Jumalan tahdon” takaa aina löytyi etuoikeutettujen vähemmistöjen piilotettu tahto, niin vastaavasti piilevät nykyisen ”Valtion tahdon” takana pelkästään niiden ihmisten itsekäät edut, jotka tuntevat olevansa valittuja tulkitsemaan tätä tahtoa oman näkemyksensä mukaan ja pakottamaan ihmiset omaksumaan sen.

Anarkistisia ajatuksia löytyy jokaiselta tunnetulta historian ajanjaksolta, vaikka tällä alueella on yhä paljon tutkimustyötä jäljellä. Nämä ajatukset tulevat vastaan kiinalaisella ajattelijalla Lao-tse'llä (Tao-te-king) ja myöhemmin kreikkalaisilla filosofeilla – heidonisteilla, kyynikoilla sekä muilla nk. ”luonnonoikeuden” puolestapuhujilla ja erityisesti Zenon Kitonilaisella, joka vastakohtana Platonille perusti stoalaisen koulukunnan. Nämä ajatukset il-

menevät gnostilaisen Karpokrateen kannattajien ajattelussa Aleksandriassa. Niillä oli myös kiistaton vaikutus tiettyihin kristillisiin lahkoihin keskiajan Ranskassa, Saksassa ja Hollannissa, missä ne lähes kaikki joutuivat raimpien kuviteltavissa olevien vainojen kohteeksi. Böömiläisen uskonpuhdistuksen historiassa näillä ajatuksilla oli voimakas esitaistelija, Peter Chelcicky, joka teoksessaan ”Uskon verkko” langettaa kirkolle ja valtiolle saman tuomion kuin Tolstoi myöhemmin. Rabelais, eräs kaikkein suurimmista humanisteista, esittelee teoksessaan Gargantua kuvauksen Thélèmen luostarista ja sen kaikista autoritaarisuuden siteistä vapaasta elämästä. Muista libertaarisen ajattelun pioneereista mainittakoon tässä yhteydessä vain La Boétie, Sylvain Maréchal ja ennen muuta Diderot, jonka mittavasta tuotannosta löytää tiheään siroteltuna kaikista autoritaarisista ennakkoluuloista itsensä vapauttaneen todella suuren mielen ilmauksia.

Selkeän muodon antaminen anarkistiselle maailmankatsomukselle ja sen yhdistäminen yhteiskunnallisen kehityksen välittömään prosessiin jäi kuitenkin läheisempien ajanjaksojen tehtäväksi. Tämä tapahtui ensimmäisen kerran William Godwinin loisteliaasti laaditussa teoksessa *Concerning Political Justice and Its Influence upon General Virtue and Happiness* (London, 1793) (Poliittisesta oikeudenmukaisuudesta ja sen vaikutuksesta yleisiin hyveisiin ja onnellisuuteen). Voidaan sanoa että Godwinin työ on satoa siitä pitkästä Englannin poliittisen ja yhteiskunnallisen radikalismien käsitysten kehityksestä, joka jatkuu keskeytymättömänä George Buchananin kautta Richard Hockeriin, Gerald Winstanley’in, Algernon Sidney’in, John Lockeen, Robert Wallaceen, sekä John Bellersistä Jeremy Benthamiin, Joseph Priestley’in, Richard Priceen ja Thomas Paineen.

Godwin tajusi tavattoman selvästi ettei yhteiskunnallisen kurjuuden syytä tullut etsiä valtion eri muodoista, vaan sen olemassaolosta. Samoin kuin valtio on vain aidon yhteisön karikatyyri, se tekee myös iankaikkisen holhouksensa alaisina pitämistään ihmisistä pelkkiä heidän todellisen olemuksensa karikatyyrejä pakot-

Myös Ranskassa sosialismin liitto työväenliikkeen kanssa johti nopeasti työläisten puolelta yrityksiin kaataa kapitalistinen talousjärjestelmä ja tasoittaa tietä uudelle yhteiskunnalliselle kehitykselle. Työväenluokan ja juuri valtaan päässeen porvariston välinen ristiriita oli ilmennyt jo Suuren vallankumouksen myrskyissä. Ennen vallankumousta työläiset olivat yhdistyneet nk. *Compagnonnages*’eihin, joiden alkuperä voidaan jäljittää 1400-luvulle. Nämä olivat käsityöläiskisällien yhdistyksiä, joiden omalaatuiset seremoniat olivat peräisin keskiajalta ja joiden jäsenet olivat sitoutuneet auttamaan toisiaan. Niillä oli paljon työtä kutsumustehtävissään, mutta ne turvautuivat usein myös lakkoihin ja boikotteihin taatakseen jäsentensä välittömät taloudelliset edut. Kiltujen lakkauttaminen ja nykyaikaisen teollisuuden kehittymisen myötä nämä ryhmät menettivät merkityksensä ja tekivät tilaa uusille proletaarisen järjestäytymisen muodoille.

Elokuun 21. päivän 1790 lailla myönnettiin kaikille kansalaisille vapaa yhdistymisoikeus olemassaolevien lakien puitteissa. Työläiset käyttivät hyväkseen tätä oikeutta järjestäytymällä ammattiyhdistyksiin varmistaakseen etunsa työntajia vastaan. Seurauksena oli useita paikallisia lakkoliikkeitä, varsinkin rakennusteollisuudessa, jotka aiheuttivat työnantajille runsaasti huolia. Samalla työläisten organisaatiot kasvoivat jatkuvasti yhä voimakkaammiksi ja yksin Pariisissa näihin kuului 80 000 jäsentä.

Muistiossa hallitukselle työnantajat tuomitsivat nämä uudet työläisten yhdistykset ja vaativat valtion suojelusta tätä ”uutta tyranniaa” vastaan, joka muka rohkeni sekaantua työnantajien ja työläisten vapaaseen sopimisoikeuteen. Hallitus vastasi suosiollisesti tähän pyyntöön, kieltäen kaikki yhdistykset, joiden pyrkimyksenä oli saada aikaan muutoksia vallitseviin työoloihin. Syyksi se ilmoitti sen, ettei voitu sallia valtion olemassaoloa valtion sisällä. Tämä kiello pysyi voimassa vuoteen 1866. Kuitenkin myös tässä tapauksessa kävi jo varhain ilmi, että olosuhteet ovat voimakkaammat kuin laki. Englannin työläisten lailla myös Ranskan työläiset tur-

rasti kuin olemassaolevien lakien puitteissa vain oli mahdollista. Ja niin he tekivätkin erittäin avokätisesti, pystyen usein käyttämään hyväkseen sitä seikkaa, että useat yhdistykset olivat säilyttäneet maanalaiselta kaudeltaan, ennen yhteenliittymislakien kumoamista, valakaavan ja muita lainkirjaimen vastaisia seremoniamuotoja. Satoja työläisiä tuomittiin kauhistuttaviin rangaistuksiin mitä vähäpätöisimmistä rikkomuksista. Tämän ajan terroristituomioista herätti kaikkein katkerinta suuttumusta tapaus, jossa Dorchesterissä tuomittiin kuusi peltotyömiestä. GNC:n aloitteesta Tolpudden, pienen Dorchesterin lähellä sijaitsevan kylän, peltotyöläiset olivat yhdistyneet ja vaativat palkkojensa nostamista seitsemästä shillingistä kahdeksaan shillinkiin viikossa. Pian tämän jälkeen kuusi työläistä pidätettiin ja tuomittiin hirvittäväan rangaistukseen: siirrettäväksi seitsemäksi vuodeksi Australian rangaistuslaitoihin. Heidän ainoa rikoksensa oli liittoon kuuluminen.

GNC oli näin olleen aivan alusta alkaen mukana pitkässä tärkeiden palkkataistelujen sarjassa. Lisäksi se joutui jatkuvasti ankarien syytetoimien kohteeksi, joten sille ei juuri koskaan jäänyt aikaa aloittaa vakavasti joukkojen kouluttamisen suurta tehtävää. Ehkäpä aika ei vielä ollut siihen kypsä. Monet GNC:n jäsenistä liittyivät mukaan nousevaan chartismiin, joka hyväksyi useat GNC:n välittömistä vaatimuksista. Monien muiden asioiden ohessa chartismi propagoi yleislakon puolesta, ja tämä propaganda kulminoitui vuoden 1842 suuressa liikkeessä, joka sai mukaansa kaiken teollisuuden Lancashiressa, Yorkshiressa, Staffordshiressa, Potteriesissa, Walesissa ja Skotlannin hiilialueilla. Liikkeen alkuperäinen tärkeys oli kuitenkin vähitellen hävinnyt. Owen oli ollut oikeassa syyttäessään chartismia liiasta poliittisten reformien painottamisesta ja taloudellisten kysymysten puutteellisesta ymmärtämisestä. Chartisliikkeen heikentymistä jouduttivat myös vuosien 1848-49 epäonnistuneet vallankumoukset mannermaalla. Pelkkä ammattiyhdistystoiminta sinänsä tuli jälleen kerran Englannin työväenliikkeen hallitsevaksi suuntaukseksi vuosiksi eteenpäin.

tamalla heidät jatkuvasti tukahduttamaan luonnolliset taipumuksensa ja pitäytymään kiinni asioissa, jotka ovat vastenmielisiä heidän sisäisille yllykkeilleen. Vain näin on mahdollista muokata ihmisiä hyvien alamaisten vakiintuneeseen kaavaan. Normaali ihmiset, joiden luonnollista kehitystä ei häirittäisi, muuttaisivat ympäristönsä sellaiseksi, että se sopisi heidän sisäisiin vaatimuksiinsa rauhasta ja vapaudesta.

Godwin tajusi kuitenkin myös, että ihmiset voivat elää yhdessä luonnollisesti ja vapaasti vain silloin, kun siihen on annettu asiaankuuluvat taloudelliset edellytykset, eikä ihminen ole toisen ihmisen taloudellisen riiston alistama. Tämän näkökohdan pelkän poliittisen radikalismien edustajat sivuuttivat lähes kokonaan ja olivat myöhemmin pakotettuja tekemään yhä suurempia myönnytyksiä sille samalla valtion vallalle, jonka halusivat rajoittaa minimiinsä. Godwinin käsitykseen valtiottomasta yhteiskunnasta kuului kaiken luonnon- ja yhteiskunnallisen vaurauden yhteiskunnallinen omistus ja tuottajien vapaan yhteistoiminnan voimin harjoitettu talouselämä. Tässä mielessä häntä voi todella pitää myöhemmän kommunistisen anarkismin perustajana.

Godwinin työllä oli huomattava vaikutus Englannin työläisten edistyneisiin piireihin, sekä liberaalin älymystön valistuneimpiin osiin. Tärkeintä oli hänen myötävaikutuksensa Englannin nuoren sosialistisen liikkeen libertaariin luonteeseen. Tämän liikkeen kypsimät edustajat olivat Robert Owen, John Gray ja William Thompson, ja se säilytti libertaarisen luonteensa pitkään, vaikkei tällaista luonnetta koskaan omaksuttu Saksassa eikä monissa muissa maissa.

Vielä huomattavasti suurempi vaikutus anarkismin teorian kehitykseen oli Pierre Joseph Proudhonilla, eräällä älyllisesti lahjakaimmista ja taatusti kaikkein monipuolisimmalla kirjoittajalla, jolla nykyaikainen sosialismi voi ylpeillä. Proudhon oli saumattomasti kiinni aikakautensa henkisessä ja yhteiskunnallisessa elämässä, mikä inspiroi hänen asennettaan jokaiseen käsittelemäänsä kysymykseen. Sen vuoksi häntä ei pidä arvostella erityisistä ajankoh-

dan tarpeista syntyneistä ehdotuksistaan, niin kuin jopa monet hänen myöhemmät seuraajansa ovat tehneet. Aikansa lukemattomista sosialistisista ajattelijoista hän ymmärsi kaikkein syvällisimmän yhteiskunnallisen sopeutumattomuuden syyn ja omasi avaruneimman näkemyksen. Hän oli kaikkien järjestelmien suorasu-kainen vastustaja ja näki yhteiskunnallisessa kehityksessä ikuisen pyrkimyksen uusiin ja korkeampiin henkisyden ja sosiaalisen elämän muotoihin. Hän oli vakuuttunut siitä, ettei tämä kehitys ollut sidottavissa mihinkään määrättyyn abstraktiin kaavaan.

Proudhon vastusti jakobiinitradiation vaikutusta, joka hallitsi ranskalaisten demokraattien ja useimpien aikakauden sosialistien ajattelua, samalla määrätietoisuudella kuin keskitetyn valtion ja talouselämän monopolien sekaantumista yhteiskunnallisen kehityksen luonnolliseen prosessiin. Hänelle yhdeksänentoista vuosisadan vallankumouksen suuri tehtävä oli vapauttaa yhteiskunta näistä kahdesta syöpäkasvaimesta. Kommunisti Proudhon ei ollut. Hän tuomitsi omaisuuden pelkkänä etuoikeutena riistoon, mutta tunnusti kaikkien oikeuden työn välineiden omistamiseen, mikä takaisi tehokkaan toimivuuden teollisten ryhmien vapaisiin sopimuksiin perustuvalla yhteenliittymiselle, niin kauan kuin tätä oikeutta ei käytettäisi toisten riistämiseen ja niin kauan kuin jokaiselle ihmiselle varmistettiin hänen yksityisen työpanoksensa täysi tuotto. Tämä keskinäiselle vastaavuudelle (mutualite) perustuva järjestely takaa kaikille yhtäläisten oikeuksien nautinnon vaihdetuna yhtäläisiin palveluihin. Tuotteen, oli se mikä tahansa, valmistamisen vaatima keskimääräinen työaika tulee sen arvon mitaksi ja toimii keskinäisen vaihdon perustana. Näin pääoma menettää lisäarvonsa ja on täysin sidottu työn suorittamiseen. Kun pääoma saatetaan kaikkien käyttöön, se lakkaa olemasta riiston väline.

Tällainen talouselämän muoto tekee minkä tahansa poliittisen pakkokoneiston tarpeettomaksi. Yhteiskunnasta tulee liitto vapaille yhteisöille, jotka järjestävät suhteensa tarpeidensa mukaan, itseksensä tai yhteistyössä muiden kanssa, ja joissa yksilön vapaus ei ole toisten vapauden raja, vaan vakuus ja vahvistus. ”Mitä va-

1832 alussa William Benbow, eräs liikkeen toimeliaimmista edustajista, oli julkaissut pamfletin *Grand National Holiday and Congress of the Productive Classes* (Suuri kansallinen vapaapäivä ja työtä-tekevien luokkien kongressi), joka sai valtaisan levikin. Siinä käsiteltiin ensimmäistä kertaa yleislakon ajatusta ja sen merkitystä työväenluokalle asian täydessä laajuudessa. Benbow ilmoitti työläisille, että jos kerran heidän orjuutensa nousi heidän työvoimansa pakkomyynnistä, täytyi järjestäytyneen työstä kieltäytymisen olla heidän vapautumisensa väline. Tällainen sodankäynnin väline ei juurikaan tarvinnut fyysistä voimaa ja sillä saataisiin verrattomasti suurempi hyöty kuin parhaimmallaakaan armeijalla. Kaikki mitä järjestelmällisen epäoikeudenmukaisuuden murskaamiseen tarvittiin oli että työläiset käsittäisivät voimallisen aseensa tärkeyden ja oppisivat käyttämään sitä ymmärryksellä. Benbow ehdotti mm. yleislakon valmistelemista koko maassa asettamalla paikallisia komiteoita, jotta lakon puhkeaminen tapahtuisi täydellä voimalla. Aikakauden työläiset ottivat hänen ajatuksensa ja lukuisat ehdotuksensa lämpimästi vastaan.

GNC:n nopea kasvu, ja ennen kaikkea siinä ilmennyt henkinen asenne, täytti työnantajat salaisella kauhulla ja sokealla vihalla uut-ta yhteenliittymää kohtaan. He tunsivat, että liike täytyi tukahduttaa heti alkuunsa, ettei se saisi levitä laajemmalle kehittääkseen ja vakiinnuttaakseen paikallisia ryhmiä. Koko porvarillinen lehdistö tuomitsi GNC:n ”rikolliset tarkoitusperät”, julistaen yksimielisesti, että se johti maata kohti katastrofia. Tehtaanomistajat kaikilta teollisuudenaloilta ahdistelivat parlamenttia vaatimuksilla toimenpiteistä ”laittomia yhdistyksiä”, ja erityisesti työntekijöiden yhteistyötä työtaistelutilanteissa, vastaan. Useat työnantajat löivät työntekijöidensä eteen nk. ”dokumentin”, ilmoittaen että heidät heitet-täisiin kadulle ja pistettäisiin työsulkuun, jos eivät eroaisi liitostaan.

Parlamentti ei, totta kyllä, säätänyt uudelleen lakia yhteenliittymistä vastaan (Combination Acts), mutta hallitus rohkaisi tuomareita käsittelemään työläisten ”äärimmäisyysaineiksia” niin anka-

äänenkannattajaa, törmää jatkuvasti väitteisiin, jotka vaikuttavat kauttaaltaan nykyaikaisilta. Tämä näkyy erityisesti väittelyssä poliittisten reformistien kanssa, jotka olivat ottaneet tunnuslauseeseen parlamentin alahuoneen demokraattisen uudistamisen. Heille sanottiin, etteivät työläiset olleet lainkaan kiinnostuneita sellaisista pyrkimyksistä, koska yhteiskunnan taloudellinen muutos sosialistisessa mielessä tekisi alahuoneen tarpeettomaksi. Se korvataisiin työläisneuvostoilla ja teollisuusliitoilla, jotka keskittyisivät pelkästään tuotannon ja kulutuksen ongelmiin ihmisten eduista käsin. Näiden organisaatioiden oli määrä korvata nykyisten yrittäjien toimet; yhteiskunnallisen varallisuuden yhteisomistus teki si poliittiset instituutiot tarpeettomiksi. Kansakunnan vaurautta ei enää määräisi tuotettujen hyödykkeiden määrä, vaan se henkilökohtainen hyöty, minkä jokainen yksilö niistä saisi. Alahuone olisi tulevaisuudessa pelkkä ”ammattikuntahuone” (*House of Trades*).

GNC saavutti poikkeuksellista vastakaikua työläisten keskuudessa. Muutamassa kuukaudessa sen jäsenmäärä kasvoi huomattavasti yli puolen miljoonan. Vaikka aluksi vain työläisten henkisesti aktiivisimmat ainekset käsittivät täysin sen varsinaiset päämäärät, havaitsivat suuret joukot vähintäänkin, että sen laatuinen järjestö antoi heidän vaatimuksilleen huomattavasti enemmän painoa kuin paikalliset ryhmät. Taistelu kymmenen tunnin työpäivästä oli silloin vahvasti ajankohtainen koko Englannin työväenluokalle. GNC asettui kaikella energisyydellään tukemaan tätä vaatimusta. Owen itse, samoin hänen läheiset ystävänsä Doherty, Fielden ja Grant, ottivat näkyvän osan tässä liikkeessä. GNC:n militantit ainekset asettivat kuitenkin vain vähän toiveita lainsäädännölle. He yrittivät sen sijaan saada työläiset vakuuttuneiksi siitä, että kymmenen tunnin työpäivä saavutettaisiin vain kaikkien työläisten taloudellisella yhteistoiminnalla. ”Tehtaiden täysi-ikäisten työntekijöiden täytyy yhdistymällä hankkia itse itselleen oikeus normaaliin työpäivään.” Tämä oli heidän iskulauseensa.

Ajatus yleislakosta nautti aikakauden Englannin järjestäytyneiden työläisten keskuudessa jakamatonta hyväksyntää. Vuoden

paampi, itsenäisempi ja yritteliäämpi yksilö on yhteiskunnassa, sen parempi yhteiskunnalle.” Tämä federalismin järjestelmä, jonka Proudhon näki ihmiskunnan välittömänä tulevaisuutena, ei aseta mitään määrättyjä rajoituksia tuleville kehitysmahdollisuuksille. Se tarjoaa laajimman mahdollisen liikkumatilan jokaiselle yksilölle ja sosiaaliselle toiminnolle. Proudhon taisteli federaation näkökulmasta käsin myös aikakauden heräävää nationalismia vastaan, erityisesti sitä kansallismielisyyttä, jota Mazzini, Garibaldi ja Lewel edustivat voimakkaasti. Myös tässä suhteessa hän näki useimpia aikalaisiaan pidemmälle. Proudhon vaikutti vahvasti sosialismin kehitykseen erityisesti latinalaisissa maissa. Myös nk. individualistinen anarkismi, jonka eräitä kyvykkäitä edustajia olivat Pohjois-Amerikassa sellaiset miehet kuin Josiah Warren, Stephen Pearl Andrews, William B. Greene, Lysander Spooner, Francis S. Tandy ja ennen kaikkea Benjamin R. Tucker, kulki samoilla linjoilla, vaikkei kukaan sen edustajista saavuttanutkaan Proudhonin näkemysten laajuutta.

Anarkismi sai ainutlaatuisen ilmauksen Max Stirnerin (Johan Kaspar Schmidt) teoksessa *Der Einzige und sein Eigentum* (1845) (Minä ja sen oma). Teos vaipui kuitenkin nopeasti unohdukseen, vaikuttamatta sellaisenaan mitenkään anarkistiseen liikkeeseen, joskin se koki odottamattoman jälleenlöytymisen viisikymmentä vuotta myöhemmin. Stirnerin kirja on mitä suurimmassa määrin filosofinen teos. Se jäljittää ihmisen riippuvuutta nk. korkeammista voimista läpi sen kaikkien mutkikkaiden ilmenemismuotojen, eikä ujostele vetäessään johtopäätöksiä katsauksen tuloksista. Se on kirja tietoisesta ja harkitusta kapinasta, jossa ei ilmene minkäänlaista kunnioitusta mitään auktoriteettia kohtaan, olipa tämä miten korkea hyvänsä, ja piiskaa näin voimakkaasti itsenäiseen ajatteluun.

Anarkismi sai voimakasta vallankumouksellista energiaa huokuvan esitaistelijan Mihail Bakuninista. Bakunin valitsi vakaumukseensa Proudhonin ajatusten perusteella, mutta laajensi niitä taloudellisella puolella esiintyessään Ensimmäisen Internationaalin kollektiivisiiven mukana maanomistuksen ja muiden tuotantomuoto-

jen kollektivisoinnin puolesta. Lisäksi hän halusi rajoittaa yksityisen omistusoikeuden yksilön työpanoksen täyteen tuottoon. Bakunin vastusti myös kommunismia, jolla oli hänen aikanaan täydellisen autoritaarinen luonne, samanlainen kuin jälleen bolshevismissa. Yhdessä neljästä puheestaan *Rauhan ja vapauden liiton* kongressissa Bernissä (1868) hän sanoi: ”Minä en ole kommunisti, koska kommunismi yhdistää kaikki yhteiskunnan voimat valtioon ja sulautuu siihen; koska se väistämättä johtaa kaiken omaisuuden keskittymiseen valtion haltuun, kun minä taas pyrin valtion poistamiseen – täydelliseen auktoriteetin ja hallituksen holhouksen poistamiseen, joka ihmisten moraaliseksi tekemisen varjolla on tähän asti orjuuttanut, alistanut, riistänyt ja tuhonnut heitä.”

Bakunin oli päättäväinen vallankumouksellinen, eikä uskonut olemassaolevien luokkaristiriitojen ystävällismieliseen sovitteeluun. Hän havaitsi, että hallitsevat luokat vastustivat sokeasti ja itsepintaisesti jopa kaikkein vähäpätöisimpiä sosiaalisia uudistuksia. Tämän mukaisesti hän näki ainoan mahdollisuuden kansainvälisessä yhteiskunnallisessa vallankumouksessa, joka poistaisi kaikki olemassaolevan yhteiskuntajärjestelmän kirkolliset, militaristiset, byrokraattiset ja oikeudelliset laitokset ja toisi tilalle vapaiden työväenyhdistysten liiton huolehtimaan jokapäiväisen elämisen tarpeista. Uskoen monien aikalaistensa tavoin vallankumouksen läheisyyteen, Bakunin ohjasi koko suunnattoman energiansa yhdistämään kaikki aidosti vallankumoukselliset ja libertaariset ainekset *Internationaalin* sisä- ja ulkopuolella puolustamaan tulevaa vallankumousta mitä tahansa diktatuuria tai vanhoihin olosuhteisiin taantumista vastaan. Näin hänestä tuli tiettyssä mielessä nykyaikaisen anarkistisen liikkeen luoja.

Anarkismi sai arvokkaan puolestapuhujan Pjotr Kropotkinista. Hän asetti tehtäväkseen saattaa modernin luonnontieteen saavutukset anarkismin sosiologisten käsitteiden kehitystyön käyttöön. Hän ryhtyi taisteluun nk. * sosiaalidarwinismia* vastaan nerokkaassa teoksessaan **Mutual Aid – a Factor of Evolution** (Keskinäinen avunanto). Sosiaalidarwinismin edustajat pyrkivät todis-

Samanaikaisesti näiden osuuskunnallisten maatalous- ja teollisuusyritysten oli tarkoitus helpottaa työläisten päivittäistä taistelua kapitalistisessa maailmassa. Tämä näkyy erityisesti kolmessa niistä seitsemästä kohdasta, joihin GNC oli kiteyttänyt vaatimuksensa:

”Tämä komitea suosittelee, että liitot yrittäisivät nyt vakavasti hankkia itselleen maata vuokralle niin paljon kuin varat sallivat, koska maaperä on ensisijainen elintarpeiden lähde, ja koska ilman sen omistamista pysyvät tuottavaa työtä tekevät luokat aina enemmän tai vähemmän rahakapitalistien sekä kaupan ja tavaravaihdon epävakaisuuden armoilla. Näin työläisillä olisi kaikissa olosuhteissa viljeltävänä käytännön maatalouden valvojien ohjauksessa enin, ellei kaikki viljelysala. Tämän järjestelyn ei tarvitsisi alentaa työn hintaa millään alalla, pikemminkin nostaa sitä vetämällä pois tarpeetonta tarjontaa teollisuudesta.”

”Kuitenkin komitea vakavasti suosittelee kaikissa lakkoja tai tuotantoa koskevissa tapauksissa, että työläiset, milloin vain mahdollista, valmistava edelleen tuotteita, joita heidän järjestäytyneet toverinsa tarvitsevat. Tämän varmistamiseksi pitäisi jokainen ammattiosasto varustaa työpajalla tai verstaalla, jossa näitä tuotteita voidaan valmistaa kyseisen osaston vastuulla, ja joka tekee myös tarvittavat järjestelyt tarpeellisten materiaalien toimittamiseksi.

”Jokaisen piirin tai osaston tulisi, milloin vain mahdollista, perustaa yksi tai useampia varastoja elintarvikkeille ja yleisille kotitaloustarvikkeille: näin työläisille voidaan taata parhaat mahdolliset tuotteet vain hieman yli tukkuhinnan.”

GNC:n perustajat ajattelivat sen siis ammattiliittojen ja osuuskuntien liitoksi. Osallistumalla käytännön osuustoimintaan tuli työläisten hankkia teollisuuden hallintaan tarvittava osaaminen ja saavuttaa näin yhä laajempi yhteiskunnallisen tuotannon kontrolli, kunnes koko talouselämä olisi tuottajien omissa käsissä ja kaikkinaisen riisto lakkaisi. Nämä ajatukset ilmenivät yllättävän selvästi työläisten kokouksissa ja erityisesti työväenlehdissä. Lukemalla esimerkiksi *The Pioneer*a, James Morrisonin johtamaa GNC:n

Britain and Ireland* (Suuri kansallinen Iso-Britannian ja Irlannin yhdistynyt ammattiliitto). Ne olivat suuren innostuksen aikoja. Koko maata järjestyttivät lukemattomat lakot ja työsulut, ja järjestäytyneiden työntekijöiden määrä kohosi nopeasti 800 000:een. GNC:n perustaminen oli seurausta yrityksistä koota hajallaan olevat järjestöt yhteen suureen liittoon, joka antaisi työläisten toiminnalle suuremman tehokkuuden. Samansuuntaisia yrityksiä oli ollut ennenkin, mutta tämä liitto erosi kaikista niistä ajamalla muutakin kuin vain ammattiyhdistystoimintaa tai työläisten ja poliittisten reformistien yhteistyötä. GNC ajateltiin taistelujärjestöksi, auttaamaan työläisiä kaikin tavoin heidän päivittäisessä taistelussaan elinolosuhteidensa parantamisen puolesta. Se oli kuitenkin samalla ottanut päämääräkseen myös koko kapitalistisen talouden kumoamisen korvatakseen sen kaikkien tuottajien osuuskunnilla, joiden tavoitteena ei enää olisi voittojen kerääminen yksittäiselle ihmiselle, vaan jokaisen yksilön tarpeiden tyydyttäminen. GNC muodosti siten puitteet, joissa nämä pyrkimykset saisivat ilmauksensa ja muutettaisiin todellisuudeksi.

Organisoiijat halusivat yhdistää näissä liitoissa kaikkien teollisten ja maatalouden alojen työläiset sekä ryhmittää heidät tuotannonalojensa mukaan. Jokainen teollisuuden ala muodostaisi erityisryhmittymän, joka huolehtisi itse oman tuotannonalansa erityisoloista ja niihin liittyvistä hallinnollisista toimista. Missä tämä vain olisi mahdollista, olisi työläisten edettävä muodostamaan tehdasosuuskuntia, jotka myisivät tuotteitaan kuluttajille varsinaiseen kustannushintaan, johon sisältyisivät myös hallinnolliset kulut. Yleisorganisaatio liittäisi erilliset alat orgaanisesti yhteen ja valvoisi yhteisiä etuja. Tehdasosuuskuntien tuotteiden vaihto oli tarkoitus järjestää nk. työläisbasaarien kautta sekä käyttämällä erityistä vaihtorahaa tai työkuitteja. Levittämällä vankkumattomasti näitä toimintoja työläiset toivoivat häätävänsä kapitalistisen kilpailun alalta ja näin saavuttavansa yhteiskunnan täydellisen uudelleenjärjestäytymisen.

tamaan vallitsevien yhteiskunnallisten olosuhteiden väistämättömyyden Darwinin olemassaolon taistelu -teoriasta käsin ja kohottivat vahvojen taistelun heikkoja vastaan kaikkien luonnon prosessien rautaiseksi laiksi, jolle jopa ihminen on alistainen. Todellisuudessa tähän käsitykseen vaikutti vahvasti malthusilainen oppikappale, jonka mukaan elämän pöytää ei oltu katettu kaikille ja tarpeettomien on vain sopeuduttava tähän tosiasiaan.

Kropotkin osoitti, että tämä käsitys luonnosta rajoittamattoman sodankäynnin kenttänä on pelkkä todellisen elämän karikatyyri. Kynsin ja hampain käytävän petomaisen olemassaolon taistelun rinnalla on luonnossa myös toinen periaate, joka ilmenee heikompien eläinlajien sosiaalisissa yhdistelmissä ja eläinrotujen selviytymisessä sosiaalisten vaistojen ja keskinäisen avun kehittymisen kautta.

Tässä mielessä ihminen ei ole yhteiskunnan luoja, vaan yhteiskunta ihmisen. Ihminen peri häntä edeltäneiltä lajeilta sosiaalisen vaiston, joka yksin teki hänet ensimmäisenä ympäristössään kykeneväksi pitämään puolensa muiden lajien fyysistä ylivoimaa vastaan ja varmistamaan uskomattoman pitkälle johtaneen kehityksen. Tämä toinen suuntaus olemassaolon taistelussa on huomattavasti korkeammalla tasolla kuin ensimmäinen; tämän osoittaa se, että lajit joilta puuttuu sosiaalinen elämä ja jotka joutuvat luottamaan pelkkään fyysiseen voimaansa, säännöllisesti taantuvat. Tämä näkemys saa nykyään luonnontieteiden ja yhteiskunnallisen tutkimuksen parissa yhä laajempaa hyväksyntää ja avaa kokonaan uusia näkymiä ihmisen evoluution pohdiskeluun.

Tosiasia on, että jopa pahimman despotismin alla suurin osa ihmisen henkilökohtaisista suhteista kanssaihmiisiin järjestyy vapaila sopimuksilla ja solidaarisella yhteistyöllä, joita ilman ei sosiaalinen elämä olisi lainkaan mahdollista. Eivät edes valtion vahvimmat pakotteet kykenisi säilyttämään yhteiskunnallista järjestystä yhtä ainoata päivää, ellei tämä pitäisi paikkansa. Kuitenkin näihin syvimmästä olemuksestamme syntyviin luonnollisiin käyttäytymismuotoihin nykyään jatkuvasti sekaantuvat ja niitä lamaannuttavat

taloudellisen riiston ja valtion holhouksen vaikutukset, jotka edustavat ihmisyyhteisössä olemassaolon taistelun raakaa puolta, joka täytyy voittaa toisenlaisella muodolla, eli keskinäisellä avulla ja yhteistyöllä. Tietoisuus henkilökohtaisesta vastuusta kehittyy parhaiten vapaudessa, samoin kuin toinen arvokas, ihmisen kaukaisesta muinaisuudesta periytynyt hyve, kyky tuntea myötätuntoa, josta kaikki sosiaalinen etiikka, kaikki sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ideat ovat saaneet alkunsa.

Bakuninin lailla Kropotkin oli vallankumouksellinen. Mutta kuten Elisée Reclus ja eräät muut, hän näki vallankumouksen pelkästään kehitysprosessin tiettyinä vaiheena, joka ilmenee vallanpitäjien estäessä uusien yhteiskunnallisten pyrkimysten luonnollista kehitystä niin pahasti, että vanha rakennelma täytyy murskata väkivallalla, jotta nämä pyrkimykset voivat toimia uusina tekijöinä inhimillisessä kulttuurissa. Päinvastoin kuin Proudhon ja Bakunin, Kropotkin kannatti yhteisöllistä omistusta paitsi tuotantovälineiden, myös työn tuotteiden suhteen. Hänen mielestään ei nykyisessä teknisen osaamisen vaiheessa ole mahdollista määritellä tarkasti yksilön työn arvoa, mutta sen sijaan on mahdollista varmistaa nykyaikaisten työmenetelmien rationaalisella ohjauksella suhteellinen hyvinvointi jokaiselle ihmiselle. Kommunistista anarkismia olivat jo ennen häntä kannattaneet Joseph Dejacque, Elisée Reclus, Errico Malatesta, Carlo Cafiero ja monet muut. Kropotkin oli eräs sen loisteliaimpia puolestapuhujia, ja sitä edustaa nykyään suurin osa anarkisteista.

Myös Leo Tolstoi täytyy mainita tässä yhteydessä. Hän päätyi alkukristillisyyden ja evankeliumien asettamien eettisten periaatteiden pohjalta ajatukseen yhteiskunnasta ilman hallintovaltaa.

Yhteistä kaikille anarkisteille on halu vapauttaa yhteiskunta kaikista poliittisista ja sosiaalisista pakkolaitoksista, jotka ovat vapaan ihmisyyden kehittymisen tiellä. Tässä mielessä ei mutualismia, kollektivismia ja kommunismia voida pitää suljettuina järjestelminä, jotka eivät salli myöhempää kehitystä, vaan ainoastaan olettamuksina ja taloudellisina edellytyksinä vapaan yhteisön turvaamisessa.

tä elimiltä yhtään mitään, vaan heidän täytyi itse hoitaa asiansa. Nämä ajatukset otettiin vastaan innostuneesti Englannin työväenluokan edistyksellisissä piireissä, ja ne saivat ensimmäisen voimakkaan ilmauksensa rakennusalan piirissä. Rakennustyöläisten liitto (*Builders' Union*), johon kuului huomattava määrä paikallisia liittoja, oli aikakautensa edistyksellisimpiä ja aktiivisimpia työväenjärjestöjä, oikea piikki työnantajien lihassa. Vuonna 1831, ennen kyseisen liiton edustajakokousta Manchesterissa, oli Owen esitellyt suunnitelmansa yhteiskunnan uudelleenjärjestämiseksi. Nämä suunnitelmat merkitsivät eräänlaista kiltasosialismia ja edellyttivät ammattiliittojen hallitsemaa tuottajien osuuskuntajärjestelmää. Ehdotukset hyväksyttiin kokouksessa, mutta rakennustyöläisten liitto joutui pian useisiin vakaviin selkkauksiin, joiden seurauksena järjestön olemassaolo suoranaisesti vaarantui ja kaikki Owenin viitoittamat yritykset lopahtivat enenaikaisesti.

Owen ei antanut tämän lannistaa itseään, vaan jatkoi toimintaansa uudella innolla. Vuonna 1833 kokoontui Lontoossa ammattiyhdistysten ja osuuskuntajärjestöjen konferenssi, jossa Owen selosti perusteellisesti yhteiskunnallisen uudelleenjärjestämissuunnitelmansa, jonka toimeenpanisivat työläiset itse. Valtuutettujen selonteosta voi selvästi nähdä, millaisen vaikutuksen nämä ajatukset olivat jo saavuttaneet, ja mikä luova henki silloin elähdytti Englannin työväenluokan edistyksellisiä piirejä. *The Poor Man's Guardian* teki hyvällä syyllä seuraavanlaisen yhteenvedon konferenssiraportissaan:

”Valtuutettujen kongressin päämäärät ovat nyt jotakin aivan toista kuin edeltävien yhdistysten vähäpätöiset tavoitteet. Valtuutettujen lausunnot osoittavat työväenluokan valmistelevan perusteellista yhteiskunnallista muutosta, koko vallitsevan maailmanjärjestyksen täydellistä kumoamista. He tahtovat olla yhteiskunnan ensimmäisiä viimeisten sijaan – tai pikemminkin ettei olisi lainkaan ensimmäisiä tai viimeisiä.”

Tämän konferenssin välittömänä seurauksena perustettiin alkuvuodesta 1834 * Grand National Consolidated Trade Union of Great

yleinen ja yhtäläinen äänioikeus. Näihin vaatimuksiin vaikutti voimakkaasti koko maata kyseisenä aikana otteessaan pitänyt poliittinen uudistusliike, mutta niissä voi havaita myös Robert Owenin opinkappaleista lainattuja ilmauksia.

Vuoden 1832 vaalilainuudistus (Reform Bill) tuhosi Englannin työväenluokan laajojen piirien viimeisetkin poliittiset harhakuvielmät. Lain astuttua voimaan kävi ilmi, että keskiluokka oli tosiaan saavuttanut suuren voiton aristokraattisista maanomistajista, mutta työläiset tulleet jälleen petetyiksi. Porvaristo oli vain teettänyt heillä likaisen työn puolestaan. Seurauksena oli yleinen pettymys ja vakaasti levinnyt käsitys, ettei työväenluokka voinut odottaa mitään apua liittoutumisesta porvariston kanssa. Jos luokkataistelu oli aikaisemmin spontaanisti omistavien ja ei-omistavien taloudellisista eturistiriidoista syntyvää todellisuutta, nyt se oli työläisten mielissä muotoutunut varmaksi vakaumukseksi, joka antoi selvän suunnan heidän toiminnalleen. Tämä käänne työväenluokan ajattelussa näkyy selvästi aikakauden työväenlehdissä. Työläiset alkoivat käsittää, että heidän todellinen voimansa piili heidän asemassaan tuottavan työn tekijöinä. Mitä voimakkaammin he tulivat tietoisiksi siitä fiaskosta, mihin heidän osallistumisensa poliittiseen uudistusliikkeeseen johti, sitä enemmän vahvistui heidän juuri saavuttamansa ymmärrys omasta taloudellisesta tärkeydestään yhteiskunnassa.

Työläisten vakaumusta vahvistivat mitä suurimmassa määrin Robert Owenin ajatukset. Hän oli tuolloin saavuttamassa yhä enemmän vaikutusvaltaa järjestäytyneiden työläisten keskuudessa. Owen havaitsi, että ammattiyhdistysten vakaa kasvu valmisti lujaa perustaa hänen tavoitteilleen muuttaa perusteellisesti kapitalistista talousjärjestelmää. Asiantila täytti hänet mitä suurimmilla toiveilla. Hän osoitti työläisille, ettei vallitsevaa ristiriitaa pääoman ja työn välillä voitaisi koskaan sovittaa tavanomaisilla taisteluilla palkoista, vaikkei hän toisaalta missään mielessä väheksynyt näiden kamppailujen merkitystä työläisille. Hän pyrki myös vakuuttamaan työläiset siitä, etteivät nämä voineet odottaa lakia säätävil-

Todennäköisesti tulevaisuuden yhteiskunnassa on jopa mahdollista erilaisten taloudellisten yhteistyön muotojen rinnakkainen olemassaolo, koska kaikkeen yhteiskunnalliseen kehitykseen täytyy liittyä vapaa kokeileminen ja käytännön testaus, mitä varten vapaiden yhteisöjen yhteiskunnassa ovat kaikki mahdollisuudet käytettävissä.

Sama pätee erilaisiin anarkismin menettelytapoihin. Useimmat aikamme anarkistit ovat vakuuttuneita siitä, ettei yhteiskunnallisia muutoksia voida toteuttaa ilman väkivaltaisia vallankumouksellisia mullistuksia. Mullistusten väkivaltaisuus riippuu tietenkin sen vastarinnan voimakkuudesta mihin hallitsevat luokat kykenevät vastustaessaan uusien ajatusten toteuttamista. Tulevan yhteiskunnallisen vallankumouksen synnytyskivut ovat sitä helpommat mitä laajemmat ovat piirit, jotka ovat innostuneet yhteiskunnan uudelleenjärjestelystä vapauden ja sosialismin hengessä.

Nykyaikaisessa anarkismissa yhtyy kaksi suurta virtausta, jotka Ranskan vallankumouksesta lähtien ovat olleet hyvin luonteenomaisia Euroopan henkiselle elämälle: sosialismi ja liberalismi. Nykyaikainen sosialismi kehittyi kun yhteiskuntaelämää perusteellisesti havainnoineet huomasivat entistä selvemmin etteivät poliittiset valtiosäännöt ja hallitusmuodon muutokset koskaan pystyisi pääsemään laajan ”yhteiskunnallisen kysymyksen” ytimeen. Sosialismin kannattajat havaitsivat ettei ihmisten yhteiskunnallinen tasa-arvoisuus ole, kauneimmista teoreettisista oletuksista huolimatta, mahdollista niin kauan kuin ihmiset ovat erotettuina luokkiin sen mukaan onko heillä omaisuutta vai ei. Pelkkä luokkien olemassaolo sulkee jo etukäteen pois kaikki ajatukset aidosta yhtenäisyydestä. Näin kehittyi tietoisuus siitä, että vain talouselämän monopolien poistaminen ja yhteiskunnallinen omistus, eli toisin sanoen kaikkien taloudellisten ja niihin liittyvien yhteiskunnallisten laitosten täydellinen muutos, tekevät yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden tilan ajateltavaksi. Yhteiskunnasta muodostuu tällöin aito yhteisö, jossa ihmistyö ei enää toimi riiston välineenä, vaan jokaisen ihmisen hyvinvoinnin varmistajana. Heti kun sosia-

lismi oli alkanut koota joukkojaan ja muuttua liikkeeksi, ilmaantui kuitenkin tiettyjä näkökantojen eroavaisuuksia, jotka johtuivat eri maiden yhteiskunnallisista olosuhteista. Tosiasia on, että kaikki poliittiset aatteet teokratiasta caesarismiin ja diktatuuriin ovat vaikuttaneet määrättyihin piirteisiin sosialistisessa liikkeessä. Samaan aikaan poliittisessa ajattelussa on ilmennyt kaksi huomattavaa virtausta, joilla on ollut ratkaiseva merkitys sosialististen ajatusten kehityksessä: liberalismi, joka stimuloi voimakkaasti edistyneitä mieltä anglosaksisissa maissa ja erityisesti Espanjassa, ja demokratia sanan myöhemmässä merkityksessä, jolle Rousseau antoi ilmauksen * Yhteiskuntasopimuksessaan* ja jonka vaikutusvaltaisimpia edustajia olivat Ranskan jakobiinijohtajat. Siinä missä liberalismi lähti yhteiskunnallisessa teoretisoinnissaan yksilöistä liikkeelle ja halusi rajoittaa valtion toiminnan minimiinsä, valitsi demokratia abstraktin kollektiivin käsitteen, Rousseauin ”yleistahdon” (la volonté générale), jonka se yritti saada sopimaan kansallisvaltion.

Liberalismi ja demokratia ovat mitä suurimmassa määrin poliittisia käsitteitä. Koska suurin osa molempien aatteiden alkuperäisistä kannattajista puolusti omistusoikeutta vanhassa merkityksessä, täytyi heidän hylätä molemmat talouselämän kehityksen edetessä suuntaan, jota ei voinut käytännössä yhdistää demokratian ja vielä vähemmän liberalismiin periaatteisiin. Demokratia, tunnuslauseenaan ”kaikkien ihmisten tasa-arvo lain edessä” ja liberalismi, tunnuslauseenaan ”ihmisen oikeus hallita itseään”, tuhoutuivat kapitalistisen talouden realiteetteihin. Niin kauan kuin kaikkialla täytyy miljoonien ihmisten myydä työvoimaansa pienelle omistajien vähemmistölle ja vajota mitä surkeimpaan kurjuuteen, jos ei ostajia löydy, jää nk. tasa-arvo lain edessä pelkäksi hurskaaksi petokseksi, koska lakien laatijat löytyvät yhteiskunnan hyväosaisten joukosta. Myöskään ”oikeudesta hallita itseään” ei voida puhua, sillä tämä oikeus loppuu, kun ihminen on pakotettu toisen taloudelliseen saneluun, mikäli ei halua nääntyä nälkään.

Anarkismille ja liberalismille on yhteistä ajatus, että yksilön onnellisuuden ja hyvinvoinnin täytyy olla ainoa mitta kaikissa yhteis-

3. Syndikalismin edeltäjät

Sosialististen aatteiden leviäminen työväenliikkeen keskuuteen johti jo aikaisin suuntauksiin, joilla on selvä yhteys meidän päiviemme vallankumoukselliseen syndikalismiin. Nämä suuntaukset kehittyivät ensimmäiseksi Englannissa, kapitalistisen suurteollisuuden emämaassa, ja vaikuttivat jonkin aikaa voimakkaasti Englannin työväenluokan edistyksellisiin osiin. Kun yhteenliittymistä koskevat lait (Combination Acts) oli kumottu, suuntautuvat työläisten ponnistelut pääasiassa ammattiyhdistysorganisaatioiden luonteen laajentamiseen, sillä käytännön kokemus oli osoittanut heille, etteivät puhtaasti paikalliset yhdistykset pystyneet takaamaan tarvittavaa tukea taistelulle päivittäisestä toimeentulosta. Tästä huolimatta nämä laajentumisyritykset eivät aluksi perustuneet millekään kovin syvällisille yhteiskunnallisille käsityksille. Työläisillä ei ollut mielessään muita päämääriä kuin taloudellisen asemansa välitön parantaminen, paitsi sikäli kuin olivat saaneet vaikutteita ajan poliittisesta uudistusliikkeestä. Vasta 1830-luvun alussa tuli sosialististen aatteiden vaikutus selkeästi esiin Englannin työväenliikkeessä ja sen toi mukaan lähinnä Robert Owenin ja hänen seuraajiensa innostava propaganda.

Muutamaa vuotta ennen nk. reformiparlamentin (Reform Parliament) koollekutsumista perustettiin *National Union of the Working Classes* (Työtekevien luokkien kansallinen liitto), ja sen tärkeimpänä osasena olivat tekstiiliteollisuuden työntekijät. Tämä liitto oli kiteyttänyt vaatimuksensa seuraaviin neljään kohtaan: 1. Jokaiselle työläiselle hänen työnsä täysi arvo; 2. Työläisiä puolustettava työnantajia vastaan kaikin mahdollisin keinoin, jotka määräytyvät kulloinkin vallitsevista olosuhteista; 3. Parlamentin uudistus sekä 4.

nytyksiä ankeiden elinolosuhteiden parantamiseksi. Voisi sanoa, että samoin muodostavat lukemattomat työtaistelut kapitalistisen yhteiskunnan sisällä johdannon siihen tulevaisuuden suureen yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, joka tekee sosialismista elävää todellisuutta. Ilman talonpoikien jatkuvaa kapinointia – Taine ilmoittaa vuoden 1781 ja Bastiljin valtauksen välillä tapahtuneen lähes viisisataa tällaista kapinaa ympäri Ranskaa – ei käsitys koko maaorjuuden ja feodalistisen järjestelmän vahingollisuudesta olisi koskaan tullut joukkojen mieliin.

Juuri tästä on kyse nykyaikaisen työväenluokan taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa taisteluissa. Olisi täysin väärin arvioida niitä pelkästään aineellisen perustansa tai käytännön tulosten perusteella ja olla välittämättä niiden syvemmästä psykologisesta merkityksestä. Yksittäisten ajattelijoiden mielissä syntyneet opinkappaleet saavat lihaa ja verta ympärilleen ainoastaan päivittäisistä konflikteista työn ja pääoman välillä, ja saavuttavat näin sen erityisen luonteen, joka tekee niistä joukkoliikkeen, uuden tulevaisuuden kulttuuri-ihanteen ruumiillistuman.

kunnallisissa kysymyksissä. Yhteistä liberalistisen ajattelun suurten edustajien kanssa on myös käsitys hallinnon tehtävien rajoittamisesta vähimpään mahdolliseen. Anarkismin kannattajat ovat seuranneet tätä ajatusta sen äärimmäisen loogisiin johtopäätöksiin asti ja haluavat siksi poistaa jokaisen poliittista valtaa edustavan laitoksen yhteiskunnasta. Siinä missä Jefferson pukee liberalismiin peruskäsityksen sanoihin ”paras hallinto on se joka hallitsee vähiten”, yhtyvät anarkistit Thoreauin sanoihin: ”paras hallinto on se joka ei hallitse lainkaan”.

Yhdessä sosialismin perustajien kanssa anarkistit vaativat kaikkien talouselämän monopolien poistamista sekä maaperän ja kaikkien muiden tuotantovälineiden yhteisomistusta; näiden pitää olla rajoituksetta kaikkien käytössä, sillä henkilökohtainen ja yhteiskunnallinen vapaus ovat ajateltavissa ainoastaan kaikille tasarvoisten talousetujen pohjalta. Anarkistit edustavat sosialistisessa liikkeessä näkökantaa, jonka mukaan kapitalismin vastaisen sodan täytyy olla samalla myös sotaa kaikkia poliittisen vallan instituutioita vastaan, sillä taloudellinen riisto on läpi koko historian kulkenut käsi kädessä poliittisen ja yhteiskunnallisen alistamisen kanssa. Ihmisen harjoittama toisen ihmisen riisto ja ihmisen ylivalta toisen yli ovat erottamattomia. Ne ovat toistensa edellytyksiä.

Niin kauan kuin yhteiskunnan sisällä on omistava ja omistamaton ihmisryhmä vihamielisesti vastakkain, on valtio tarpeellinen omistavalle vähemmistölle sen etuoikeuksien puolustamiseksi. Kun tämä yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden tila häviää ja tekee tilaa korkeammalle järjestykselle, joka ei tunnusta mitään erioikeuksia ja perustuu yhteiskunnallisten etujen yhtenäisyydelle, on ihmisiä otteessaan pitävän hallinnon väistyttävä taloudellisten ja sosiaalisten asioiden hoidon tieltä. Voidaan sanoa Saint-Simonin tavoin: ”Tulee aika jolloin ihmisten hallitsemisen taito katoaa. Sen paikan ottaa uusi taito, asioiden hoitamisen taito.”

Näin voidaan hylätä Marxin ja hänen seuraajiensa puolustama teoria, jonka mukaan valtio proletariaatin diktatuurina on välttämätön siirtymävaihe luokattomaan yhteiskuntaan, jossa valtio lak-

kauttaa itsensä, kun kaikki luokkaristiriidat ja siten itse luokat on poistettu, ja katoaa historian näyttämöltä. Tämä käsitys ymmärtää täydellisen väärin valtion todellisen olemuksen, sekä poliittisen vallan merkityksen historiassa, ja on vain looginen lopputulos nk. taloudellisesta materialismista, joka näkee kaikissa historian ilmiöissä pelkästään aikakauden tuotantotavan väistämättömät seuraukset. Tämän teorian vaikutuksesta ihmiset alkoivat pitää valtion eri muotoja ja kaikkia muita yhteiskunnallisia laitoksia yhteiskunnan ”taloudellisen perustan” juridisina ja poliittisina ”ylärakenteina” ja ajatella löytäneensä tästä näkemyksestä avaimen historian jokaiseen prosessiin. Todellisuudessa historian jokainen vaihe tarjoaa meille tuhansia esimerkkejä tapahtumasarjoista, joissa tietyt poliittiset valtataistelut ovat siirtäneet kehitystä vuosisatoja taaksepäin ja pakottaneet sen määrättyihin kaavoihin.

Espanja oli teollisesti kehittynein maa Euroopassa ja ensimmäinen lähes jokaisella talouselämän tuotantolohkolla ennen kirkollisen monarkian nousua. Sata vuotta kristillisen monarkian voiton jälkeen on suurin osa sen teollisuudesta hävinnyt. Se mikä jäi jäljelle selviytyi vain mitä kelvottomimmassa kunnossa. Suurin osa teollisuudesta oli palannut alkukantaisimpiin tuotannon muotoihin. Maanviljelys romahti, kanaalit ja vesitiet rappeutuivat ja suuria maa-aloja aavikoitui. Espanja ei tähän päivään mennessä ole toipunut tästä takaiskusta. Yksittäisen säädyn pyrkimys poliittiseen valtaan sai taloudellisen kehityksen kesannolle vuosisadoiksi.

Ruhtinasvallan absolutismi, sekä sen ajattelemattomat ”taloudelliset säännökset” ja ”teolliset lainsäädännöt”, rankaisivat ankarasti jokaista poikkeamaa määrätystä tuotannon menetelmästä, eivätkä sallineet uusia keksintöjä. Ne ehkäisivät kaikkialla Euroopassa teollisen edistymisen vuosisadoiksi ja estivät sen luonnollisen kehityksen. Ja eikö löytynytkin poliittisen vallan liepeiltä järkeilyjä, jotka Ensimmäisen Maailmansodan jälkeen tukkivat jatkuvasti kaikki ulospääsytiät maailmanlaajuisesta talouskriisistä, ja joiden perusteella kokonaisten maiden tulevaisuus luovutettiin poliittikalla leikkiville kenraaleille ja poliittisille seikkailijoille? Kuka pystyy

työpaikkojen päivittäisiin taisteluihin selvittääkseen työtätekeville joukoille heidän välittömien vaatimusten ja sosialististen tavoitteiden läheisen yhteyden. Nämä liikkeen käytännöllisistä tarpeista syntyvät taistelut ovat avuksi, jotta ymmärrettäisiin oikein mikä syvällinen merkitys proletariaatin vapautumisella on palkkaorjuuden murskaamisessa. Vaikka liike oli syntynyt elämälle välttämättömien tarpeiden vaatimuksista, se kuitenkin kantoi mukanaan tulevaisuutta, joka puolestaan tulisi asettamaan elämälle uusia päämääriä. Kaikki uusi syntyy elävän elämän todellisuudesta. Uudet ajatukset eivät muotoudu abstraktien ideoiden tyhjiydessä, vaan taistelussa päivittäisestä toimeentulosta, siinä kovassa ja loputtomassa kamppailussa, jossa hetken huolet ja tarpeet vaativat pitämään huolta vain elämän välttämättömistä vaatimuksista. Uusi maailma muotoilee itsensä ja kypsyy valmiiksi jatkuvassa sodassa olemassa olevaa vastaan. Ihminen, joka ei osaa arvioida senhetkisiä saavutuksia, ei koskaan kykene voittamaan parempaa tulevaisuutta itselleen ja tovereilleen.

Jatkuvassa taistelussa työnantajia ja heidän liittolaisiaan vastaan työläiset vähitellen oppivat käsittämään kamppailun syvemmän merkityksen. Aluksi he tavoittelevat vain välittömänä päämääränä parannusta tuottavan työn tekijöiden asemaan vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän puitteissa, mutta vähitellen he paljastavat vääryyden perimmäisen syyn – monopolitalouden poliittisine ja yhteiskunnallisine seurauksineen. Tällaisen tietoisuuden saavuttamisessa ovat päivittäiset taistelut parempaa oppimateriaalia kuin hienoimmatkaan teoreettiset keskustelut. Mikään ei voi vaikuttaa työläisen mieleen ja sieluun niin kuin tämä pitkäaikainen taistelu päivittäisestä toimeentulosta; mikään ei saa häntä niin vastaanottavaiseksi sosialismin ajatuksille kuin jatkuva kamppailu elämän välttämättömyyksistä.

Feodaalivallan aikana valmistivat maaorjat jatkuvilla kapinoillaan tietä Ranskan suurelle vallankumoukselle, jossa feodaalioikeudet käytännöllisesti lakkautettiin, vaikka näiden kapinoiden alkuperäinen tarkoitus oli vain kiristää feodaaliherroilta tiettyjä myön-

hyvä osoitus siitä millaista vastakaikua liike herätti kansan keskuudessa.

Chartismilla oli suuri joukko älykkäitä ja uhrautuvia edustajia, kuten William Lovell, Fergus O'Connor, Branterre O'Brien, J.R. Stephens, Henry Hetherington, James Watson, Henry Vincent, John Taylor, A.H. Beaumont ja Ernest Jones, mainitaksemme vain muutamia tunnetuimmista. Lisäksi sillä oli käytössään melko laajalevikkoinen lehdistö, jossa huomattavin vaikutusvalta oli lehdillä * The Poor Man's Guardian* ja *Northern Star*. Chartismi ei itse asiassa ollut liike tarkoin määritellyin päämäärin, vaan pikemminkin polttopiste aikakauden yhteiskunnalliselle tyytymättömyydelle. Se kuitenkin myös ravisteli tietoisuutta, erityisesti työväenluokan, jonka se sai vastaanottavaiseksi kauskantoisille yhteiskunnallisille tavoitteille. Sosialismi rynnisti myös voimakkaasti eteenpäin chartismin kaudella. William Thompsonin, John Grayn ja varsinkin Robert Owenin ajatukset alkoivat levitä yhä laajemmalle englantilaisten työläisten parissa.

Ranskassa ja Belgiassa, sekä Reininmaalla, missä teollinen kapitalismi ensimmäiseksi vakiinnutti itsensä mannermaalla, sitä seurasivat samat ilmiöt johtaen väistämättä työväenliikkeen syntymiseen. Tämä liike ilmeni joka maassa aluksi samassa alkeellisessa muodossa, joka vain vähitellen antoi myöten syvemmälle ymmärrykselle, kunnes törmääminen sosialistisiin ajatuksiin viimein varusti sen korkeammilla käsityksillä ja avasi sille uusi yhteiskunnallisia näköaloja. Työväenliikkeen ja sosialismin liitto oli ratkaisevan tärkeää kummallekin osapuolelle. Mutta ne poliittiset ideat, jotka vaikuttivat kuhunkin sosialistiseen koulukuntaan, määräisivät kussakin tapauksessa liikkeen luonteen ja myös sen tulevaisuudennäkymät.

Siinä missä eräät sosialismin koulukunnista jäivät melko välinpitämättömiksi tai vaille myötätuntoa nuorta työväenliikettä kohtaan, toiset niistä tiedostivat nopeasti tämän liikkeen todellisen merkityksen välttämättömänä edellytyksenä sosialismin toteutumiselle. Ne ymmärsivät, että niiden asiana oli ottaa aktiivisesti osaa

vakuuttamaan, että nykyaikainen fasismi on vain väistämätöntä seurausta talouselämän kehityksestä?

Kuitenkin Venäjällä nk. "proletariaatin diktatuuri" on todellisuutta, ja siellä yksittäisen puolueen pyrkimykset poliittiseen valtaan ovat estäneet kaikki aidosti sosialistiset talouselämän uudelleenjärjestelyt, sekä pakottaneet maan tuhoisaan valtiokapitalismin orjuuteen. "Proletariaatin diktatuuri", jossa lapsenuskoiset sie-lut haluavat nähdä vain ohimenevän, mutta välttämättömän väli-vaiheen todelliseen sosialismiin, on tähän mennessä kasvanut pelottavaksi hirmuvallaksi, joka ei missään suhteessa jää jälkeen fascistisesta tyranniasta.

Väite, jonka mukaan valtion on jatkettava olemassaoloaan kunnes luokkaristiriidat ja luokat niiden mukana katoavat kuulostaa kaiken historiallisen kokemuksen valossa lähes huonolta pilalta. Kaikki poliittinen valta edellyttää jotain tiettyä ihmisen orjuuttamisen muotoa, jonka säilyttämiseksi sitä itseään tarvitaan. Aivan kuten valtion täytyy ulospäin, eli suhteessa muihin valtioihin, luoda määrätty keinotekoinen vihamielisyys oikeuttaakseen olemassaolonsa, niin myös sisäinen yhteiskunnan jakautuminen kasteihin, arvoasteisiin ja luokkiin on olennainen edellytys sen olemassaololle. Valtio pystyy ainoastaan puolustamaan vanhoja etuoikeuksia ja luomaan uusia, tämä on sen koko merkitys tyhjiin ammennettuna.

Kun uusi valtio syntyy yhteiskunnallisesta vallankumouksesta, se kykenee kyllä lopettamaan hallitsevien luokkien etuoikeudet, mutta se kykenee tähän vain perustamalla välittömästi uuden etuoikeutettujen luokan, jota se tarvitsee valta-asemansa puolustamiseen. Bolshevistisen byrokratian kehittyminen Venäjällä nk. proletariaatin diktatuurin alaisuudessa – joka ei koskaan ole ollut muuta kuin pienen nurkkakunnan diktatuuria *yli* proletariaatin ja koko Venäjän kansan – on pelkästään uusi tapaus, joka vahvistaa lukemattomia kertoja toistuneen historiallisen kokemuksen. Tämä byrokratia, joka tänään nopeasti kasvaa uudeksi aristokratiaksi, on erillään Venäjän talonpoikien ja työläisten suurista joukoista yhtä

selvästi kuin etuoikeutetut säädyt ja luokat muissa maissa kansojensa suurista joukoista.

Voidaan kenties vastustaa sitä näkemystä, että uusi venäläinen komissaarivalta vastaa kapitalististen valtioiden voimakkaita finanssi- ja teollisuusoligarkioita. Mutta vastalause ei kestä tarkastelua. Kyse ei ole etuoikeuksien suuruudesta tai laajuudesta, vaan niiden välittömästä vaikutuksesta tavallisen ihmisen jokapäiväiseen elämään. Kun amerikkalainen työläinen kohtuullisen kunnollisissa työolosuhteissa ansaitsee tarpeeksi ruokkiakseen, vaatettaakseen ja majoittaakseen itsensä ja kun hänelle jää tarpeeksi yli pienten kulttuurihuvitusten hankkimiseen, niin häntä häiritsevät mellonien ja morganien miljoonaomaisuudet vähemmän kuin pienen byrokraattisen kastin etuoikeudet häiritsevät miestä, joka tuskin ansaitsee tarpeeksi pystyäkseen tyydyttämään kiireellisimmät tarpeensa, vaikka kastin edustajat eivät ole miljonäärejä. Ihmiset, jotka vaivoin saavat tarpeeksi kuivaa leipää tyydyttääkseen nälkensä ja asuvat kurjissa huoneissa, usein jakaen sen vieraan kansa ja jotka kaiken huipuksi ovat pakotettuja työskentelemään lisätyllä työnopeudella, mikä nostaa heidät tuottavuuskapasiteettinsa ääri rajoille, eivät voi muuta kuin tuntea kapitalistisissa maissa olevia luokkatovereitaan huomattavasti ankarammin, että on olemassa etuoikeutettu luokka, jolta ei puutu mitään. Ja tämä tulee yhä vain sietämättömämmäksi despoottisen valtion kieltäessä alemmiltä luokilta oikeuden valittaa vallitsevista olosuhteista ilman että jokainen vastalause vaarantaa valittajan hengen.

Kuitenkaan edes korkeampi taloudellisen tasa-arvon aste kuin nykyisin Venäjällä vallitseva, ei vielä olisi takeena poliittista ja yhteiskunnallista sortoa vastaan. Taloudellinen tasa-arvo ei sellaiseenaan ole sama asia kuin yhteiskunnallinen vapautuminen. Juuri tämä on se, mitä marxismi ja kaikki muut autoritaarisen sosialismin koulukunnat eivät ole kyenneet ymmärtämään. Jopa vankilasta, luostarista ja kasarmista löytyy varsin korkean asteen taloudellista tasa-arvoisuutta, koska kaikille asukkaille taataan sama asunto, sama vuokra, sama univormu ja samat tehtävät. Muinainen in-

sivat tullessa myydyiksi ja petetyiksi, ja tämä tunne johti täydelliseen välirikoon keskiluokan kanssa.

Tästä lähtien uuden reformiliikkeen voimakkaana ilmauksena toimi kehittyvä chartismi, jota tosin kannatti huomattava osa pikkuporvaristoa, mutta jossa proletaariset ainekset ottivat joka suhteessa tarmokkaan roolin. Chartismilla oli tunnetusti ohjelmassaan kuuluisat kuusi peruskirjan kohtaa, jotka tähtäsivät radikaaliin parlamentaariseen uudistukseen. Se oli kuitenkin ottanut mukaan myös kaikki työläisten yhteiskunnalliset vaatimukset ja yritti aggressiivisesti kaikin tavoin muuttaa ne todellisuudeksi. J.R. Stephenson, eräs vaikutusvaltaisimmista chartistiliikkeen johtohahmoista, julisti Manchesterin joukkokokouksessa, ettei chartismi ollut poliittinen kysymys, joka voitaisiin saada pois päiväjärjestyksestä yleisen äänioikeuden käyttöönotolla, vaan ”kysymys leivästä ja voista”, koska peruskirjan vaatimusten toteutuminen merkitsisi hyviä asuntoja, runsaasti ruokaa, inhimillistä yhteiselämää ja lyhyempiä työpäiviä työläisille. Tästä syystä propaganda kuuluisan ”kymmenen tunnin lakiehdotuksen” puolesta nousi niin merkittävään osaan liikkeessä.

Chartistiliikkeen mukana Englanti oli siirtynyt vallankumoukselliseen ajanjaksoon. Laajat piirit sekä porvaristoa että työväenluokkaa olivat vakuuttuneita että sisällissota oli käsillä. Laajat joukkokokoukset ympäri maata osoittivat liikkeen nopeaa kasvua, ja lukuisat lakot sekä alinomainen levottomuus kaupunkien työläisten keskuudessa antoivat sille uhkaavan piirteen. Pelästyneet työnantajat organisoivat teollisuuskeskuksissa lukuisia aseistettuja joukkioita ”puolustamaan yksilöitä ja omaisuutta”. Tämä johti myös työläisten aseistautumiseen. Maaliskuussa 1839 Lontoossa kokoontuneen ja myöhemmin Birminghamiin siirretyn chartistikokouksen päätöksellä lähetettiin viisitoista pätevintä puhujaa maan joka kolkkaan tekemään ihmisille liikkeen päämääriä tunnetuiksi, sekä keräämään allekirjoituksia chartistianomukseen. Heidän järjestämiinsä kokoontumisiin osallistui satoja tuhansia ihmisiä, mikä on

kokoukset saivat kansan liikkeelle maan joka kolkassa, erityisesti pohjoisen teollisuusalueilla. Taantumuksellinen hallitus vastusti Castlereagh'in johdolla jokaista uudistusta ja oli alun alkaen päättänyt tehdä voimakkein lopun uudistusliikkeestä. Kun elokuussa vuonna 1819 kokoontui 60 000 ihmistä Manchesterin Petersfieldiin muotoilemaan joukkoanomusta hallitukselle, hajoitti armeija väkijoukon. Neljä sataa ihmistä haavoittui tai kuoli.

Hallitus vastasi voimakkaisiin vastalauseisiin ”Paterloon” joukkomurhan alkuunpanijoita vastaan kuudella pahamaineisella ”suukapulalailla”, joilla kokoontumisvapaus ja lehdistönvapaus itse asiassa lakkautettiin ja uudistajiin kohdistettiin ankarimmat mahdolliset syytetoimet. Hallitus sai toivomansa mahdollisuuden jatkaa hirviömäisellä ankaruudella toimiaan uudistusliikettä vastaan, kun paljastui nk. ”Cato-kadun salaliitto”, jossa Arthur Thistlewood kumppaneineen suunnitteli Britannian hallituksen ministerien salamurhaa. Toukokuun 1. päivänä vuonna 1820 Thistlewood ja hänen neljä toveriaan maksoivat yrityksestään hirsipuulla, Habeas corpus-laki lakkautettiin kahdeksi vuodeksi ja Englanti sain taantumuksellisen hallituksen, joka ei kunnioittanut ainuttakaan kansalaistensa oikeuksista.

Tämä pysäytti liikkeen toistaiseksi. Vuoden 1830 heinäkuun vallankumous Ranskassa elvytti kuitenkin Englannin uudistusliikkeen, ja tällä kertaa liike saikin täysin erilaisen luonteen. Taistelu parlamentaarista reformista leimahti uudestaan liekkeihin. Porvaristo alkoi kuitenkin vastustaa kaikkia uudistusyrityksiä joilla pyrittiin yleiseen äänioikeuteen havaittuaan, että vuoden 1832 vaalilain uudistus tyydytti suurimman osan heidän vaatimuksistaan (voitto, joka oli yksinomaan työläisten raivoisan tuen ansiota). Työläiset jäivät tyhjin käsin porvariston pelätessä yleistä äänioikeutta. Eikä siinä kaikki: uusi parlamentti sääti joukon taantumuksellisia lakeja, jotka jälleen kerran uhkasivat rajoittaa työläisten järjestäytymisoikeutta. Loistavia esimerkkejä näistä laeista olivat vuoden 1834 köyhäinlait, joihin olemme jo viitanneet. Työläiset tun-

kavaltio Perussa ja Paraguayn jesuiittavaltio olivat tehneet kaikkiin asukkaisiin kohdistuvasta tasa-arvoisesta taloudellisesta huolenpidosta pysyvän järjestelmän – mutta tästä huolimatta niissä säilyi mitä viheliäisin hirmuvalta! Ihminen oli pelkkä korkeamman tahdon automaatti vailla pienintäkään vaikutusvaltaa. Proudhon ei suinkaan syyttä nähnyt ”socialismissa” ilman vapautta kaikkein pahimman lajin orjuuden. Kutsumus yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen voi kunnolla kehittyä ja vaikuttaa ainoastaan silloin, kun se kasvaa ihmisen omasta henkilökohtaisen vapauden tunteesta ja perustuu sille. Toisin sanoen *socialismin pitää olla vapautta tai mitään socialismia ei kerta kaikkiaan ole olemassa!* Tämän tosiasian tunnustamiselle perustuu anarkismin olemassaolon aito ja syvälinen oikeutus.

Instituutiot palvelevat yhteiskuntaelämässä samaa tarkoitusta kuin elimet kasveissa ja eläimissä: ne ovat yhteiskuntaruumiin elimiä. Elimet eivät saa alkuaan sattumanvaraisesti, vaan fyysisen ja sosiaalisen ympäristön tietyistä välttämättömyyksistä. Syvänmeren kalan silmä on muotoutunut täysin eri tavalla kuin maalla elävän eläimen, koska sen täytyy vastata aivan erilaisiin tarpeisiin. Erilaiset olosuhteet synnyttävät erilaisia elimiä. Elin suorittaa kuitenkin aina sitä tehtävää, jota varten se on kehittynyt, tai jotakin siihen liittyvää tehtävää. Ja niin pian kuin sen tehtävä ei ole enää tarpeen elimistölle, se vähitellen katoaa tai surkastuu. Sen sijaan elin ei koskaan ota tehtävää, joka ei ole sopusoinnussa sen varsinaisen tarkoituksen kanssa.

Sama koskee yhteiskunnallisia laitoksia. Nekään eivät ilmaannu sattumanvaraisesti, vaan syntyvät erityisistä sosiaalisista tarpeista palvelemaan määrättyjä tarkoituksia. Tällä tavoin kehittyi nykyaikainen valtio monopolitalouden jäljessä, ja sen mukana seurannut luokkiin jakautuminen tuli yhä silmiinpistävemmäksi vanhan yhteiskuntajärjestelmän puitteissa. Juuri syntyneille omistaville luokille oli valta poliittisena välineenä tarpeen suojaamaan taloudellisia ja yhteiskunnallisia etuoikeuksia omilta kansanjoukoilta sekä määräämään myös muut ihmisryhmät kunnioittamaan näitä.

Näin syntyivät sopivat yhteiskunnalliset olosuhteet nykyaikaisen valtion kehittymiselle etuoikeutettujen säätyjen ja luokkien poliittisen vallan elimeksi, väkivalloin kukistamaan ja sortamaan omistamattomia luokkia. Tämä tehtävä on valtion poliittinen tarkoitus, varsinaisen syy siihen että se ylipäättään on olemassa. Ja tälle tehtävälle se on aina pysynyt uskollisena, sen täytyy pysyä uskollisena, koska se ei voi päästä eroon ”luonnostaan”.

Valtion ulkoiset muodot ovat muuttuneet sen historiallisen kehityksen kuluessa, mutta sen tehtävät ovat aina pysyneet samoina. Niitä on jopa jatkuvasti laajennettu juuri siinä mitassa missä sen edustajat ovat onnistuneet saamaan lisää yhteiskunnallisen toiminnan aloja haltuunsa edistämään päämääriään. Valtion tehtävä pysyy aina samana, oli se sitten monarkia tai tasavalta, historiallisesti ankkuroitunut itsevaltiuteen tai kansalliseen lainsäädäntöön. Kuten ei kasvi- ja eläinelinten toimintoja voida muuttella mielivaltaisesti, esimerkiksi niin, että tahdon voimalla olisi mahdollista kuulla silmillä ja nähdä korvilla, ei myöskään yhteiskunnallisen sorron välinettä voida mielen mukaan muuttaa sorrettujen vapauttamisen välineeksi. Valtio voi olla ainoastaan se mikä se on: joukkoriiston ja yhteiskunnallisten etuoikeuksien puolustaja, sekä etuoikeutettujen luokkien, säätyjen ja uusien talousmonopoliin luoja. Se joka ei kykene tunnistamaan kyseistä valtion tehtävää, ei lainkaan ymmärrä nykyisen yhteiskuntajärjestyksen todellista luonnetta, eikä kykene osoittamaan ihmiskunnalle uusia yhteiskunnallisen kehityksen näkymiä.

Anarkismi ei ole patenttiratkaisu ihmiskunnan kaikkiin ongelmiin. Se ei ole täydellisen yhteiskuntajärjestyksen utopia, joksi sitä on niin usein kutsuttu, sillä sen periaate on hylätä kaikki absoluuttiset järjestelmät ja käsitteet. Anarkismi ei usko mihinkään absoluuttiseen totuuteen tai inhimillisen kehityksen tarkasti määrättyihin lopullisiin tavoitteisiin. Se uskoo yhteiskunnallisten järjestelyjen ja korkeampia ilmaisun muotoja kohti venyvien inhimillisten olosuhteiden rajoittamattomaan täydellistymiseen, jolle ei voida osoittaa mitään määrättyä päätapistettä tai asettaa mitään kiinteää tavoit-

kään olemassaoloon. Se antoi jälleen jalansijan juurettomille joukoille, jota taloudellisten olosuhteiden paine oli ajanut suuriin teollisuuskeskuksiin. Se uudisti heidän sosiaalisen tuntonsa. Luokkataistelu riistäjiä vastaan herätti työläisten solidaarisuuden ja antoi uuden merkityksen heidän elämälleen. Se tarjosi uutta toivoa rajoittamattoman riistotalouden uhreille, näytti heille suunnan, joka antoi heille mahdollisuuden turvata elämänsä ja puolustaa häväistyä ihmisarvoaan. Se vahvisti työläisten itseluottamusta ja synnytti heissä tietoisuuden omasta voimastaan ja merkityksestään aikakautensa yhteiskunnallisena vaikuttajana. Tämä oli olosuhteiden pakosta syntyneen liikkeen huomattavin moraalinen ansio, jonka merkityksen voi aliarvioida vain se, joka on sokea yhteiskunnallisille ongelmille ja vailla myötätuntoa lähimmäistensä kärsimyksiä kohtaan.

Kun vuonna 1824 lait työläisten yhteenliittymistä vastaan kumottiin, hallituksen ja keskiluokan oivalluskykyisen osan tultua lopulta vakuuttuneiksi, etteivät ankarimmatkaan toimet koskaan hajottaisi työväenliikettä, levisivät työläisten ammatilliset järjestöt yli koko maan uskomattomalla nopeudella. Ryhmät, jotka ennen olivat olleet paikallisia, yhdistyivät suuremmiksi liitoiksi ja loivat näin liikkeelle sen todellisen merkityksen. Taantumuksellisimmaksi muutokset hallituksessa eivät enää kyenneet kontrolloimaan tätä kehitystä. Ne ainoastaan lisäsivät liikkeen marttyyreja, kykenemättä kääntämään itse liikettä takaisin.

Poliittisen radikalismien uusi elpyminen pitkien Ranskan sotien jälkeen vaikutti luonnollisesti voimakkaasti myös englantilaiseen työväenluokkaan. Sellaiset miehet kuin Burdett, Henry Hunt, Major Cartwright ja ennen kaikkea William Cobbett, jonka lehti *Political Register* saavutti 60 000 kappaleen levikin hinnan laskettua kahteen pennyyhin, olivat uuden reformiliikkeen henkisiä johtajia. Se kohdisti iskunsa pääasiassa viljalakeja ja vuosien 1799-1800 yhteenliittymislakeja vastaan, sekä erityisesti korruptoitunutta vaalijärjestelmää vastaan, jonka vaikutuksesta jopa huomattava osa keskiluokkaa oli jäänyt äänioikeuden ulkopuolelle. Suuret joukko-

Parlamentti säätöi vuonna 1812 lain, joka määräsi kuolemantuomion koneiden tuhoamisesta. Tämä tapaus sai Lordi Byronin julkistamaan kuuluisan syytekirjelmänsä hallitukselle ja ironisesti vaatimaan, että mikäli verinen laki astuu voimaan, on talon puolesta huolehdittava siitä, että valamiehistö koostuu aina kahdestatoista teurastajasta.

Viranomaiset tarjosivat 40 000 punnan palkkion maanalaisen liikkeen johtajista. Vuoden 1813 tammikuussa hirtettiin Yorkissa kahdeksantoista työläistä todettuina syyllisiksi luddismiin, ja järjestäytyneiden työläisten karkottaminen Australian rangaistusirtoloihin kasvoi hirvittäväällä vauhdilla. Itse liike kasvoi kuitenkin nopeammin ja nopeammin, varsinkin kun Napoleonin sotien loppuminen aiheutti laajoja kaupankäynnin kriisejä ja erotetut sotamiehet liitettiin työttömien armeijaan. Tilannetta kiristivät entisestään useat katovuodet ja vuoden 1815 pahamaineiset viljalait, joiden avulla leivän hintaa nostettiin keinotekoisesti.

Vaikka tämä nykyaikaisen työväenliikkeen ensimmäinen vaihe olikin suurelta osin väkivaltainen luonteeltaan, se ei vielä ollut varsinaisesti vallankumouksellinen. Siihen siltä puuttui se taloudellisten ja yhteiskunnallisten prosessien syvällisempi ymmärtäminen, jonka vain sosialismi pystyi sille antamaan. Sen väkivaltaiset menetelmät olivat pelkästään seuraus työläisiin kohdistetusta raa'asta väkivallasta. Uuden liikkeen ponnistelut eivät suuntautuneet itseään kapitalistista järjestelmää vastaan, vaan ainoastaan sen vahingollisimpien kasvannaisten poistamiseen ja kohtalaisen siedettävän elintason vakiinnuttamiseen köyhälistölle. ”Kohtuullinen päivän palkka kohtuullisesta päivän työstä”, kuului näiden ensimmäisten ammattiliittojen tunnuslause. Kun työnantajat vastasivat tähän työläisten kohtuulliseen ja varmasti oikeudenmukaiseen vaatimukseen äärimmäisellä raakuudella, olivat työläiset pakotetut turvautumaan mihin tahansa vallitsevissa olosuhteissa mahdollisiin keinoihin.

Liikkeen suuri historiallinen merkitys perustui aluksi vähemmän sen varsinaisiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin kuin sen pelk-

tettä. Valtion, oli se millainen tahansa, pahin rikos on juuri siinä, että se aina yrittää pakottaa sosiaalisen elämän rikkaan moninaisuuden määrättyihin muotoihin ja sopeuttaa sen yhteen erityiseen kaavaan, joka pitää aikaisemmin saavutettua lopullisena, eikä salli mitään laajempia ajattelutapoja. Mitä vahvemmiksi sen edustajat tuntevat itsensä, sen täydellisemmin he onnistuvat saamaan kaikki yhteiskunnallisen elämän alueet hallintaansa, sitä lamauttavampi on heidän vaikutuksensa kaikkiin kulttuurin luovien voimien toimintoihin, ja sitä epäterveellisempänä se näkyy minkä tahansa aikakauden henkisessä ja sosiaalisessa kehityksessä.

Niin kutsuttu totalitaarinen valtio painaa nyt kokonaisia kansoja kuin kivivuori, pyrkii poliittisen valvonnan avulla muokkaamaan kaikki henkisen ja sosiaalisen elämän ilmaukset elottomaan kaavaan ja tukahduttaa säälimättömällä ja julmalla voimalla jokaisen yrityksen muuttaa vallitsevia oloja. Totalitaarinen valtio on synkkä enne ajallemme, ja osoittaa pelottavalla selvyydellä mihin paluun menneiden vuosisatojen barbariaan täytyy johtaa. Se on poliittisen koneiston voitto ihmismielestä; se on ihmisen ajatte, tunteiden ja käyttäytymisen rationalisointia viranomaisten vakiintuneiden sääntöjen mukaan. Se on niin muodoin kaiken aidosti henkisen kulttuurin loppu.

Anarkismi tunnustaa ajatusten, laitosten ja yhteiskunnallisten muotojen merkittävyyden vain suhteelliseksi. Siksi se ei ole kiinteä ja itseensä sulkeutunut yhteiskuntajärjestelmä, vaan pikemminkin tietty suuntaus ihmiskunnan historiallisessa kehityksessä, joka vastakohtana kaikelle kirkollisten ja valtiollisten laitosten henkiseen holhoukselle pyrkii elämän kaikkien yksilöllisten ja sosiaalisten voimien vapaaseen, esteettömään kehittymiseen. Jopa vapaus on vain suhteellinen, ei absoluuttinen käsite, koska sillä on pyrkimys jatkuvasti avartua ja vaikuttaa yhä laajemmissa kehissä yhä moninaisemmin tavoin. Anarkistille vapaus ei ole abstrakti filosofinen käsite, vaan jokaiselle ihmiselle kuuluva elävä ja konkreettinen mahdollisuus saattaa täyteen kasvuun kaikki voimat, kapasiteetit ja kyvyt, joilla luonto on hänet varustanut, sekä suunnata

ne yhteisön hyväksi. Mitä vähemmän tähän ihmisen luonnolliseen kehitykseen vaikuttaa kirkollinen tai poliittinen holhous, sitä pyryvämmäksi ja tasapainoisemmaksi ihmisen persoonallisuus tulee, ja sitä enemmän siitä muotoutuu sen kasvualustana toimineen yhteisön henkisen kulttuurin mitta.

Tämä on syy siihen, miksi kaikki kulttuuriaikakaudet historiassa ovat olleet poliittisen heikkouden kausia. Ja se on aivan luonnollista, sillä poliittiset järjestelmät on aina säädetty yhteiskunnallisten voimien mekanisoinnin, eikä niiden orgaanisen kehityksen varaan. Valtio ja kulttuuri ovat syvimmiltä olemuksiltaan sovittamattomia vastakohtia. Nietzsche tiedosti tämän hyvin selvästi kirjoittaessaan näin:

”Kukaan ei lopultakaan voi uhrata enempää kuin mitä hänellä on. Tämä koskee yhtä hyvin yksilöitä kuin kansoja. Mikäli uhraa itsensä vallalle, politiikalle, maanviljelykselle, kaupankäynnille, parlamentarismille, armeijalle – mikäli antaa pois tietyn määrän järkeä, vakavuutta, tahtoa, itsehallintaa, joista jokaisen minuuksensa asiassa koostuu, niin sitä ei voi enää muille tarjota. Kulttuuri ja valtio – älköön kukaan antako tässä asiassa pettää itseään – ovat vastakkaisia. ”Kulttuurivaltio” on pelkkä moderni ajatus. Toinen elää toisesta, toinen kukoistaa toisen kustannuksella. Kaikki suuret kulttuurikaudet ovat olleet poliittisen rappion kausia. Kaikki mikä on suurta kulttuurin merkityksessä on epäpoliittista, jopa politiikan vastaista.”

Voimakas valtiokoneisto on este mille tahansa korkeammalle kulttuurikehitykselle. Siellä missä sisäinen rappio on iskenyt valtion, missä poliittisten voimien vaikutus yhteiskunnan luoviin kykyihin on vähentynyt minimiinsä, menestyy kulttuuri parhaiten, koska poliittinen hallinto pyrkii aina yhdenmukaisuuteen ja sillä on taipumus alistaa sosiaalisen elämän jokainen puoli holhoukseensa. Ja tässä se törmää väistämättä ristiriitaan kulttuurin kehityksen luovien pyrkimysten kanssa, jotka aina etsivät uusia sosiaalisen toiminnan alueita ja muotoja. Ja joille ilmaisuvapaus, asioiden moninaisuus ja alituinen vaihtuvuus on kaikki aivan yhtä en-

jossa työläiset vaativat palkankorotusten lisäksi tehdaslainsäädännön uudistamista ja inhimillistä säännöstöä nais- ja lapsityövoiman käytölle. Samana vuonna oli suuri Skotlannin kaivostyöläisten lakko, jonka he järjestivät salaisten järjestöjensä avulla. Ja samalla tavoin oli suurin osa skotlantilaista tekstiiliteollisuutta ajoittain työnseisausten lamaannuttamana. Lakkoja seurasivat usein tuhopoltot, omaisuuden tuhoaminen ja julkinen häiriö, joten hallituksen oli toistuvasti lähetettävä joukkojaan teollisuusalueille.

Englannissa tapahtui sama kuin myöhemmin kaikissa muissa maissa: työläisten ärtymys kohdistui koneiden käyttöönottoa vastaan. He eivät vielä käsittäneet koneiden yhteiskunnallista merkitystä ja näkivät koneissa välittömän syyn puutteeseensa. Jo vuonna 1769 oli säädetty erityinen laki koneiden suojelemiseksi. Myöhemmin, höyryvoiman soveltamisen käynnistettyä koneellisen tuotannon nopean kasvun, ja kun erityisesti tekstiiliteollisuudessa vietiin tuhansilta käsityöläisiltä väkisin toimeentulon mahdollisuudet ja sysättiin mitä syvimpään kurjuuteen, tuli koneiden tuhoaminen jokapäiväiseksi tapahtumaksi. Tämä oli nk. ludismin aikakautta. Vuoden 1811 aikana tuhottiin Nottinghamissa yli kaksisataa kutomakonetta. Arnoldissa, missä kutomakoneiden käyttöönotto oli ajanut satoja vanhoja sukankutojia kadulle, työläiset hyökkäsivät rynnäköllä tehtaisiin ja hajottivat kuusikymmentä uutta konetta, joista jokainen edusti neljäkymmenen punnan investointia. Samanlaiset tapahtumat toistuivat kaikkialla.

Mitä hyötyä oli laeista, kun köyhälistön tarpeet jatkuvasti kasvoivat, eikä tehtaanjohdolla tai hallituksella ollut ymmärtämystä tai myötätuntoa heidän tilaansa kohtaan! Kuningas Ludd suoritti kaikkialla loistavan esiinmarssin teollisiin piireihin, eivätkä ankarimmatkaan lait pystyneet estämään hänen hävitystyötään. ”Pysäyttäköön hänet ken uskaltaa, pysäyttäköön hänet ken pystyy!”, kuului salaisten työläisjärjestöjen uusi tunnuslause. Koneiden tuhoaminen loppui vasta kun asia ymmärrettiin uudella tavalla työläisten itsensä keskuudessa; kun loppujen lopuksi tajuttiin, ettei teknistä kehitystä voitu näillä keinoin pysäyttää.

ja hyväksyä ilman vastarintaa kaikki siitä aiheutuvat seuraukset, tai rikkoa lakia, joka oli tuominnut heidät selvään orjuuteen. Työläisten rohkeimmalle osalle ei valinta voinut olla liian vaikea, heillä kun ei ollut ihmeemmin menetettävää. He uhmasivat lakia, joka pilkkasi ihmisarvoa ja yrittivät kaikin keinoin kiertää sen määräyksiä. Koska ammattiyhdistyksiltä, jotka aluksi olivat luonteeltaan puhtaasti paikallisia ja rajoittuivat tietyille aloille, oli evätty oikeus lailliseen olemassaoloon, syntyi ympäri maata nk. keskinäisen hyödyn yhdistyksiä tai vastaavia harmittomia elimiä, joiden ainoa tarkoitus oli vetää huomio pois proletariaatin varsinaisista taistelujärjestöistä.

Näiden avoimien yhdistysten sisin ydin muodostui militanttien työläisainesten maanalaisista salaliittolaisveljeskunnista, pienimmistä tai suuremmista ryhmistä päättäväisiä miehiä, jotka olivat valalla sitoutuneet syvimpään vaitioloon ja keskinäiseen apuun. Englannin teollistuneissa pohjoisosissa ja erityisesti Skotlannissa oli suuri joukko näitä salaisia järjestöjä, jotka jatkoivat taistelua työnantajia vastaan ja kannustivat työläisiä vastarintaan. Asian luonteeseen kuului, että useimmat näistä kamppailuista saivat äärimmäisen väkivaltaisen luonteen, mikä on helppo ymmärtää, kun ajattelee kurjaa tilannetta, johon taloudellisten olosuhteiden katastrofaalinen kehitys oli työläiset syössyt, tai säälimättömiä syytetoimia, jotka seurasivat vaatimattomimpiakin yrityksiä parantaa köyhälistön elintaso. Jokaista lainkirjaimen rikkomista seurasi hirvittävä rangaistus. Vaikka ammattiyhdistykset julistettiin laillisiksi vuonna 1824, eivät syytetoimet suinkaan lakanneet vielä pitkään aikaan. Tunnottomat tuomarit puolustivat avoimesti ja kyynisesti työntajien luokkaetuja langettamalla alempiarvoisille työläisille satojen vuosien vankeustuomioita. Kului huomattavasti aikaa, ennen kuin päästiin jotenkuten siedettäviin olosuhteisiin.

Vuonna 1812 saivat salaiset työläisjärjestöt aikaan kutojien yleislakon Glasgowssa. Seuraavina vuosina koko Pohjois-Englantia vahduttivat alinomaiset lakot ja levottomuudet. Ne kulminoituivat vuonna 1818 suureen Lancashiren kutojien ja kehrääjien lakkoon,

siarvoisen tärkeää kuin niille on vastakkaista kuolleet säännöt ja sosiaalisen elämän kaikkien ilmaisumuotojen alistaminen pakolla.

Jokainen kulttuuri, jonka luonnolliseen kehitykseen eivät liiksi ole vaikuttaneet poliittiset rajoitukset, kokee lakkaamattoman kehitysvietin uudistumisen, ja tästä vuorostaan syntyy alati kasvava luovan aktiviteetin moninaisuus. Jokainen onnistunut työjakso panee liikkeelle halun yhä suurempaan täydellisyyteen ja yhä syvempään inspiraatioon: jokainen uusi muoto on sanansaattaja yhä uusille kehitysmahdollisuuksille. Valtio ei luo mitään kulttuuria, vaikka näin usein ajattele mattomasti väitetään; se ainoastaan yrittää säilyttää asiat sellaisinaan, turvallisesti stereotyyppeihin ankkuroituneina. Tämä on ollut syynä historian kaikkiin vallankumouksiin.

Valta toimii ainoastaan tuhoavasti, se on aina päättänyt pakottaa jokaisen elämän ilmauksen sen omien lakien pakkopaitaan. Sen henkisen ilmauksen muoto on kuollut dogmi, sen fyysinen muoto on raaka voima. Tämä vallan tavoitteiden epä-älyllisyys lyö leimansa myös sen edustajiin ja saa heidät näyttämään typeriltä ja brutaaleilta, jopa silloin kun he alunperin ovat omanneet mitä parhaimpia kykyjä. Kun jatkuvasti pyrkii pakottamaan kaiken mekaaniseen järjestykseen, muuttuu lopulta koneeksi itsekin ja menettää kaikki inhimilliset tunteet.

Tämän ymmärtäminen synnytti nykyaikaisen anarkismin ja toimii nykyään sen moraalisen voiman lähteenä. Vain vapaus voi innostaa ihmiset huomattaviin saavutuksiin ja tuoda mukanaan huomattavia yhteiskunnallisia ja henkisiä muutoksia. Ihmisten hallitseminen ei ole koskaan ollut ihmisten kasvattamista eikä heidän innostamistaan muovaamaan uudelleen elämänsä. Ahdistava pakko johtaa vain hengetöntä marssiharjoitusta ja tukahduttaa kaiken aloitteellisuuden jo alkuunsa. Se voi synnyttää vain alamaisia, ei vapaita ihmisiä. Vapaus on itse elämän olemus, kaiken henkisen ja sosiaalisen kehityksen liikkeellepaneva voima, ihmiskunnan jokaisen uuden tulevaisuudennäkymän luoja. Ihmisen vapauttaminen taloudellisesta riistosta sekä henkisestä ja poliittisesta sorrosta, jo-

ka saa anarkismin maailmanfilosofiassa hienoimman ilmauksensa, on ensimmäinen ehdoton edellytys korkeammalle yhteiskunnalliselle kulttuurille ja uudelle ihmiskunnalle.

leen olla jotakin ja vaikuttaa osaansa. Tällaisten pohdintojen täytyi ennemmin tai myöhemmin vallata hänet, ellei hän yksinkertaisesti halunnut vajota kadotukseen. Ne toimivat johtotähtenä proletariaatille ensimmäisten liittoutumien muodostamisesta aina koko nykyiseen työväenliikkeeseen saakka.

Kyse ei ollut siitä, että jotkut ”agitaattorit” olisivat taikoneet tämän riistettyjen joukkoliikkeen henkiin, kuten ahdasmieliset taantumukselliset ja saaliinhimoiset tehtaanjohtajat rohkenivat vakuuttaa silloin ja yhä vieläkin vakuuttelevat; olosuhteet itsessään herättivät liikkeen henkiin ja toivat mukanaan sen puolestapuhujat. Yhdistyminen oli ainoa työläisten hallussa ollut keino pelastaa henkensä ja saavuttaa inhimilliset elinolosuhteet. Järjestäytyneiden palkkatyöläisryhmien ensimmäiset ehdotukset, jotka ovat peräisin 1700-luvun alkupuolelta, eivät menneet pidemmälle kuin kaikkein räikeimpien kapitalistisen järjestelmän vääryyksien poistamiseen ja olemassaolevien elinolosuhteiden jonkinlaiseen parantamiseen.

Vuodesta 1350 lähtien oli Englannissa ollut voimassa asetus, jonka mukaan valtio sääti oppisopimukset, palkat ja työtunnit. Vanhat ammattikuntaliitot käsittelivät vain kauppatavaroiden tuottamiseen ja jakeluoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Kun aluillaan olevan kapitalismin ja ”manufaktuurien” leviämisen myötä alkoi palkkojen polkeminen yhä alemmas, kehittyivät uuden palkkatyöläisten luokan keskuudessa ammattiyhdistykset taistelemaan tätä suuntausta vastaan. Järjestäytyneiden työläisten yritykset kohtasivat kuitenkin heti työnjohdon yksimielisen vastustuksen. Työnantajat ahdistelivat hallitusta vaatimuksilla säilyttää ikivanha laki ja tukahduttaa työläisten ”laittomat” järjestöt. Parlamentti vastasi nopeasti tähän vaatimukseen hyväksymällä nk. vuosien 1799-1800 lait yhteenliittymistä vastaan (Combination Acts), jotka kielsivät kaikenlaisen yhdistymisen, jonka tavoitteena oli palkkojen nostaminen tai vallitsevien työolosuhteiden parantaminen, sekä langettivat ankarat rangaistukset lakien rikkomisesta.

Työväestö jäi näin ehdoitta teollisuuspääoman riistettäväksi. Sen nenän eteen asetettiin kaksi vaihtoehtoa: joka alistua lakiin

on järjestelmä, jolle ihminen ei ole mitään ja eloton omaisuus on kaikki kaikessa.

Kehittyvä proletariaatti oli täysin suojaton taloudellisen epävakaisuuden edessä, koska sen jäsenillä ei ollut muuta annettavaa kuin oma työnsä. Aidot inhimilliset siteet, jotka olivat vallinneet vanhan mestarin ja hänen kisällinsä välillä, olivat vailla merkitystä nykyaikaiselle proletariaatille. Hän oli vain riiston kohde yhteiskuntaluokalle, johon hänellä ei ollut mitään sosiaalisia suhteita. Tehtaanomistajalle hän oli pelkkä ”koneen osa”, ei enää ihminen. Voisi sanoa, että menetettyään kaiken yhteiskunnallisen aseman, hän oli nyt rikkana kasassa, jonka aikakauden suuri teollinen vallankumous oli lakaissut kaupunkeihin. Sosiaalisilta juuriltaan irti kiskaistuna hänestä oli tullut osanen valtavaa haaksirikkoisten joukkoa, jonka kaikkia jäseniä oli kohdannut sama kohtalo. Hän oli nykyajan proletaari, koneiston ihminen, lihaa ja verta oleva kone, joka käynnisti teräksisen koneiston, luoden vaurautta toisille, samalla kun itse vaurauden varsinaisena luoja menehtyi kurjuuteen.

Asuminen suurissa teollisuuskeskuksissa, yhteensulloutuneena kohtalotoverien kanssa, ei ainoastaan antanut hänen aineelliselle olemassalolleen sen erityistä luonnetta, vaan myös loi vähitellen uusia ajattelun ja tuntemisen muotoja, joista hän ei aikaisemmin ollut tiennyt. Siirrettynä uuteen jyskyttävien koneiden ja savua-vien piippujen maailmaan hän aluksi tunsu itsensä pelkäksi pyöräksi tai rattaaksi mahtavassa koneistossa, jota vastaan hän yksilönä oli avuton. Hän ei uskaltanut edes toivoa pääsevänsä joskus pa-kenemaan näistä olosuhteista. Hän oli tyypillinen riistetty, jonka jokainen ulospääsytie oli teljetty, ja jonka keino pysyä hengissä oli myydä työnsä. Eikä ainoastaan hän, vaan myös hänen jälkeläisensä oli tuomittu samaan kohtaloon. Sosiaaliset siteet menettäneenä yksilönä hän ei ollut yhtään mitään verrattuna siihen suunnattomaan voimaan, joka käytti häntä tunteita vailla olevana välineenä itsekäisiin tarkoituksiinsa. Hänen olisi toimittava yhdessä kaltaistensa kanssa ja pysäytettävä hänet murskannut kohtalo voidakseen jäl-

2. Proletariaatti ja nykyaikaisen työväenliikkeen alku

Nykyaikainen sosialismi oli aluksi vain yhteiskuntaelämän sisäisten yhteyksien syvällisempää ymmärtämistä; yritys ratkaista yhteiskunnalliseen järjestykseen kuuluvat vastakohtaisuudet, sekä antaa uusi sisältö ihmisen ja hänen sosiaalisen ympäristönsä välisille suhteille. Siksi sen vaikutus rajoittui joksikin aikaa pieneen piiriin intellektuelleja, joista suurin osa tuli etuoikeutetuista luokista. He etsivät ulospääsyä yhteiskunnallisten vastakohtaisuuksien labyrintistä, innoittajanaan syvälinen ja ylevä myötätunto suurten joukkojen aineellisia ja henkisiä tarpeita kohtaan ja tarkoitukseensa avata uusia näköaloja ihmiskunnan tulevalle kehitykselle. Heille sosialismi oli kulttuurikysymys; siksi he vetosivat suoraan ja pääasiallisesti aikalaistensa järkeen ja eettiseen tuntoon, toivoen saavansa vastakaikua uusille näkemyksille.

Mutta ajatuksista ei synny poliittista liikettä; ne ovat sinälään vain todellisten tilanteiden tuotetta, erityisten elinolosuhteiden henkinen tiivistymä. Liikkeitä syntyy ainoastaan välittömistä ja käytännöllisistä yhteiskunnallisen elämän tarpeista, ei koskaan puhtaasti abstrakteista ideoista. Kuitenkin ne saavat voimansa ja sisäisen voitonvarmuutensa vain niitä elävöittävästä suuresta ajatuksesta, joka antaa niille elämää ja henkistä sisältöä. Ainoastaan näin tarkasteltuna tulee työväenliikkeen suhde sosialismiin oikein ymmärretyksi ja arvioiduksi. Sosialismi ei ole luonut nykyaikaista työväenliikettä, vaan kasvanut siitä. Liike kehittyi loogisena seurauksena yhteiskunnallisesta uudelleenmuotoutumisesta, josta nykyinen kapitalistinen maailma syntyi. Liikkeen välittömänä tarkoi-

tuksena oli taistelu jokapäiväisestä toimeentulosta, tietoinen vastarinta työläisille aina vaan tuhoisammaksi käyvää kehityssuuntaa vastaan.

Nykyaikaisen työväenliikkeen olemassaolo on seurausta suuresta teollisesta vallankumouksesta, joka käynnistyi 1700-luvun jälkipuoliskolla, ja on sittemmin levittäytynyt kaikille mantereille. Sen jälkeen kun nk. manufaktuurit olivat varhaisella kaudella avanneet tien jonkin asteiselle työnjaolle (vaikka tämä jako koskikin enemmän ihmistyön soveltamisen menetelmiä kuin varsinaista teknistä prosessia), toivat seuranneen ajanjakson suuret keksinnöt täydellisen muutoksen koko tuotantoon. Kone sivuutti yksittäisen työvälineen ja loi yleensäkin aivan uudet tuotantoprosessin muodot. Mekaanisen kutomakoneen keksiminen mullisti koko tekstiiliteollisuuden, joka oli Englannin tärkein teollisuudenhaara, ja johti täysin uusiin menetelmiin villan ja puuvillan valmistuksessa ja värjäyksessä.

James Wattin mullistava keksintö, höyrykone (höyryvoiman hyödyntäminen) vapautti koneellisen tuotannon riippuvuudesta vanhoihin liikevoimiin, so. tulee, veteen ja hevosvoimaan. Tie oli ensimmäistä kertaa auki nykyaikaiseen massatuotantoon. Höyrynkäyttö mahdollisti erilaisia tehtäviä omaavien koneiden käytön samoissa tiloissa. Näin syntyi nykyaikainen tehdas, joka muutamassa vuosikymmenessä saattoi pienen konepajan vararikon partaalle. Tämä tapahtui ensin tekstiiliteollisuudessa; muut tuotannonhaarat seurasivat nopeassa tahdissa. Höyryvoiman hyödyntäminen ja valuteräksen keksiminen aiheuttivat lyhyessä ajassa täydellisen teräs- ja hiiliteollisuuden mullistuksen, ja niiden vaikutus levisi nopeasti muillekin tuotannon aloille. Suurten nykyaikaisten tehtaiden rakentaminen johti uskomattomaan teollisuuskaupunkien kasvuun. Birminghamissa, joka vuonna 1801 ylpeili vain 73 000 asukkaalla, oli vuonna 1844, 200 000 asukasta. Sheffield kasvoi 46 000 asukkaasta 110 000:een samalla ajanjaksolla. Muiden uusien suurten teollisuuskeskusten kasvu oli samaa luokkaa.

itse mestariksi, koska ammatin vaatimien työkalujen hankinta ei ollut riippuvaista pääomien suuresta määrästä, kuten tapahtui koneiden aikakaudella. Hänen työnsä oli ihmisarvoista ja tarjosi vielä sitä luonnollista vaihtelevuutta, joka kannustaa luovaan toimeliaisuuteen ja takaa sisäisen tyydytyksen.

Jopa pienkotiteollisuuden harjoittaja, joka kapitalistisen kauden alkupuolella oli jo menettämässä osan tuloistaan kaupunkien rikkaille kauppavaltiaille, oli kaukana proletariaatista sen nykyisessä merkityksessä. Alan keskukset, erityisesti tekstiiliteollisuudessa, olivat maaseudulla, joten pienkäsityöläisellä oli useimmissa tapauksissa käytössään pieni pala maata, mikä helpotti hänen elantoaan. Ja koska nouseva kapitalismi ennen koneiden valta-asemaa oli vielä sidoksissa käsityötaitoon, olivat sen laajentumismahdollisuudet toistaiseksi rajatut. Koska teollisuustuotteiden kysyntä oli yleisesti suurempaa kuin tarjonta, varjeltui työläinen näin vakavilta talouselämän kriiseiltä.

Kaikki kuitenkin muuttui muutaman vuoden kuluessa nykyaikaisen koneellisen tuotannon aloitettua toimintansa. Se oli etukäteen riippuvainen joukkokysynnästä ja siten ulkomaisten markkinoiden valtaamisesta. Jokainen uusi keksintö nosti tuotannon kapasiteettia jatkuvasti laajenevassa mitassa, ja teki teollisesta pääomasta kapitalistisen teollisuuden kiistattoman valtiaan hallitsemaan kauppaa ja rahamarkkinoita. Ja koska vapaa kilpailu, jota teoretikot pitivät rautaisena taloustieteen lakina, ei suvainnut minäkäänlaista teollisuustuotannon suunniteltua kontrollia, ilmaantui ennen pitkää väkisinkin jaksoja, jolloin (eri syistä johtuen) teollisten tuotteiden tarjonta ylitti kysynnän. Tämä toi mukanaan äkillisiä seisauksia tuotannossa, nk. kriisejä, jotka olivat köyhälistölle tuhoisia tuomitessaan työläiset toimeentuloon ja jättäessään heidät näin ilman toimeentuloa. Juuri tämä on nk. ”ylituotannon” ilmiö, jossa modernin kapitalismin todellinen luonne piirtyy niin vahvasti näkyviin – tilanne, jossa varsinaiset tuottajat riutuvat katkerimmassa kurjuudessa tavaraa täynnä olevien tehtaiden ja varastojen keskellä. Juuri tämä paljastaa selvimmin, miten karmea

toi tarvittavaa moraalista tukea heidän rajattomalle riistanhimolleen.

Uusi laki siirsi köyhien ylläpidosta huolehtimisen seurakuntien viranomaisilta valtion nimeämälle keskuselimelle. Aineellinen tuki rahan tai muonituksen muodossa poistettiin suurimmaksi osaksi ja korvattiin nk. työlaitoksella, pahamaineisella ja vihatulla laitoksella, jota kansan keskuudessa kutsuttiin ”vaivaislain Bastiljiksi”. Ihminen, jonka kohtalon lyömänä oli pakko hakea turvaa työlaitoksesta, luopui asemastaan inhimillisenä olentona, sillä nämä talot olivat ilmiselviä vankiloita, joissa yksilöä nöyryytettiin ja rangaistiin hänen henkilökohtaisen onnettomuutensa vuoksi. Työlaitoksessa vallitsi rautainen kuri, joka vastasi kaikkeen vastustukseen ankaralla rangaistuksella. Jokaisella oli tarkoin määrätty tehtävänsä; jokainen, joka ei siitä selvinnyt, jäi rangaistukseksi ilman ruokaa. Ruoka oli huonompaa ja riittämättömämpää kuin varsinaisissa vankiloissa ja kohtelu niin ankaraa ja raakalaismaista, että lapset ajautuivat usein itsemurhiin. Perheitä erotettiin toisistaan ja niiden jäsenet saivat tavata toisiaan vain tiettyinä ajankohtina ja viranomaisten valvonnassa. Oli tehty kaikki mahdollinen, jotta asuminen tässä kauhujen paikassa olisi niin sietämätöntä, että vain äärimmäinen tarve saattoi saada ihmisen hakemaan sieltä viimeistä turvaa. Tämä oli uuden köyhäinhoitolain todellinen tarkoitus. Koneellinen tuotanto oli irrottanut tuhannet heidän entisistä elinkeinoistaan – pelkästään tekstiiliteollisuudessa olivat modernit suuret tehtaat saattaneet 80 000 käsinkutojaa kerjäläisen asemaan – ja uusi laki piti huolen siitä, että tehtaiden johdolla oli käytössä halpaa työvoimaa ja sen mukana mahdollisuus jatkuvasti painaa palkkoja alemmas.

Näissä hirvittävässä olosuhteissa syntyi uusi yhteiskuntaluokka, jolla ei ollut edeltäjiä historiassa: nykyajan teollisuusköyhälistö. Entisaikojen pienkäsityöläinen, joka palveli pääasiassa paikallisia tarpeita, nautti suhteellisen tyydyttävistä elinolosuhteista, joita vain harvoin häiritsti mikään huomattava järkytys ulkopuolelta. Hän suoritti oppipoika-aikansa, tuli kisälliksi ja usein myöhemmin

Tehtaat tarvitsivat ”ihmisruokaa”, ja lisääntyvässä määrin kurjistuva maalaisväestö virtasi kaupunkeihin täyttämään tarpeen. Lainsäädäntö auttoi karkottamalla pahamaineisella *Enclosure Acts*’illa (Lait yhteismaan aitauksista) pienviljelijät yhteisiltä mailta ja saatamalla nämä näin kerjuulle. Yhteisniittyjen järjestelmällinen rosvoisuus oli alkanut jo kuningatar Annen (1702-14) aikana ja vuoteen 1844 mennessä se oli vienyt kolmasosan Englannin ja Walesin viljeltävistä maista. Kun vielä vuonna 1786 oli itsenäisiä maanomistajia ollut 250 000, niin jo kolmenkymmenen vuoden kuluttua oli heidän määränsä vähentynyt 32 000:een.

Uusi koneellinen tuotanto lisäsi nk. kansallista vaurautta mitassa, josta ei voitu edes uneksia. Tämä vauraus oli kuitenkin pienen etuoikeutetun vähemmistön hallussa. Se oli saatu riistämällä rajoituksetta työväestöä, joka oli taloudellisten olosuhteiden muutoksen myötä syösty mitä kuvottavimpaan kurjuuteen. Kun lukee synkkää esitystä aikakauden työläisten tilasta, sellaisena kuin se on kirjattu Englannin teollisuustarkastajien raportteihin, joita Marx tehokkaasti hyödynsi *Pääomassaan*, tai tarttuu sellaiseen kirjaan kuin Eugenés Buret’n *De la misere les classes labeurieses en Angleterre et France* (Englannin ja Ranskan työväenluokan kurjuus), jolle Engels oli suuresti velkaa teoksestaan *The Condition of the Working Classes in England* (Työväenluokan asema Englannissa); tai lukee mitä tahansa ajankohdan englantilaisten kirjailijoiden lukuisista teoksista, saa mieltä järkyttävän käsityksen tuosta ajasta.

Arthur Young julisti tunnetussa selonteossaan matkoistaan Ranskassa juuri ennen suuren vallankumouksen puhkeamista, että suuri osa Ranskan maalaisväestöä eli lähes eläimen tasolla, menettäneenä kaikki ihmisyyden tuntomerkit hirvittävän köyhyyden seurauksena. Vertausta voidaan soveltaa suuressa määrin myös nousevan teollisuusproletariaatin suurten joukkojen henkiseen ja aineelliseen asemaan nykyaikaisen kapitalismin alkukaudella.

Työläisten valtaisa enemmistö asusti surkeissa, likaisissa murjuissa, joista puuttui jopa lasi-ikkuna. Heidän täytyi viettää työssä neljästätoista viiteentoista tuntiin päivässä nälkäpalkalla, tietämät-

töminä hygieniasta tai määräyksistä työntekijöiden hengen ja terveyden suojaamiseksi. Ja tästä kaikesta sai vastineeksi palkan, joka ei koskaan riittänyt tyydyttämään edes kaikkein välttämättömpä tarpeita. Enin mitä työläinen pystyi saavuttamaan oli humaltua viikonlopulla muutamaksi tunniksi huonosta viinasta, mikäli hänellä oli vielä varaa huonoon viinaan, unohtaakseen helvetin jossa eli. Tällaisesta asiantilasta oli väistämättömänä seurauksena prostituution, juoppouden ja rikollisuuden kasvu. Ihmisyyden äärimmäinen alennustila selviää, kun lukee noiden sääliä kohtaamattomien joukkojen henkisestä alennuksesta ja moraalisesta turmeluksesta.

Tehtaan orjien sääliä tilanteen teki vielä raskaammaksi nk. trukkijärjestelmä, jonka alaisena työläinen oli pakotettu hankkimaan elintarvikkeensa ja muut päivittäiset tavaransa tehtaanomistajien kauppoista, joista hänelle usein annettiin ylihinnoiteltuja ja käyttökelvottomia hyödykkeitä. Tilanne meni niin pitkälle, että työläisillä oli tuskin mitään jäljellä kovalla työllä ansaitsemistaan palkoista, ja heidän täytyi maksaa yllättävät menot, kuten lääkärinpalkkiot, lääkkeet ja vastaavat, tavaroilla joita olivat saaneet tehtaanomistajilta. Nämä tavarat heidän täytyi tietenkin luovuttaa tällaisissa tapauksissa alhaisemmalla hinnalla kuin mitä niistä oli velotettu. Aikalaiskirjailijat kertovat kuinka äidit joutuivat maksamaan hautausurakoitsijalle ja haudankaivajalle tällä tavoin voidakseen saattaa kuolleen lapsensa hautaan.

Eikä tämä ihmistyövoiman ääretön riisto rajoittunut miehiin ja naisiin. Uudet työmenetelmät tekivät mahdolliseksi hoitaa konetta muutamalla helposti opittavalla kädenliikkeellä. Tämä johti proletariaatin lasten tuhoon. Heidät laitettiin töihin kolmen tai neljän vuoden iässä ja pakotettiin kuluttamaan nuoruutensa yksityisyrityksien teollisuusvankiloissa. Laillisista rajoituksista aluksi vapaan lapsityövoiman hyväksikäytön tarina on kapitalismin synkimpiä lukuja. Se osoittaa miten pitkälle kristittyjen yritysjohtajien sydämettömyys saattoi mennä eettisten pohdiskelujen häiritsemättä ja asiaa ajattelematta joukkojen rajoittamattomaan riistoon tottuneina. Pidenetty työaika tehtaiden epäterveellisissä olosuhteissa nos-

ti viimein lapsikuolleisuuden asteelle, josta Richard Carliyle puhui, täysin oikeutetusti, ”Betlehemin viattomien teurastuksen julmana toisintona laajennetussa mitassa”. Vasta silloin parlamentti säätää lapsityövoiman suojelemiseksi lait, joita tehtaiden omistajat pitkän aikaa kiersivät tai yksinkertaisesti rikkoivat.

Valtio auttoi parhaansa mukaan tehtaiden johtoa vapautumaan rajoituksista, jotka se koko taakaksi hillittömälle riistonhalulle. Se tarjosi tehtaanomistajille halpaa työvoimaa. Tässä tarkoituksessa säädettiin mm. pahamaineinen vuoden 1834 Poor Law (Vaivaislaki), joka nostatti paheksunnan myrskyn, ei ainoastaan Englannin työväenluokan keskuudessa, vaan kaikkialla missä vielä oli inhimillisiä tunteja jäljellä. Kuningatar Elisabetin aikakaudelta peräisin ollut vuoden 1601 Köyhäinhuitolaki oli ollut seurausta Englannin luostarilaitoksen kukistumisesta. Luostareissa oli ollut käytäntönä sijoittaa kolmannes tuloista köyhien elatukseen. Aatelisilla omistajilla, joille suurin osa luostarien omaisuudesta oli siirtynyt, ei ollut aikomustakaan jatkaa vaaditun kolmanneksen uhraamista almuihin, joten laki langetti seurakunnille velvollisuuden huolehtia köyhistä sekä löytää jonkinlaiset inhimilliset keinot juuriltaan irti joutuneiden ylläpitoon. Laki näki köyhyyden henkilökohtaisena onnettomuutena, josta ihminen ei itse ollut vastuussa. Se myönsi hänelle oikeuden anoa yhteiskunnalta apua, kun hän ilman omaa syytään oli joutunut sen tarpeeseen eikä pystynyt huolehtimaan itsestään. Tämä aito huolenpito antoi laille sosiaalisen luonteen.

Uusi laki kuitenkin leimasi köyhyyden rikokseksi, sekä katsoi oletetun velttouden syyksi henkilökohtaiseen onnettomuuteen. Uuden lain syntymiseen oli vaikuttanut kohtalokkaasti malthuslainen oppi, jonka ihmisvihaisia opetuksia omistavat luokat olivat tervehtineet uutena uskonnollisena ilmoituksena. Malthus, jonka tunnettua teosta väestöongelmasta oli pidetty vastauksena Godwinin *Political Justice*lle, oli ilmoittanut suorasukaisesti, että köyhä tunkeutui yhteiskuntaan kutsumattomana vieraana eikä siksi voinut vaatia mitään erityisoikeuksia tai odottaa kanssaihmissen sääliä. Tällainen näkemys oli tietysti eduksi teollisuusparoneille ja an-

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Rudolf Rocker
Anarkosyndikalismi
Vapaa työväenliike
1938

Haettu 2.8.2012 osoitteesta [http://www.anarkismi.net/aivokuume/
txt/anarkosyndikalismi_-_rudolf_rocker.htm](http://www.anarkismi.net/aivokuume/txt/anarkosyndikalismi_-_rudolf_rocker.htm)
Suomennos SAL, Helsinki 1996

fi.theanarchistlibrary.org

jatkuva erilaisten näkemysten välinen keskustelu olisi pelkästään toiminut näiden suuntausten selventäjänä. Yritys pakottaa kaikki koulukunnat yhden erityisen suunnan alaisuuteen, ja vieläpä suunnan, joka edusti Internationaalissa vain pientä vähemmistöä, johti vain juopaan ja suuren työläisten liiton perikatoon. Työväenliikkeen niin lupaava alku pystyttiin siten tuhoamaan joka maassa.

Ranskalais-preussilaisen sodan myötä sosialistisen liikkeen polttopiste siirtyi Saksaan, jonka työläisillä ei ollut vallankumouksellisia perinteitä eikä läntisempien maiden sosialistien rikasta kokemusta, ja tämä vaikutti suuresti tähän heikentymiseen. Pariisin kommuunin tappio ja se Ranskassa aluillaan oleva taantumus, joka muutamassa vuodessa levisi myös Espanjaan ja Italiaan, työnsivät lupaavan työläisneuvostoajatuksen kauas taka-alalle. Internationaalien näiden maiden osastot olivat pitkän aikaa pakotetut jatkamaan toimintaansa ainoastaan maan alla ja keskittämään kaikki voimansa taantumuksen torjumiseen. Vasta vallankumouksellisen syndikalismin nousu Ranskassa pelasti Ensimmäisen Internationaalien ideat unohdukselta ja jälleen kerran elävöitti sosialistista työväenliikettä.

4. Anarkosyndikalismien tavoitteet

Nykyaikainen anarkosyndikalismi on suoraa jatkoa niille yhteiskunnallisille pyrkimyksille, jotka muotoutuivat Ensimmäisen Internationaalin huomassa, ja joita parhaiten ymmärsi ja vankimmin kannatti suuren työläisten liiton libertaarinen siipi. Anarkosyndikalismien tämän päivän edustajia ovat vuonna 1922 uudelleen aloittaneen Kansainvälisen Työväenliiton (International Workingmen's Association) liitot eri maissa ja näistä liitoista merkittävin on Espanja vahva työläisliitto CNT (Confederacion National del Trabajo). Anarkosyndikalismien teoreettiset käsitykset perustuvat libertaarisen ja anarkistisen sosialismin opetuksille, kun taas sen organisaatio on lainattu pääasiassa vallankumouksellisesta syndikalismista, joka vuosina 1900-10 koki merkittävän nousun, erityisesti Ranskassa. Anarkosyndikalismi selvästi ja suoraan vastustaa nykypäivän poliittista sosialismia, jota edustavat parlamentaariset työväenpuolueet eri maissa. Kun Ensimmäisen Internationaalin aikaan näiden nykyisten puolueiden alkeet hädin tuskin olivat olemassa Saksassa, Ranskassa ja Sveitsissä, niin tänään meillä on mahdollisuus arvioida tuloksia niiden menettelytavoista sosialismin ja työväenliikkeen hyväksi yli kuuden vuosikymmenen toiminta-ajalta kaikkialta maailmasta.

Työväenliike ei ole päässyt hitustakaan lähemmäksi sosialismia osallistamalla porvarillisten valtioiden politiikkaan mutta kiitos tämän menettelyn, sosialismi on lähes täydellisesti murskattu ja tuomittu merkityksettömyyteen. Vanha sananlasku: ”Kuka paavin leipää syö se hänen puolestaan kuolee”, on osoittautunut oikeaksi

Vaikka anarkosyndikalismi ei enää olekaan vallitseva virtaus anarkistisessa liikkeessä, sillä on silti tärkeä osansa siinä. Kansainvälinen Työväenliitto on käytännössä ainoa toimiva maailmanlaajuinen anarkistijärjestö. Sen jäsenjärjestöihin kuuluvat mm. CNT Espanjassa, USI Italiassa, CNT Ranskassa, SF Britanniassa, FAU Saksassa, NSF Norjassa, CNT Bulgariassa, WSA Yhdysvalloissa, COB Brasiliassa, FORA Argentiinassa, ASF Australiassa ja RRU Japanissa. Myös Suomen SAL:lla on aina ollut läheiset suhteet anarkosyndikalistiseen internationaaliin. Lisäksi erillisiä anarkosyndikalistisia ryhmiä ja järjestöjä on runsaasti. Esimerkkeinä näistä voisi mainita uudelleen elpyneen IWW:n Pohjois-Amerikassa, KAS:n (Anarkosyndikalistinen Konfederaatio) Venäjällä ja Awareness Leaguen Nigeriassa.

Suomalaisille läheisin esimerkki anarkosyndikalismin nykypäivästä löytyy kuitenkin ruotsalaisesta ammattiliitosta SAC:stä. SAC ei ole varsinaisesti ** anarko**syndikalistinen järjestö, vaikka se 70-luvulta lähtien onkin hiljalleen radikalisoitunut uudelleen. SAC kuitenkin nimittää itseään syndikalistiseksi järjestöksi, ja sen tavoitteena on itsehallinnollinen sosialismi. SAC on myös suurelta osin säilyttänyt anarkosyndikalistiset periaatteet niin toimintavoissaan kuin sisäisessä demokratiassaan. Kieltäytyminen työsovimuksista ja samalla työrauhavelvoitteista, jäsenäänestykset niin sopimuksista kuin järjestön sisäisistä asioista jne. ovat tehneet SAC:stä taistelukykyisen ja yhtenäisen järjestön, jossa jäsenistö tuntee liiton omakseen. Viime aikoina kun suurempien ammattiliittojen byrokraattisuus, epädemokraattisuus, taisteluhaluttomuus – ja kyvyttömyys on käynyt yhä selvemmäksi ja ”hyvinvointivaltio” tullut umpikujaan, SAC on lähtenyt uuteen kasvuun. Radikalisoituminen on tuonut enemmän jäseniä kuin karkottanut. Tällä hetkellä SAC:llä on noin 14 000 jäsentä.

myös tässä yhteydessä; se joka syö valtion leipää myös turmeltaa valtion mukana. Parlamentaariseen politiikkaan osallistuminen on vaikuttanut sosialistiseen työväenliikkeeseen kuin salakavalalla myrkyllä. Näin tuhottiin luovan sosialistisen toiminnan välttämättömyyteen, ja mikä pahinta kaikesta, heräte omatoimisuuteen, täyttämällä ihmisten mielet tuhoisalla harhakäsityksellä että pelastus tulee aina ylhäältä.

Vanhan Internationaalin luovan sosialismin tilalle kehittyi näin eräänlainen korvike, jolla ei ollut todellisen sosialismin kanssa muuta yhteistä kuin nimi. Sosialismi menetti hitaasti mutta varmasti luonteensa kulttuuri-ihanteena, jonka tarkoituksena oli ollut valmistaa kansat kapitalistisen yhteiskunnan hajottamista varten. Näin ollen sosialismi ei voinut pysäyttää kansallisvaltioiden keino-tekkoisten rajojen muodostumista esteeksi itselleen. Tämän sosialistisen liikkeen uuden vaiheen johtajien mielissä kansallisvaltioiden edut sekoittuivat pikkuhiljaa yhä enemmän heidän puolueidensa niin kutsuttuihin päämääriin, kunnes lopulta tuli mahdottomaksi havaita mitään erityisiä eroja näitten välillä. Työväenliike vääjäämättä yhdistyi vähitellen kansallisvaltion aparaattiin, sekä palautti tälle sen tasapainon, jonka se itse asiassa oli menettänyt aikaisemmin.

Olisi erheellistä nähdä tässä oudossa täyskäännöksessä kansainvälisten johtohenkilöiden petos, kuten niin usein on tehty. Totuus on, että olemme tekemisissä vähitellen tapahtuneen kapitalistisen yhteiskunnan ajatusmalleihin mukautumisen kanssa, joka on edellytys tämän päivän työväenpuolueiden käytännön toiminnalle ja joka pakostakin vaikuttaa niiden poliittisten johtajien henkisiin asenteisiin. Nuo samat puolueet, jotka olivat kerran lähteneet valloittamaan poliittista valtaa sosialismin lipun alla, huomasivat joutuvansa vähitellen uhraamaan sosialistiset vakaumuksensa valtion kansallisille toimintaperiaatteille olosuhteiden rautaisen logiikan vuoksi. Heistä tuli, ilman että suurin osa heidän kannattajakunnastaan sitä koskaan tiedosti, kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen turvallisuuden poliittisia ukkosenjohdattimia. Poliittinen valta,

jonka he oli toivoneet saavuttavansa, oli asteittain vallannut heidän sosialisminsa, kunnes sosialismista oli tuskin mitään jäljellä.

Parlamentarismi, joka saavutti nopeasti hallitsevan aseman eri maiden työväenpuolueissa, houkutteli lukuisia porvareita ja poliittisia kiipijöitä sosialistiseen leiriin, mikä osaltaan joudutti alkupe räisen sosialististen aatteiden rappeutumista. Näin sosialismi ajan myötä kadotti luovan aloitteellisuutensa ja muuttui tavanomaiseksi reformiliikkeeksi, jolta puuttuivat kaikki suuruuden elementit. Ihmiset olivat tyytyväisiä menestykseen vaaleissa, eivätkä enää katsoneet millään lailla tärkeäksi yhteiskunnallista kehitystyötä tai työläisten rakentavaa koulutusta tämän päämäärän saavuttamiseksi. Tämän tuhoisan laiminlyönnin seuraukset kohdistuivat eräaseen kaikkein tärkeimmistä ja sosialismin toteuttamisen kannalta kaikkein merkityksellisimmistä kysymyksistä. Ne paljastuivat täydessä laajuudessaan maailmansodan jälkeen, kun useassa Euroopan maassa syntyi vallankumouksellinen tilanne. Vanhan järjestelmän romahtaminen oli monessa maassa antanut sosialistien käsiin sen vallan, jota he olivat niin kauan tavoitelleet ja pitäneet sosialismin toteuttamisen ensimmäisenä ehtona. Venäjällä suoritti bolshevikeiksi kutsuttu valtiosocialismin vasemmistosiipi vallankaappauksen. Tämä ei kuitenkaan tasoittanut tietä sosialistiselle yhteiskunnalle, vaan kaikkein primitiivisimmälle byrokratian ja valtiokapitalismin lajille ja porvarillisten vallankumousten useimmista maista ajat sitten hävittämän absolutismin palauttamiselle. Toisaalta taas Saksassa, missä sosiaalidemokraattien maltillinen siipi saavutti vallan, sosialismi oli usean vuoden rutiininomaisen parlamenttityöskentelyn tyhjiin imemänä niin uhratunut, että oli täysin kykenemätön minkäänlaiseen luovaan toimintaan. Jopa porvarillisten demokraattien Frankfurter Zeitung tunsivat olevansa velvollinen vahvistamaan, ”ettei Euroopan kansojen historia ollut aikaisemmin tuottanut vallankumousta, jolla on ollut niin vähän luovia ideoita ja vallankumouksellista energiaa”.

Eikä tässä vielä ollut kaikki. Poliittinen sosialismi ei ollut ainoastaan kyvytön suorittamaan minkäänlaista luovaa ponnistusta so-

Anarkosyndikalismin perinteinen tapa puhua niiden puolesta, joiden puolesta kukaan muu ei puhu, näkyy selvästi myös virallisten ammattiliittojen piiriinsä hyväksymien työläisten kohdalla. Espanjassa, jossa on edelleen vallalla fasistivallan ajoilta periytyvä korporatistinen työmarkkinajärjestelmä, CNT boikotoi tehdaskomiteoita, jossa työntekijöiden ja työantajien edustajat sopivat keskenään työntekijöiden asiat hyvä veli-periaatteella. Kun Espanjan sosialistinen ja kommunistinen ammattiliitto tekevät sopimuksia työläisten tahdon vastaisesti, voi CNT aloittaa protestilakon, joka saa mukaansa moninkertaisesti enemmän työläisiä kun CNT:llä on varsinaisia jäseniä (Espanjassa on työläisten järjestäytymisaste hyvin alhainen, mutta taistelutahto on kova). Myös muualla maailmassa anarkosyndikalistiset ammattiliitot käyvät kovimmat taistelunsa silloin kun byrokraattiset ja epädemokraattiset ammattiliitot eivät uskalla taistella. Nämä taistelut ovat aiheuttaneet katkeria tappioita, mutta myös suuria voittoja, joihin ei etukäteen uskallettu uskoa. Katkerinta taistelu on kolmannessa maailmassa. Esimerkiksi Bangladeshissa on anarkosyndikalismin periaatteita toiminnassaan noudattava ja Kansainvälisen Työväenliiton jäsenyyttä hakenut National Garment Workers Federation (15 000 – 20 000 jäsenestä, samoin kuin koko Bangladeshin tekstiiliteollisuuden työläisistä, on 80 prosenttia naisia) on onnistunut samaan merkittäviin parannuksiin äärimmäisessä köyhyydessä ja poliittisen sorron alla eläville jäsenilleen.

Anarkosyndikalistit taistelevat ensisijaisesti työläisten, eivät omien organisaatioidensa puolesta. Niinpä he tekevät niukkoihin resursseihinsa nähden erittäin paljon solidaarisuustyötä. Nykymaailmassa virallisiin ammattiliittoihin kuuluvat työläisetkin joutuvat usein lakkoilemaan vailla omien heikkojen liittojensa tukea. Anarkosyndikalistit tukevat tällaisia työtaisteluita sekä lakkovaheteina että ennen kaikkea kansainvälisillä taloudellisilla avustuskampanjoilla. Anarkosyndikalistiset organisaatiot avustavat usein myös yleisemmin köyhissä oloissa toimivia ideologisesti läheisiä järjestöjä taloudellisesti.

...ja tänään

Anarkosyndikalismi ei tänäänkään ole mikään menneisyyden jäännös, vaan elävä ja ajan tasalla oleva liike. Ajatus, että järjestäytymällä työläiset voivat niin saavuttaa välittömiä parannuksia elämäänsä kuin lopulta tuhota kapitalismin ja valtion luodakseen vapaan, tasa-arvoisen ja ihmisten tarpeisiin perustuvan yhteiskunnan, ei ole vanhentunut.

Anarkosyndikalistiset ammattiyhdistykset ovat itse asiassa usein kyenneet reagoimaan nopeammin nykypäivän ongelmiin kuin viralliset, byrokraattiset ammattiyhdistykset. Anarkosyndikalistit eivät näe ammattiliittojen tehtäväksi pelkkää taistelua palkoista, työajoista ja työolosuhteista, vaan ylipäätään taistelun työväenluokan ja oikeudenmukaisuuden puolesta kaikkialla. Niinpä anarkosyndikalistiset ammattiliitot ovat selkeästi militarismia, fasismia, rasismia ja seksismia vastaan. Myös ekologisissa kysymyksissä anarkosyndikalistit ovat olleet varsin aktiivisia, pyrkien – ja monesti onnistuenkin – työläisten ja ympäristönsuojelijoiden liittoutumiseen kapitalisteja vastaan.

Anarkosyndikalistit ovat perinteisesti onnistuneet yhdistämään sellaisia ryhmiä, joista byrokraattiset ammattiyhdistykset eivät ole olleet kiinnostuneita. Vuosisadan alussa näitä olivat mm. siirtotyöläiset, ammattitaidottomat työläiset, naiset ja Yhdysvaltain mustat. Nykypäivänä anarkosyndikalistit työskentelevät usein esim. polkupyörälähettiläiden, pikaruokaloitten työntekijöiden, muusikoiden ja seksityöläisten (stripparien ja prostituoitujen) parissa. Koska anarkosyndikalistit pyrkivät yhdistämään koko työväenluokan, eivät ainoastaan palkkatyöläisiä, he ovat muodostaneet liittoja myös työttömille, kodittomille, kotiaideille ja vangeille.

sialismin suuntaan; sillä ei ollut edes moraalista voimaa pitää kiinni porvarillisen demokratian ja liberalismien saavutuksista. Se luovutti Saksan ilman vastarintaa fasismille, joka murskasi työväenliikkeen palasiksi yhdellä iskulla. Poliittinen työväenliike oli vajonnut niin syvälle porvarilliseen valtioon, että se oli menettänyt kaiken käsityksen luovan sosialistisen toiminnan luonteesta. Se oli sidottu jokapäiväisen käytännön politikoinnin hedelmättömään rutiiniin kuin kaleerit ja penkkiinsä.

Nykyaikainen anarkosyndikalismi on suora reaktio poliittisen sosialismin käsitteitä ja menetelmiä vastaan, mistä osoituksena syndikalistinen työväenliike oli jo ennen sotaa voimakkaasti elpynyt Ranskassa, Italiassa ja muissa maissa, puhumattakaan Espanjasta, missä suuri enemmistö järjestäytyneistä työläisistä oli aina pysytellyt uskollisena Ensimmäisen Internationaalin opeille.

Termi ”työläisten syndikaatti” merkitsi Ranskassa aluksi pelkääntään tuottavan työn tekijöiden ammattijärjestöä, jonka tarkoituksena oli heidän taloudellisen ja yhteiskunnallisen asemansa välitön parantaminen. Vallankumouksellisen syndikalismien nousu antoi kuitenkin tälle alkuperäiselle päämäärälle huomattavasti syvemmän ja laajemman merkityksen. Puolueen voi sanoa olevan organisaatio, joka on yhdistynyt nykyaikaisen perustuslaillisen valtion puitteissa ajamaan tiettyjä poliittisia tarkoituksia, pyrkien samalla säilyttämään porvarillisen järjestyksen muodossa tai toisessa. Ammattiliitto, eli syndikaatti, sen sijaan on syndikalistisen käsityksen mukaan työläisten yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on tuottavan työn tekijöiden etujen puolustaminen olemassaolevan yhteiskunnan puitteissa, sekä sosialismin mukaisen yhteiskuntaelämän uudistuksen valmisteleminen ja toteuttaminen käytännössä. Sillä on näin ollen kaksoistarkoitus: 1. Työntekijöiden vastaisena työläisten taistelujärjestönä vahvistaa työläisten vaatimuksia sekä turvata ja nostaa heidän elintasoaan; 2. Työläisten henkisen koulutuksen ahjoina tutustuttaa heidät tuotannon tekniseen hallintaan ja talouselämään yleensä. Näin siksi että he olisivat vallankumouksellisen tilanteen syntyessä kykeneviä ottamaan yhteiskunnallisen

taloudellisen organismin haltuunsa, sekä uudistamaan sitä sosialististen periaatteiden mukaisesti.

Anarkosyndikalistit katsovat, etteivät poliittisen puolueet ole kelvollisia kumpaankaan näistä tehtävistä, vaikka ne kantaisivatkin sosialistista nimeä. Tämän osoittaa jo se tosiasia, että vaikka on olemassa maita, joissa poliittisella sosialismilla oli komennossaan voimakkaita järjestöjä ja takanaan miljoonia äänestäjiä, niin edes näissä maissa eivät työläiset koskaan tulleet toimeen ilman ammattiliittoja, koska lainsäädäntö ei tarjonnut heille mitään suojaa heidän taistelussaan päivittäisestä toimeentulosta. Tapahtui usein niin, että juuri niissä osissa maata, joissa sosialistiset puolueet olivat voimakkaimpia, olivat työläisten palkat alhaisimpia ja työolosuhteet kehnoimmat. Näin oli esimerkiksi Ranskan pohjoisilla teollisuusalueilla, missä sosialistit olivat enemmistönä lukuisissa kaupunkien hallintoelimissä, sekä Saksassa ja Sleesiassa, missä Saksan sosiaalidemokraattinen puolue oli kautta koko olemassaolonsa pysynyt osoittamaan nauttivansa valtavaa kannatusta.

Hallitusten ja parlamenttien päätökset taloudellisista tai yhteiskunnallisista uudistuksista tulevat vain harvoin niiden omasta aloitteesta, ja sielläkin missä näin on tapahtunut, ovat väitetyt parannukset aina jääneet kuolleiksi kirjaimiksi lakien laajassa autio- maassa. Englannin parlamentin vaatimattomat toimenpiteet suurteollisuuden varhaiskaudella jäivät pitkäksi aikaa lähes täysin hyödyttömiksi, vaikka lainsäätäjät lapsityövoiman riiston hirvittävien seuraamusten pelästyttämistä viimein päättivätkin joistakin vähäpätöisistä parannuksista. Toisaalta ne törmäsivät itse työläisten ymmärryksen puutteeseen, toisaalta taas työnantajat sabotoivat niitä suoraan. Paljolti samasta oli kyse Italian hallituksen 1890-luvun puolivälissä säätämässä tunnetuissa laeissa, jotka kielsivät Sisilian rikkikaivoksissa työskentelemään pakotettuja naisia ottamasta lapsia mukaan kaivoskuiluihin. Myös tämä laki pysyi kuolleena kirjaimena, koska nämä onnettomat naiset olivat niin surkeasti palkattuja, että heidän oli pakko olla välittämättä näistä asetuksista. Vasta huomattavan paljon myöhemmin, kun työläisnais-

Erityisesti Pariisin kevään tapahtumat 1968 veivät joidenkin mielestä lähelle anarkistista vallankumousta. Vaikka nuorisokapina vähitellen hiipui, siemenet anarkismin uudelle nousulle oli kylvety. 70-luvulla alkoi Kansainvälinen Työväenliittokin jälleen kasvaa. Vanhoja osastoja elvytettiin, uusia perustettiin ja myös internationaaliin kuulumattomat anarkosyndikalistiset ryhmät lisääntyivät ja kasvoivat. Käytännön ammattiyhdistystoimintaa saatiin taas aikaan useissa maissa. Erityisen merkittävää oli CNT:n elpyminen Espanjassa heti Francon diktatuurin kukistumisen jälkeen. Järjestö oli vuosikymmeniä toiminut eräänä tärkeimmistä maanalaisten vastarinnan keskuksista, ja otti nyt paikkansa muiden uudelleen perustettavien ammattiliittojen rinnalla.

Neuvostoliiton romahtaminen 90-luvun taitteessa paitsi lisäsi kiinnostusta anarkismiin ympäri maailmaa, myös mahdollisti anarkistisen toiminnan Itä-Euroopassa, jossa liikkeellä on pitkät perinteet. Erityisesti entisen Neuvostoliiton alueella on anarkosyndikalistinen ammattiyhdistystoiminta ottanut ensiaskeleitaan. 90-luvulla ilmestyi luutuneita poliittisia rakenteita ravistelemaan myös Meksikon Chiapasin Zapatista-liike, joka on suuren kansansuosionsa turvin päässyt laajasti toteuttamaan anarkistisia periaatteitaan käytännössä.

Anarkosyndikalistinen liike 30-luvun jälkeen...

Vuosisadan alussa anarkosyndikalismi oli työväenliikkeessä vakava kilpailija marxilaisuudella. Lokakuun vallankumouksen jälkeen se kuitenkin joutui vakavaan kriisiin, radikaalien työläisten liityessä joukoittain kommunistisiin puolueisiin, siinä uskossa että bolshevikit olivat luoneet todellisen työväenvallan. Samalla anarkosyndikalismi joutui vainojen kohteeksi vähitellen yhä useammassa maassa niin porvarillisten, fasististen kuin valtiotasialististenkin hallitusten taholta. Espanjassa, joka oli anarkosyndikalismin vahvin linnake, liike saavutti toisaalta huippunsa Espanjan sisällissodan aikaan, toteuttaen väliaikaisen yhteiskunnallisen vallankumouksen Kataloniassa, Aragoniassa, Levantassa sekä osissa Kastiliaa ja Andalusiaa.

Anarkosyndikalistit joutuivat kuitenkin pian kommunistien ja tasavaltalaisten selkäänpuukottamiksi ja lopulta Francon fasistihallinto murskasi sen mitä liikkeestä oli jäljellä. Toisen maailmansodan jälkeen lähes ainoa maa, jossa anarkosyndikalistinen liike oli välttynyt laajamittaiselta tukahduttamiselta oli Ruotsi. Vaikka Toisen maailmansodan jälkeen anarkismi elpyikin joissakin maissa, päästessään taas julkiseen toimintaan (esim. Ranska, Italia), se ei silti toipunut lähellekään sotaa edeltänyttä tai vuosisadan alun tasoa. Kun Ruotsin SAC:kin 50-luvulla siirtyi maltillisemmille linjoille ja erkani Kansainvälisestä Työväenliitosta, internationaali oli kuitistunut joukoksi propagandaryhmiä.

60-luvulla alkoi kuitenkin anarkismin uusi nousu. Tuolloin nuorison ja opiskelijoiden liikehdintä sai monia anarkistisia piirteitä.

set olivat onnistuneet järjestäytymään ja näin väkisin nostamaan elintasoaan, katosi itse epäkohta. Jokaisen maan historiassa löytyy runsaasti vastaavia esimerkkejä.

Kuitenkaan ei edes uudistusten lainmukainen vahvistaminen ole takeena niiden pysyvyydestä, ellei ole olemassa parlamentin ulkopuolisia militantteja joukkoja, jotka ovat valmiita puolustamaan näitä uudistuksia jokaista hyökkäystä vastaan. Huolimatta vuoden 1848 ”kymmenen tunnin lain” säätämisestä, tehtaanomistajat hyvin pian käyttivät teollisuuden kriisiä pakottaakseen työläiset raattamaan yksitoista, jopa kaksitoista tuntia päivässä. Kun tehdastarkastajat aloittivat oikeudenkäynnit yksityisiä työnantajia vastaan asian johdosta, syytetyjä ei ainoastaan julistettu syyttömiksi, vaan hallitus vihjasi tarkastajille, etteivät nämä voineet pitää kiinni lainkirjaimesta. Näin ollen työläiset joutuivat käymään omin voimin uudelleen koko taistelun kymmenen tunnin työpäivästä taloudellisen tilanteen hieman parannuttua. Kahdeksan tunnin työpäivä olikin tärkein niistä harvoista talouselämän uudistuksista, joita vuoden 1918 marraskuun vallankumous sai aikaan Saksan työläisille. Kuitenkin useimmilla teollisuuden aloilla työantajat ottivat kahdeksan tunnin työpäivän pois työläisiltä, huolimatta siitä että se oli asetuksissa, jopa tiukasti laillisenä osana Weimarin perustuslakia.

Siinä missä poliittiset puolueet ovat täysin kykenemättömiä saamaan aikaan edes vähäisimpiä parannuksia työläisten elintasoon nykypäivän yhteiskunnan puitteissa, pystyvät ne vielä vähemmän viemään eteenpäin sosialistisen yhteisön rakennustyötä tai edes valmistamaan sille tietä. Niiltä puuttuvat tyystin kaikki sellaisen tehtävän vaatimat käytännön edellytykset. Venäjä ja Saksa ovat melko hyviä esimerkkejä tästä.

Todellisen työväenliikkeen kärkijoukkona ei siis ole poliittinen puolue, vaan ammattiliitto, joka on sosialistisen hengen läpitukenut ja päivittäisessä taistelussa karaistunut. Ainoastaan talouden alueella työläiset pystyvät osoittamaan täyden yhteiskunnallisen voimansa, sillä juuri heidän asemansa tuotannollisen työn tekijöinä pitää koko yhteiskuntarakennetta pystyssä sekä takaa ylipää-

tään yhteiskunnan olemassaolon. Mutta millä tahansa muulla alueella he taistelevat vieraalla maaperällä ja tuhlaavat voimiaan toivottomaan kamppailuun, joka ei vie heitä hiukkaakaan lähemmäksi toiveidensa päämäärää. Parlamentaarisen politiikan piirissä työläinen on kuin kreikkalaisen legendan jättiläinen Antaios, jonka Herkules pystyi kuristamaan hengiltä ilmassa, nostettuaan hänen jalkansa irti maasta, joka oli Antaioksen äiti. Ainoastaan yhteiskunnallisen vaurauden tuottajana ja luojana työläinen tulee tietoisiksi voimastaan. Yhdistyessään solidaarisesti tovereidensa kanssa ammattiliittoon hänestä tulee osa voittamatonta rintamaa. Ja kun tätä taistelurintamaa valaisee vapauden henki ja elähdyttää yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ihanne, se kestää millaiset hyökkäykset hyvänsä.

Anarkosyndikalisteille ammattiliitto ei ole pelkkä ohimenevä ilmiö, joka on sidottu kapitalismin olemassaoloon. Se on tulevaisuuden sosialistisen talouden alkio, yleisesti ottaen sosialismin alkeiskoulu. Jokainen uusi yhteiskunnallinen rakenne valmistaa toimielimensä vanhan järjestelmän sisällä. Ilman tätä edeltävää valmistelua ei mikään yhteiskunnallinen evoluutio ole ajateltavissa. Vallankumouksetkaan eivät voi tehdä muuta kuin kehittää ja kypsyttää jo olemassa olevia alkioita, jotka ovat raivanneet tiensä ihmisten tietoisuuteen; ne eivät pysty itse luomaan näitä alkioita tai synnyttämään uusia maailmoja tyhjästä. Näin ollen meidän on istutettava nämä tulevaisuuden idut vielä silloin kun on aikaa. Ne on saatettava voimakkaimpaan mahdolliseen kasvuun, jotta tulevaisuuden yhteiskunnallisella vallankumouksella olisi helpompi tehtävä ja varmistettu pysyvyys.

Kaikki anarkosyndikalistien tekemä valistustyö tähtää tähän päämäärään. Heille ei koulutus sosialismia varten tarkoita yksinkertaista kampanjapropagandaa tai nk. ”päivän politiikkaa”, vaan he pyrkivät saamaan työläiset tietoisiksi yhteiskunnallisten ongelmien todellisista kytkennöistä teknisellä koulutuksella ja työläisten itsehallinnollisten taitojen kehittämällä. Tarkoitus on valmistaa heitä tehtävänsä talouselämän uudelleenjärjestäjinä ja antaa

tään vielä tänäkin päivänä maanalaisena painoksena, joskaan ei aivan päivittäin. Lisäksi lähes jokaisella merkittävällä ammattiliitolla oli oma äänenkannattajansa. FORA liittyi IWMA:han aikaisessa vaiheessa; sitä edusti kaksi valtuutettua perustavassa kokouksessa.

FORA kutsui kaikkien Etelä-Amerikan maiden kokouksen koolle Buenos Airesiin toukokuussa 1929. IWMA lähetti Berliinistä kirjeenvaihtajansa A. Souchyn paikalle. Argentiinan FORA:n lisäksi kongressissa olivat edustettuina Paraguayn *Centro Obrero del Paraguay*, Bolivian *Federacion Local de la Paz*, *La Antorcha* ja *Luz y Libertad*, Meksikon *Confederacion General de Trabajadores*, Guatemalan *Comite pro Accion Sindical*, Uruguayn * *Federacion Regional Uruguay**; seitsemän eri osavaltion ammattiliitot olivat edustettuina Brasiliasta; Costa Ricaa edusti *Hacia la Libertad*; jopa Chilen IWW lähetti valtuutettuja, vaikka se oli Ibanezin diktatuurista lähtien kyennyt jatkamaan toimintaansa ainoastaan maan alla. Tässä kongressissa perustettiin *Continental American Workinmen's Association* (Amerikan Mantereen Työväenliitto), joka muodosti näin IWMA:n Amerikan jaoston. Järjestön päämaja oli aluksi Buenos Airesissa, mutta diktatuurin johdosta se täytyi siirtää Uruguayhin.

Nämä ovat ne voimat, jotka anarkosyndikalismilla on tänä päivänä käytössään eri maissa. Joka puolella sen täytyy käydä vaikeaa taistelua niin taantumusta kuin nykypäivän työväenliikkeen konservatiivisia voimia vastaan. Espanjan työläisten sankarillisen taistelun kautta maailman huomio on tänään kiinnittynyt tähän liikkeeseen, ja se kannattajat ovat lujasti vakuuttuneita, että suuri ja menestyksenkäs tulevaisuus on heidän edessään.

De Jong. Tämä toimisto on ollut edustettuna useissa kansainvälisissä rauhankokouksissa ja jakoi erityistä lehdistötiedotetta useilla kielillä. Vuonna 1925 se liittoutui IWMA:n kanssa Kansainvälisen Antimilitaristisen Komitean (International Anti-Military Committee) kautta, ja jatkaa tämän organisaation kanssa hellittämätöntä taistelua taantumusta ja uusien sotien uhkaa vastaan.

Näiden lisäksi IWMA:han kuuluu anarkosyndikalistisia propagandaryhmiä Norjassa, Puolassa ja Bulgariassa. Samoin japanilainen *Jiyu Rengo Dantai Zenkoku Kaigi* on solminut virallisen liiton IWMA:n kanssa.

Etelä-Amerikassa ja erityisesti maanosan kehittyneimmässä maassa Argentiinassa sai nuori työväenliike heti alusta alkaen voimakkaita vaikutteita espanjalaisen anarkismin libertaareista aatteista. Vuonna 1890 Buenos Airesiin saapui Barcelonasta Pellicer Parairo, joka oli ollut työväenliikkeessä mukana jo Ensimmäisen Internationaalin aikana, ja oli libertaarisen sosialismin esitaistelijoina Espanjassa. Hänen vaikutuksestaan Buenos Airesissa kokoontui vuonna 1891 ammattiliittojen kongressi, minkä seurauksena syntyi *Federacion Obrera Argentina*, joka neljännessä kongressissaan vaihtoi nimekseen * *Federacion Obrera Regional Argentina* *. FORA on jatkanut toimintaansa keskeytyksettä, vaikka sen tehokkuutta usein, kuten jälleen tänä päivänä, häiritsevät taantumuksen kaudet, jolloin se on ajettu toimimaan maan alla. Se on anarkistinen ammattiyhdistysjärjestö ja toiminut kaikkien Argentiinaa toistuvasti ravistelleiden suurten työtaisteluiden sieluna. FORA aloitti toimintansa 40 000 jäsenellä ja sen jäsenmäärä on noussut maailmansodan jälkeen 300 000 jäseneseen. Sen historian on A.D. de Santillan lyhyesti esitellyt teoksessaan FORA, ja tämä historia on taistelupitoisimpia lukuja kansainvälisen työväenliikkeen aikakirjoissa. Yli kaksikymmentäviisi vuotta liikkeellä oli päivälehti, *La Protesta*, joka de Santillanin ja Arangon toimittamana julkaisi vuosikausia kansainvälisen libertaarisen sosialismin parhaiden ajattelijoiden avustamaa viikkoliitettä. Sanomalehti lakkautettiin kenraali Uriburan vallankaappauksen jälkeen, mutta se jatkaa ilmestymis-

heille tehtävänsä talouselämän uudelleenjärjestäjinä ja antaa heille työn suorittamiseen tarvittava moraalinen varmuus. Mikään yhteiskunnallinen elin ei sovi tähän päämäärään paremmin kuin työläisten talouselämän taistelujärjestö. Se antaa määrätyn suunnan heidän yhteiskunnalliselle toiminnalleen ja karaisee heidän vastarintaansa välittömässä taistelussa päivittäisen toimeentulon ja ihmisoikeuksien puolesta. Tämä suora ja jatkuva taistelu nykyisen järjestelmän kannattajia vastaan kehittää samalla eettisiä käsityksiä, joita ilman ei mikään yhteiskunnallinen muutos ole mahdollinen: elintärkeää solidaarisuutta kohtalotovereita kohtaan ja omien toimien moraalista vastuullisuutta.

Juuri siksi että anarkosyndikalistien valistustyö suuntautuu itsenäisen ajattelun ja toiminnan kehittämiseen, he vastustavat suorasukaisesti kaikkia niitä keskittäviä suuntauksia, jotka ovat niin tyyppillisiä poliittisille työväenpuoleille. Sentralismi on keinotekoinen, ylhäältä alaspäin johdettu järjestelmä, joka kääntää kaikille kuuluvat asiat summittaisesti pienen vähemmistön hallintaan. Tästä hallinnasta seuraa aina hedelmätön virallinen rutiini; se murskaa yksilöllisen vakaumuksen, tappaa kaiken henkilökohtaisen aloitteellisuuden hengettömällä kurilla ja byrokraattisella luutuneisuudella, eikä salli mitään itsenäistä toimeliaisuutta. Anarkosyndikalismin järjestelmä perustuu federalismin periaatteille, vapaalle yhdistymiselle alhaalta ylöspäin. Se asettaa jokaisen jäsenen itsemääräämisoikeuden kaiken muun yläpuolelle ja tunnustaa ainoastaan organisen yhteisymmärryksen, joka perustuu kaikkien yhteisille eduille ja vakaumuksille.

Federalismia on usein syytetty siitä, että se jakaa voimat ja laimauttaa järjestäytyneen vastarinnan voiman. Tätä syytöstä esittävät enimmäkseen vain poliittisten työväenpuolueiden edustajat ja näiden vaikutuksen alaiset ammattiliitot, jotka ovat sitten jatkaneet sen toistamista aina kyllästymiseen asti. Myös tässä asiassa puhuvat elämän tosiasiat selvemmin kuin mikään teoria. Missään päin maailmaa ei ole ollut maata, jossa työväenliikettä olisi johdettu yhtä keskusjohtoisesti ja yhtä täydellisyyteen kehittyneellä

järjestäytymisen tekniikalla kuin Saksassa ennen Hitlerin valtaannousua. Vahva byrokraattinen koneisto kattoi koko maan ja määräsi jokaisesta järjestäytyneiden työläisten poliittisesta ja taloudellisesta mielenilmauksesta. Aivan viimeisissä vaaleissa sosiaalidemokraatit ja kommunistit keräsivät yhteensä yli 12 miljoonaa ääntä. Silti ei Hitlerin vallankaappaus saanut maan kuutta miljoonaa järjestäytyntä työläistä sormea nostamaan katastrofin estämiseksi. Heidän järjestönsä lyötiin muutamassa kuukaudessa pirstaleiksi ja Saksaan laskeutui synkkä yö.

Espanjassa anarkosyndikalismi oli säilyttänyt vaikutusvaltansa järjestäytyneiden työläisten keskuudessa Ensimmäisen internationaalien päivästä lähtien. Se oli väsymättömällä libertaarisella propagandalla ja tinkimättömällä taistelulla valmentanut työläisiä vastarintaan. Voimakas CNT teki toimintansa rohkeudella tyhjäksi Francon ja tämän lukuisten koti- ja ulkomaisten avustajien rikolliset suunnitelmat ja kannusti sankarillisella esimerkillään Espanjan työläisiä ja talonpoikia taisteluun fasismia vastaan – tosiasia jonka Franco itse on ollut pakotettu myöntämään. Ilman anarkosyndikalististen ammattiliittojen sankarillista vastarintaa fasistinen taantumus olisi muutamassa viikossa hallinnut koko maata.

Kun vertaa CNT:n federalistisen järjestelmän toimintaperiaatteita saksalaismalliseen keskitettyyn koneistoon, hämmästyy ensin mainitun yksinkertaisuutta. Pienimmissä syndikaateissa järjestön kaikki tehtävät suoritettiin vapaaehtoistyönä. Suuremmissa liitoissa, joissa luonnostaan vakiintuneet viralliset edustajat ovat välttämättömiä, valittiin heidät vain vuodeksi kerrallaan, ja he saivat samaa palkkaa kuin oman alansa työläiset. Tämä koski CNT:n yleislihteeristöäkin. Se on vanha perinne, jota on noudatettu Espanjassa Internationaalien päivästä alkaen. Organisaation yksinkertainen muoto ei ainoastaan auttanut Espanjan työläisiä muuttamaan CNT:tä ensiluokkaiseksi taisteluyksiköksi, vaan myös varjeli heitä byrokraattisilta hallintojärjestelmiltä. Näin he saivat vapaasti osoittaa sitä vastustamatonta solidaarista henkeä ja lujaa taistelutahtoa,

läisten keskusliitto) joka on myös liittynyt IWMA:han. Järjestölä on yli 40 000 jäsentä, mikä on hyvin suuri osuus ruotsalaisesta työväenliikkeestä. Ruotsin syndikalistien sisäinen organisaatio on erinomaisessa kunnossa. Liikkeellä on kaksi päivittäin ilmestyvää sanomalehteä, joista toinen on Albert Jensenin Tukholmassa toimittama *Arbetaren*. Syndikalisteilla on joukossaan useita huomattavia propagandisteja ja he ovat myös aloittaneet hyvin toimeliaan syndikalistisen nuorisoliikkeen. Ruotsalaiset syndikalistit ottavat osaa kaikkiin maansa työläisten kamppailuihin. Syndikalistit näyttelivät merkittävää osaa Ådalenin suuressa lakossa, jonka aikana Ruotsin hallitus ensimmäistä kertaa lähetti armeijan työläisiä vastaan. Viisi miestä ammuttiin yhteenotossa, ja Ruotsin järjestäytynt työväki vastasi yleislakolla, jolloin hallituksen oli lopulta pakko tehdä myönnytyksiä työläisten vastalauseliikkeelle.

Hollannissa syndikalistisena liikkeenä toimi *National Arbeider-Sekretariat* (NAS), jolla oli 40 000 jäsentä. Tämän jouduttua yhä selvemmin kommunistien vaikutuksen alaiseksi siitä erosi kuitenkin *Nederlandisch Syndikalistisch Vakverbond*, joka ilmoitti liittyvänsä IWMA:han. Tämän uuden organisaation tärkein yksilö on A. Rousseauin johtama metallityöläisten liitto. Tämä liike on varsinkin viime vuosina jatkanut aktiivista propagandaa, ja Albert De Jongin toimittama *De Syndikalist* on sen erinomainen äänenkannattaja. Kannattaa mainita myös kuukausijulkaisu *Grond-Slagen*, joka ilmestyi muutaman vuoden A. Muller-Lehningin johdolla. Entinen pappi ja nykyinen anarkisti Domela Nieuwenhuis on kunnioitettu puhtaan idealisminsa vuoksi. Hän perusti vuonna 1904 Antimilitaristisen Internationaalien (Anti-Militarist International), jolla kuitenkin oli mainittavaa merkitystä vain Hollannissa ja Ranskassa. Haagin kolmannessa sodanvastaisessa kongressissa vuonna 1921 perustettiin kansainvälinen Antimilitaristinen Toimisto Sotaa ja Taantumusta Vastaan (Anti-Militarist Bureau against War and Reaction) ja tämä toimisto on viimeiset kuusitoista vuotta jatkanut äärimmäisen aktiivista kansainvälistä propagandaa ja saanut sellaisia kyvykkäitä ja pyyteettömiä edustajia kun B. de Ligt ja Albert

Saksassa oli toiminut pitkän aikaa ennen ensimmäistä maailmansotaa nk. * Lokalist*-liike, jonka linnakkeena oli G. Kesslerin ja F. Katerin vuonna 1897 perustama *Freie Vereinigung deutscher Gewerkschaften*. Alunperin tätä liikettä elähdyttivät puhtaasti sosiaalidemokraattiset aatteet, mutta se taisteli kuitenkin saksalaisen ammattiyhdistysliikkeen keskittäviä pyrkimyksiä vastaan. Vallankumouksellisen syndikalismien elpymisellä Ranskassa oli ”lokalisteihin” voimakas vaikutus, ja liike vahvistui huomattavasti kun entinen sosiaalidemokraatti ja myöhempi anarkisti tohtori R. Friedeberg vaati yleislakkoa. Vuonna 1908 FVDG riitaantui täysin sosiaalidemokraattisen puolueen kanssa ja kääntyi avoimesti syndikalismien linjoille. Sodan jälkeen liike koki nopean nousun ja sai lyhyessä ajassa 120 000 jäsentä. Berliinin kongressissa 1919 hyväksyttiin R. Rockerin kehittänyt periaatejulistus, joka oli olennaisilta osiltaan yhteneväinen Espanjan CNT:n tavoitteiden kanssa. Dusseldorfin kongressissa (1920) järjestön nimeksi tuli *Freie Arbeiter-Union Deutschlands*. Liike harjoitti harvinaisen aktiivista propagandaa ja otti erityisen vireästi osaa järjestäytyneiden työläisten suuriin työtaisteluihin Reinin teollisuusalueilla. FAUD:in kustantamo teki suunnattoman palveluksen väsymättömällä työskentelyllään ja julkaisi mittavan pamflettikirjallisuuden lisäksi huomattavan valikoiman Kropotkinin, Bakuninin, Nettlaun, Rockerin ja monien muiden pääteoksia, levittäen näiden miesten libertaareja aatteita laajalle. Liikkeellä oli hallussaan viikoittaisen äänenkannattajan *Der Syndikalistin* ja kuukausijulkaisu *Die Internationalen* lisäksi useita paikallisia lehtiä, näiden joukossa Dusseldorfissa päivittäin ilmestyvä *Die Schopfung*. Hitlerin valtaannousun jälkeen Saksan anarkosyndikalistinen liike katosi näyttämöltä. Monet sen kannattajista riutuivat keskitysleireissä tai joutuivat muuttamaan maanpakoon ulkomaille. Tästä huolimatta järjestö on yhä olemassa salaisena, ja jatkaa mitä vaikeimpien olosuhteiden alaisena maanalaista propagandaansa.

Ruotsissa on pitkän aikaa toiminut erittäin aktiivinen syndikalistijärjestö, *Sveriges Arbetares Central-organisation* (Ruotsin työ-

joka on niin ominaista tälle järjestölle, ja jota ei missään muussa maassa tapaa.

Valtiolle sentralismi on sopiva organisaatiomuoto, koska se pyrkii yhteiskunnallisen elämän suurimpaan mahdolliseen yhdenmuokaistamiseen, ylläpitääkseen poliittista ja sosiaalista tasapainoa. Sellaiselle liikkeelle, jonka koko olemassaolo on riippuvainen nopeasta toiminnasta jokaisena otollisena hetkenä ja kannattajien itenäisestä ajattelusta ja toimista, ei sentralismi kuitenkaan voi olla muuta kuin kirous. Se heikentää päätösten voimaa ja systemaattisesti tukahduttaa kaikkea välitöntä toimintaa. Mikäli esimerkiksi, kuten Saksassa tapahtui, jokainen paikallinen lakko täytyy ensin hyväksyä keskuksessa, joka usein sijaitsee satojen mailien päässä ja on vielä kykenemätön arvioimaan paikallisia olosuhteita, ei ole ihme, että organisaatiokoneiston hitaus tekee nopean iskun mahdolliseksi. Tämä synnyttää samalla tilanteen, jossa energiset ja henkisesti valppaat ryhmät eivät enää toimi esimerkkeinä vähemmän aktiivisille, vaan ovat näiden vuoksi tuomittuja toimettomuuteen, ja saattavat väistämättä koko liikkeen pysähdystilaan. Organisaatio on loppujen lopuksi vain keino päämäärän saavuttamiseksi. Kun siitä tulee päämäärä sinällään, se tappaa jäsentensä rohkeuden ja elinvoimaisen aloitteellisuuden ja pystyttää keskinkertaisuuden herruuden, joka on niin luonteenomaista kaikille byrokratioille.

Anarkosyndikalistien mielestä ammattiyhdistysorganisaation tulee olla sellainen, että se takaa työläisille mahdollisuuden saavuttaa paras mahdollinen tulos taistelussa työnantajia vastaan, ja antaa heille samalla perustan, josta he voivat vallankumouksellisessa tilanteessa edetä taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämän uudistamiseen.

Heidän järjestönsä rakentuvat näin ollen seuraaville periaatteille: työläiset liittyvät paikallisesti oman alansa liittoihin, jotka eivät ole minkään keskusvallan veto-oikeuden alaisia, vaan nauttivat täydellistä itsemääräämisoikeutta. Ammattiyhdistykset yhdistyivät kaupungeissa ja maaseudulla nk. työläiskartteihin. Työläis-

karttelit muodostavat keskuksat paikallista tiedottamista ja koulutusta varten; ne liittyvät työläiset yhteen luokkana ja estävät ahdasmielisen nurkkakuntaisuuden syntymisen. Paikallisten työselkkausten aikana ne järjestävät kaikkien järjestäytyneiden elinten solidaarisen yhteistyön käyttämällä hyväkseen kaikkia tilanteen sallimia keinoja. Kaikki työläiskartellit on ryhmitetty piirien ja alueiden mukaan. Ne muodostavat työläiskartellien valtakunnallisen federaation, joka pitää yllä jatkuvaa yhteyttä paikallisten elinten välillä, ja sopii eri osuuskuntajärjestöjen jäsenten tuotannollisen työn vapaasta yhteensovittamisesta. Federaatio myös huolehtii tarvittavasta koordinaatiosta koulutustyössä, jossa vahvempien kartellien on tultava heikompien avuksi. Yleensäkin valtakunnallisen federaation tehtävä on tukea paikallisryhmiä neuvomalla ja opastamalla.

Lisäksi jokainen ammattiliitto on federatiivisesti liittoutunut samaan alaan kuuluvien järjestöjen kanssa kautta maan. Nämä puolestaan kaikkien läheisten liittojen kanssa, niin että kaikki yhdistyvät yleisissä teollisuusliitoissa. Näiden liittojen tehtävänä on järjestää paikallisten ryhmien yhteistyötä, ohjata tukilakkoja siellä missä niitä tarvitaan, sekä vastata kaikkiin päivittäisen työn ja pääoman välisen kamppailun vaatimuksiin. Näin työläiskartellien federaatio ja teollisuusliittojen federaatio muodostavat ne kaksi nappaa, joiden ympärillä ammattiliittojen kaikki toiminta kiertää.

Sen lisäksi, että tällainen organisaatiomuoto antaa työläisille kaikki mahdollisuudet suoraan toimintaan kamppailussa päivittäisestä toimeentulosta, se tarjoaa heille myös tarvittavat edellytykset viedä läpi yhteiskunnallisen elämän sosialistinen uudelleenjärjestely omin voimin, ilman vierasta väliintuloa vallankumouksellisessa tilanteessa. Anarkosyndikalistit ovat vakuuttuneita siitä, ettei sosialistista talousjärjestelmää voida luoda julistuksin ja hallituksen asetuksin, vaan ainoastaan työläisten solidaarisella yhteistyöllä jokaisella tuotannon alalla. Tämä tarkoittaa työläisten itsensä suorittamaa kaikkien tuotantolaitosten haltuunottoa, niin että erilliset ryhmät, tehtaat ja ammattikunnat ovat itsenäisiä jäseniä yhteisessä

va ja yhtenäinen työväenliike, joka olisi ollut valmis panemaan kaiken alttiiksi puolustaessaan vapauttaan. Kaiken tuhosi kuitenkin Sosialistisen puolueen ja sen vaikutusvallan alaisen Työläisten Konfederaation surkea toiminta. USI:n lisäksi ainoastaan *Unione Anarchica Italiana* jäi yleismaailmallisesti kunnioitetun italialaisen anarkismin esitaistelijana Errico Malatestan rinnalle. Kun fasismin vastainen yleislakko puhkesi vuonna 1922, aseisti demokraattinen hallitus fasistien laumat ja tukahdutti tämän viimeisen yrityksen puolustaa vapautta ja oikeutta. Italian demokratia oli kuitenkin kайvanut oman hautansa. Se luuli pystyvänsä käyttämään Mussolinia työkalunaan työläisiä vastaan, mutta tästä tulikin näin sen oma haudankaivaja. Fasismin voiton myötä koko Italian työväenliike katosi, ja sen mukana USI, samoin kuin kaikki avoimuus yhteiskunnallisesta elämästä.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen nk. reformistinen linja oli saavuttanut yllötteen CGT:ssä, minkä jälkeen vallankumoukselliset ainekset erosivat ja perustivat CGTU:n. Moskova oli kuitenkin erittäin kiinnostunut saamaan tämän nimenomaisen järjestön hallintaansa. Järjestön sisällä alkoi häikäilemätön maanalainen toiminta venäläisen solujärjestelmän mallin mukaisesti, mikä meni niin pitkälle, että vuonna 1922 kommunistit ampuivat kaksi anarkosyndikalistia Pariisin ammattiliittojen talolla. Tämän johdosta anarkosyndikalistit vetäytyivät CGTU:sta Pierre Benardin johdolla ja perustivat *Confederation Generale du Travail Syncaliste Revolutionairen*, joka liittyi IWMA:han. Siitä alkaen järjestö on ollut voimakkaasti aktiivinen ja myötävaikuttanut suuresti siihen, että CGT:n vanhat sotaa edeltäneet aatteet ovat pysyneet elossa työläisten keskuudessa. Venäjän tapahtumien aiheuttama pettymys ja ennen kaikkea espanjalaisten vapaustaistelun herättämä vastakaiku ranskalaisten työläisten keskuudessa johti vallankumouksellisen syndikalismin voimakkaaseen elpymiseen Ranskassa, mikä antaa aiheen turvallisimmiin mieliin luottaa liikkeen uudestisyntymiseen lähiaikoina.

masta laajasta ja menestyksekkäästä lakosta, varsinkin Parman ja Ferraran maatyöläisten työtaisteluista. Vuonna 1912 kokoontuivat Modenassa kaikki ne järjestöt, jotka eivät alkuunkaan hyväksyneet konfедераation menetelmiä tai sen riippuvuutta sosialistisesta työväenpuolueesta. Tämä konferenssi muodosti uuden organisaation nimeltä *Union Sindicale Italiana*, joka toimi lukemattomien työtaistelujen ytimenä maailmansodan puhkeamiseen saakka. Sillä oli erityisen huomattava osa nk. *punaisen viikon* tapahtumissa heinäkuussa 1913. Poliisien raat hyökkäykset lakkoilevia työläisiä vastaan Anconassa johtivat yleislakkoon, joka muutamassa maakunnassa kehittyi aseelliseksi kapinaksi.

USI joutui vakavaan kriisiin maailmansodan puhjetessa seuraavana vuonna. Liikkeen vaikutusvaltaisin johtaja, Alceste de Ambrosi, joka oli kaiken aikaa toiminut hämärästi, yritti nostaa sotaan kannattavaa mielialaa järjestön sisällä. Parman kongressissa vuonna 1914 hän kuitenkin huomasi jääneensä vähemmistöön ja vetäytyi kannattajineen liikkeestä. Italian liittyessä sotaan kaikki USI:n tunnetut propagandistit pidätettiin ja pidettiin vangittuina sodan loppuun saakka. Sodan jälkeen Italiassa kehittyi vallankumouksellinen tilanne, ja Venäjän tapahtumat herättivät maassa innostunutta vastakaikua, vaikka niiden todellista merkitystä ei tuolloin tietenkään voitu aavistaa. USI syntyi nopeasti uudelleen ja sillä oli pian 600 000 jäsentä. Useat vakavat työselkkaukset ravisuttivat maata ja saavuttivat huippunsa tehtaiden valtauksessa elokuussa 1920. Tavoitteena oli tuolloin vapaiden neuvostojen järjestelmä, joka hylkäsi kaikki diktatuurin muodot ja perustuisi järjestäytyneiden työläisten talousjärjestöille.

Samana vuonna USI lähetti sihteerinsä Armando Borghin Moskovaan tutustumaan henkilökohtaisesti Venäjän tilanteeseen. Borghi palasi Italiaan surullisen pettyneenä. Sillä välin kommunistit olivat yrittäneet saada USI:n haltuunsa; mutta Rooman kongressi 1922 johti avoimeen välirikoon bolshevismien kanssa ja järjestön liittymiseen IWMA:han. Samaa aikaan fasismi oli kehittynyt välittömäksi vaaraksi. Tämän uhan olisi vielä voinut pysäyttää vah-

talousorganismissa ja jatkavat systemaattisesti tuotantoa sekä tuotteiden jakamista yhteisön etujen mukaisesti vapaiden keskinäisten sopimusten pohjalta.

Työläiskartellit ottaisivat siis haltuunsa olemassaolevan yhteiskunnallisen pääoman kussakin yhteisössä, määrittäisivät alueen asukkaiden tarpeet ja järjestäisivät paikallisen kulutuksen. Valtakunnallisen työläiskartellien federaation välityksellä olisi mahdollista laskea maan kokonaistarpeet ja järjestää tuotannollinen työ sen mukaisesti. Toisaalta teollisuusliittojen tehtävänä olisi ottaa haltuunsa kaikki raaka-aineet, tuotantovälineet, koneet, kuljetusvälineet ja vastaavat, sekä varustaa erilliset tuotantoryhmät sen mukaisesti, mitä ne tarvitsevat. Lyhyesti sanoen: 1. Tuottavan työn tekijöiden itsensä suorittama tuotantolaitosten organisointi ja heidän valitsemiensa työläisneuvostojen johdolla tapahtuva työn ohjaaminen. 2. Teollisuuden ja maatalouden liittojen organisoimaan kokonaistuotanto. 3. Työläiskartellien organisoima kulutus.

Myös tässä tapauksessa on käytännön kokemus antanut parhaat ohjeet. Se on osoittanut meille, ettei talouselämän kysymyksiä sosialistisessa mielessä voida ratkaista minkään hallituksen kautta, ei edes silloin kun tarkoitetaan maineikasta *proletariaatin diktatuuria*. Venäjällä bolshevikkien diktatuuri oli lähes kaksi vuotta avuton taloudellisten ongelmien edessä, yrittäen peittää kyvyttömyyttään asetusten ja määräysten tulvan alle. Noista asetuksista ja määräyksistä haudattiin yhdeksänkymmentä prosenttia välittömästi eri virastoihin. Jos maailma pystyttäisiin vapauttamaan asetuksilla, olisivat Venäjän ongelmat kadonneet jo aikoja sitten. Fanaattisessa hallinnollisuuden innossaan ovat bolshevikit tuhonneet väkivaltaisesti juuri kaikkein arvokkaimmat sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän alkeet. He ovat tukahduttaneet osuuskunnat, saattaneet ammattiliitot valtion kontrolliin, sekä lähes alusta pitäen riistäneet neuvostoilta niiden itsenäisyyden. Kropotkin sanoi oikeutetusti kirjoituksessaan ”Message to the Workers of the West-European Countries”:

”Venäjä on osoittanut meille, kuinka sosialismia ei tule toteuttaa, vaikkei väestö vanhan hallinnon inhossaan olekaan aktiivisesti vastustanut uuden hallituksen kokeiluja. Ajatus työläisneuvostoista maan poliittisen ja taloudellisen elämän hallitsemiseksi, on itsessään hyvin merkittävä... Mutta niin kauan kuin maata hallitsee puolueen diktatuuri, ovat työläisten ja talonpoikien neuvostot vailla merkitystä. Ne on alistettu samaan passiiviseen rooliin, joka absoluuttisen monarkian aikana kuului tilojen edustajille. Työläisten neuvosto lakkaa olemasta vapaa ja arvokas neuvonantaja, kun maasta puuttuu vapaa lehdistö, kuten meidän tapauksessamme on ollut laita viimeiset kaksi vuotta. Ja pahempaa: työläisten ja talonpoikien neuvostot menettävät * kaiken* merkityksensä, kun julkinen tiedottaminen on kiellettyä vaalien alla, ja itse äänestykset suoritetaan puolueen diktatuurin painostuksen alaisuudessa. Sellainen ”neuvostojen hallitus” (neuvostohallitus) merkitsee ehdotonta askelta taaksepäin niin pian kuin vallankumous etenee uuden yhteiskunnan pystyttämisen asteelle uudella taloudellisella pohjalla. Siitä tulee vain kuollut periaate uudella perustalla.”

Tapahtumien kulku on osoittanut Kropotkinin olleen oikeassa joka kohdassa. Venäjä on tänään kauempana sosialismista kuin mikään muu maa. Diktatuuri ei johda työtätekevien joukkojen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen vapautumiseen, vaan jopa vähäisempienkin vapauksien rajoittamiseen ja rajoittamattomaan hirmuvaltaan, joka ei kunnioita mitään oikeuksia polkiessaan alleen kaiken inhimillisen arvokkuuden. Mitä on venäläinen työläinen saavuttanut taloudellisesti tämän hallinnon alla? Kaikkein tuhoisinta ihmisyyden riiston lajia, lainatavaraa kapitalismin äärimmäiseltä asteelta. Stahanovilainen järjestelmä nostaa työläisen tuotantokapasiteetin korkeimmalle rajalleen ja alentaa hänet kaleerijaksi, jolta kielletty kaikki oman työnsä kontrolli. Hänen on elämän tai vapauden riiston uhalla alistuttava jokaiseen ylempien määräykseen. Pakkotyö on viimeinen tie johtamaan minkäänlaisen sosialismin. Se vieraannuttaa ihmisen yhteisöstään, tuhoaa hänen ilonsa päivittäisestä työstään, sekä tukahduttaa henkilökohtaisen

Nykyisessä CNT-FAI:ssa ruumiillistuvat liikkeen vanhat perinteet. Päinvastoin kuin useiden muiden maiden anarkistit, espanjalaiset toverit perustivat jo alun alkaen toimintansa työläisten taloudellisten taistelujärjestöjen pohjalle. Tällä hetkellä CNT sulkee piiriinsä jäsenenä kaksi ja puoli miljoonaa talonpoikaa ja työläistä. Sen hallinnassa on kolmekymmentäkuusi päivälehteä, joukossa Barcelonan *Solidaridad Obrera*, jolla on 240 000 kappaleen levikki, mikä on laajempi kuin yhdenkään madridilaisen lehden. Näiden lisäksi liike julkaisee useita viikkolehtiä ja kuutta maan parasta aikakauslehteä. Etenkin viime vuoden kuluessa se on julkaissut suuren määrän kirjoja ja pamfletteja, sekä myötävaikuttanut joukkojen kouluttamiseen enemmän kuin mikään muu liike. Tänään CNT-FAI on Espanjan fasismin vastaisen sankarillisen taistelun selkäranka ja maan yhteiskunnallisen uudelleen organisoimisen sielu.

Portugalin työväenliikkeeseen on aina voimakkaasti vaikuttanut naapurimaa Espanja. Vuonna 1911 perustettiin *Confederacao General do Trabalho*, Portugalin voimakkain työläisjärjestö ja edustaa samoja periaatteita kuin CNT. Se on aina selväsanaisesti painottanut riippumattomuutta kaikista poliittisista puolueista ja johtanut useita laajoja lakkoliikkeitä. Diktatuurin voitettua Portugalissa CGT oli pakotettu vetäytymään julkisesta toiminnasta; se on tällä hetkellä maanalainen järjestö. Viimeaikaiset levottomuudet Portugalissa vallitsevaa taantumusta vastaan ovat pääasiassa seurausta CGT:n toiminnasta.

Ensimmäisen Internationaalin päivistä alkaen oli Italiassa ollut voimakas anarkistinen liike, jota tietyissä osissa maata säilytti kiistattoman vaikutusvallan työläisten ja talonpoikien keskuudessa. Sosialistinen puolue perusti vuonna 1902 *Confederazione del Lavoro* (Työläisten Konfедераatio), jonka esikuvana olivat saksalaiset ammattiliitot ja tavoitteena maan kaikkien ammattiliittoorganisaatioiden yhdistäminen. Se ei kuitenkaan koskaan saavuttanut tätä päämäärää; se ei pystynyt edes estämään jäsenistöään saamaan vaikutteita ranskalaisesta syndikalismista. Suoran toiminnan kannattajien arvovalta sai vahvan energiasykäyksen muuta-

loaan maanalaisena liikkeenä, levittäen julkaisujaan ja uhmaten jokaista tyranniaa. Ja lopulta, seitsemän vuoden ennenkuulumattoman vainon jälkeen, kun poikkeuslaki työläisiä vastaan oli kumottu, syntyi välittömästi *Federacion de Trabajadores de la Region Espanola*, jonka toisessa kongressissa Sevillassa (1882) oli edustettuina jo 218 paikallista federaatiota ja 70 000 jäsentä.

Mikään muu työläisten järjestö maailmassa ei ole saanut kestää niin hirvittävää vainoa kuin anarkistinen työväenliike Espanjassa. Satoja sen kannattajia on teloitettu tai karmealla tavalla kidutettu julmien inkvisiittoreiden toimesta Jerez de Fronteran, Montjuichin, Sevillan ja Alcalá de Vallén vankiloissa. Veriset syytöimet nk. Mano Negraa (Mustaa Kättä), olematonta järjestöä vastaan, jotka olivat itse asiassa pelkkä armeijan asiamiesten keksintö Andalusian maatyöläisjärjestöjen tukahduttamisen oikeuttamiseksi; Montjuichin tragedia, joka aikoinaan nostatti vastalauseiden myrskyn ympäri maailmaa; terroriteot, joista oli vastuussa poliisin ja työnantajien perustama gangsterijärjestö *Camicas Blancas* (Valkopaidat), jonka tehtävänä oli työväenliikkeen johtajien tieltä raivaaminen ja salamurhaaminen, ja jonka uhriksi joutui jopa CNT:n pääsihteeri Salvador Seguí – nämä ovat vain muutamia lukuja Espanjan työväenliikkeen pitkässä, kidutusten täyttämässä historiassa. Francisco Ferrer, Barcelonan modernin koulun perustaja ja sanomalehti *La Huelga Generalin* (Yleislakko) julkaisija, oli yksi tämän liikkeen marttyyreista. Minkäänlainen taantumus ei kuitenkaan koskaan pystynyt murtamaan sen kannattajien vastarintaa. Tämä liike on synnyttänyt satoja mitä verrattomimpia persoonallisuuksia, joiden sydämen puhtautta ja idealismin taipumattomuutta eivät edes sen kaikkein piintyneimmät vastustajat ole voineet epäillä. Espanjalaisessa työväenliikkeessä ei ole ollut tilaa poliittisille kiipijöille. Sillä on ollut tarjota vain jatkuvaa vaaraa, vankeutta ja usein kuolemaa. Vasta kun tutustuu tämän liikkeen marttyyrien hirvittävään tarinaan, ymmärtää miksi se tiettyinä ajanjaksoina on omaksunut niin väkivaltaisen luonteen puolustaessaan inhimillisiä oikeuksiaan pimeän taantumuksen voimien hyökkäyksiä vastaan.

vastuun tunteen tovereita kohtaan, jota ilman ei voi olla puhettaakaan sosialismista.

Emme tässä yhteydessä edes käsittele Saksaa. Järkevästi ottaen ei voi odottaakaan sosiaalidemokraattien kaltaisen puolueen – jonka keskeinen äänenkannattaja, *Vorwärts* juuri vuoden 1918 vallankumouksen aattona varoitti työläisiä hätiköinnistä ”koska Saksan kansa ei ole valmis tasavaltaan” – kokeilevan sosialismia. Voimme sanoa että valta putosi sen syliin yhdessä yössä, eikä se itse asiassa tiennyt mitä tehdä sillä. Puolueen täydellinen kyvyttömyys ei ollut vähäisin syy siihen, että Saksa tällä hetkellä voi paistatella *Kolmannen Valtakunnan* loisteessa.

Espanjan anarkosyndikalistiset ammattiliitot, erityisesti Kataloniassa, missä niiden vaikutusvalta on suurin, ovat osoittaneet meille esimerkin, joka on ainutlaatuinen sosialistisen työväenliikkeen historiassa. Esimerkillään he ainoastaan vahvistavat sen, mitä anarkosyndikalistit ovat aina väittäneet. Että tie sosialismiin on mahdollinen vain silloin, kun työläiset ovat luoneet valmiin organisoitumisen tarkoitusta varten, sekä ennen kaikkia valmistautuneet siihen aidosti sosialistisella koulutuksella ja suoralla toiminnalla. Tällainen oli tilanne Espanjassa, jossa työväenliikkeen merkitys oli Internationalin päivistä alkaen perustunut, ei poliittisiin puolueisiin, vaan vallankumouksellisiin ammattiliittoihin.

Kun heinäkuun 19. päivänä vuonna 1936 fasististen kenraalien salaliitto aloitti avoimen kapinan, se kukistettiin muutamassa päivässä CNT:n (Työläisten kansallinen federaatio) ja FAI:n (Iberian anarkistifederaatio) sankarillisella vastarinnalla. Kun Katalonia oli vapautettu vihollisesta ja salaliittolaisten äkilliseen yllätykseen perustunut suunnitelma tukahdutettu, oli selvää etteivät Katalonian työläiset enää voineet pysähtyä puolitiehen. Seurasi maan kollektivisointi sekä työläisten ja talonpoikien syndikaattien suorittama tuotantovälineiden valtaus. Tämä liike, joka nousi CNT:n ja FAI:n aloitteellisuudesta, levisi vastustamattomalla voimalla yli Argonian, Levantian ja maan muiden osien, pyyhkäisten mukaansa jopa huomattavan osan sosialistisen puolueen ammattiliitoista, jot-

ka kuuluivat UGT:hen (Työläisten yleisliitto). Fasistinen kapina oli sysännyt Espanjan yhteiskunnallisen vallankumouksen tielle.

Sama tapahtuma osoittaa, etteivät Espanjan anarkosyndikalistiset työläiset ainoastaan osaa taistella, vaan heitä myös elähdyttää uutta luova henki, joka on peräisin vuosikausien sosialistisesta koulutustoiminnasta. Espanjan libertaarisen sosialismin, joka nyt ilmenee CNT:ssä ja FAI:ssa, suuri saavutus on se vapautta yli kaiken arvostava ilmapiiri, jossa se on Ensimmäisen internationaalin päivistä lähtien kouluttanut työläisiä. Kannattajien henkinen riippumattomuus on sille olemassaolon perusta. Espanjan työväenliike ei ole koskaan eksynyt talouselämän metafysiikan labyrintteihin, mikä olisi halvaannuttanut sen henkistä joustavuutta fatalistisilla käsityksillä, kuten tapahtui Saksassa; eikä myöskään hyödyttömästi hukannut energiaansa porvarillisten parlamenttien hedelmättömiin rutiineihin. Sosialismi on sille ihmisen asia, orgaanista kasvua, joka lähtee joukkojen omasta aktiivisuudesta, ja jonka perusta on talouselämän organisaatioissa.

Siksi CNT ei ole ainoastaan teollisuustyöntekijöiden liitto, kuten ammattiliitot muissa maissa. Siihen kuuluvat niin talonpoikien ja maatyöläisten kuin henkisen työn tekijöiden ja intellektuellienkin syndikaatit. Se että Espanjan talonpojat nyt taistelevat rintana kaupunkien työläisten kanssa fasismia vastaan, on CNT:n ja sen edeltäjien suorittaman sosialistisen koulutustyön ansiota. Kaikkien koulukuntien sosialistit, aidot liberaalit sekä porvarilliset antifasistit, joilla on ollut mahdollisuus tarkkailuun paikan päällä, ovat tähän mennessä antaneet vain yhden ja saman arvion CNT:n luovasta kapasiteetista, ja ilmaisseet sen saavutuksille korkeimman ihailunsa. Kukaan heistä ei ole voinut olla ylistämättä sitä luonnollista älykkyyttä, huolenpitoa, harkitsevuutta ja ennen kaikkea ainutlaatuista avarakatseisuutta, jolla CNT:n työläiset ovat suorittaneet vaikeasta tehtävästään. Työläiset, talonpojat, teknikot ja tiedemiehet ryhtyivät yhteistyöhön ja antoivat kolmessa kuukaudessa koko Katalonian talouselämälle aivan uuden luonteen.

jestö on koskaan joutunut. CNT perustettiin vuonna 1910, ja jo muutaman vuoden kuluttua sen jäsenmäärä oli yli miljoona työläistä ja talonpoikaa. Organisaatiossa oli uutta ainoastaan nimi, eivät tavoitteet tai menetelmät. Espanjan työväenliikkeen historiaa ovat katkoneet pitkät taantumuksen kaudet, joiden aikana liike on kyennyt jatkamaan vain maanalaisessa muodossa. Jokaisen sellaisen vaiheen jälkeen on kuitenkin tapahtunut uudelleenjärjestäytyminen. Nimi muuttuu, mutta päämäärä pysyy samana. Espanjan työväenliike sai alkunsa vuonna 1840, jolloin katalonialainen kutoja Juan Munts perusti Barcelonassa ensimmäisen tekstiilityöntekijäin ammattiliiton. Silloinen hallitus lähetti kenraali Zapateron kukistamaan liikettä. Seurauksena oli vuoden 1855 suuri yleislakko, joka johti avoimeen kapinaan, jossa työläisten iskulauseena oli ”Asocacion o Muerte!” (Järjestäytymisoikeus tai kuolema!). Kapiointi tukahdutettiin verisesti, mutta liike jatkoi maan alla, kunnes hallitus myönsi työläisille järjestäytymisoikeuden.

Espanjalaisten työläisten alkaneeseen liikehdintään vaikuttivat voimakkaasti Pi y Margallin, Espanjan federalistien johtajan ja Proudhonin oppilaan, ajatukset. Pi y Margall oli aikansa huomattavampia ajattelijoita ja vaikutti voimakkaasti libertaaristen ajatusten kehitykseen Espanjassa. Hänen poliittisilla aatteillaan oli paljon yhteistä sellaisten angloamerikkalaisen liberalismien ensimmäisen kauden edustajien kuin Richard Price, Joseph Priestley, Thomas Paine ja Jefferson kanssa. Hän halusi rajoittaa valtion vallan minimiinsä ja korvata sen asteittain sosialistisella talousjärjestyksellä. Vuonna 1868, kuningas Amadeo I:n luovuttua kruunustaan, Bakunin osoitti kuuluisan manifestinsa Espanjan työläisille, ja lähetti erityisen valtuuskunnan Espanjaan voittamaan työläiset Ensimmäisen Internationaalin puolelle. Kymmeniätuhansia työläisiä liittyi suuren työläisten liittoon ja omaksui Bakuninin anarkosocialistiset aatteet, joille he ovat pysyneet uskollisina tähän päivään saakka. Espanjan federaatio oli itse asiassa internationaalin vahvin järjestö. Espanjan ensimmäisen tasavallan kukistumisen jälkeen Internationaali tukahdutettiin Espanjassa, mutta se jatkoi olemassa-

Federation du Batiment* (32 000 jäsentä) ja *Federation des Jeunes de la Seine* Pariisista olivat myös edustettuina. Venäjän ammattiliit-tojen syndikalistista vähemmistöä edusti kaksi valtuutettua.

Kongressi päätti yksimielisesti perustaa kaikkien syndikalististen organisaatioiden kansainvälisen liittouman nimeltä *International Workingmen's Association* (Kansainvälinen Työväenliitto). Se hyväksyi Berliinin valmistavan kokouksen laatiman periaatejulistuksen, joka oli suorasukainen anarkosyndikalismien tunnustus. Julistuksen toinen kohta kuuluu seuraavasti:

”Vallankumouksellinen syndikalismi on kaikkien talous- ja yhteiskuntamonopolioiden vannoutunut vihollinen sekä tähtää näiden poistamiseen maa- ja tehdastyöläisten talouskommuunien ja hallintoelimien avulla, jotka perustuvat neuvostojen vapaalle järjestelmälle, vapaina kaikista hallituksista ja poliittisista puolueista. Valtion ja puolueiden harrastaman politikoinnin tilalle se pystyttää työväen taloudellisen järjestäytymisen; ihmisten hallinnan tilalle asioiden hoitamisen. Niinpä päämääränä ei ole poliittisen vallan valtaaminen, vaan jokaisen valtion toimintamuodon poistaminen yhteiskunnallisesta elämästä. Tämä tarkoittaa sitä, että omistushimon ohella on hävitettävä myös alistamisen monopoli, sillä kaikki valtiomuodot, myös ”proletariaatin diktatuuri” tulevat aina luomaan uusia monopoleja ja etuoikeuksia. Mikään valtion muoto ei voi olla vapautuksen välinen.”

Näin välikrikosta bolshevismiin ja sen kannattajiin muissa maissa tuli lopullinen. Tästä lähtien IWMA kulki omaa tietään ja saavutti kannatusta lukuisissa maissa, jotka eivät olleet edustettuina sen perustavassa kokouksessa. Se pitää kansainvälisiä kongressejaan, julkaisee tiedonantoja ja järjestele eri maiden syndikalistijärjestöjen välisiä suhteita. Järjestäytyneiden työläisten kansainvälisistä yhdistyksistä se on kaikkein uskollisimmin vaalinut Ensimmäisen Internationaalien perinteitä.

IWMA:n voimakkain ja vaikutusvaltaisin järjestö on espanjalainen CNT, joka nyt parhaillaan tekee Euroopan historiaa. Lisäksi se suorittaa vaativinta tehtävää, minkä eteen mikään työläisjär-

Katalonian maasta on nykyään kolme neljänestä kollektivisoi-tu ja talonpoikien syndikaattien osuustoiminnallisesti viljelemää. Näin jokainen yhteisö toimii omilla ehdoillaan, järjestää sisäiset asiansa omalla tavallaan, mutta sopii taloudelliset kysymykset federaation kautta. Täten säilyy vapaan yritteliäisyyden mahdollisuus, innostaen uusiin ideoihin ja keskinäiseen kannustukseen. Neljäs maasta on pienten talonpoikaisomistajien hallussa, koska kaikille talonpojille on jätetty vapaa valinta kollektiiveihin liittymisen ja perhemaatalouden jatkamisen välillä. Monessa tapauksessa heidän pieniä tilojaan on jopa suurennettu vastaamaan heidän perheidensä kokoa. Aragoniassa ilmoitettiin kollektiiviseen viljelyyn valtava enemmistö talonpojista. Kyseisessä maakunnassa on yli neljäsataa kollektiivitalaa, joista noin kymmenen on sosialistisen UGT:n hallinnassa, kaikki muut CNT:n syndikaattien. Maanviljely on siellä edistynyt niin, että vuoden aikana on neljäkymmentä prosenttia ennen muokkaamattomasta maasta otettu viljelykäyttöön. Syndikaattien johtama kollektiivien maanviljely etenee jatkuvasti myös Levantissa, Andalusiassa ja Kastiliassa. Lukemattomiin pieniin yhteisöihin on jo kotiutunut sosialistinen elämäntapa; asukkaat eivät enää jatka vaihtotaloutta rahan avulla, vaan tyydyttävät tarpeensa kollektiivinsa tuotteilla, lahjoittaen tunnollisesti ylijäämän rintamalla taistelevien tovereidensa tueksi.

Suurimmassa osassa maaseudun kollektiiveja henkilökohtaiset korvaukset suoritettua työstä on pidätetty ja uuden järjestelmän jatkorakentaminen siirretty ihmisten kaiken voiman vaativan sodan päättymiseen. Näissä kollektiiveissa palkkojen suuruuden määrää perheiden koko. CNT:n päivittäisten tiedotuslehtisten taloudelliset raportit ovat erittäin mielenkiintoista luettavaa. Ne sisältävät selonteot kollektiivien muodostamisista ja niiden teknisestä kehityksestä aiemmin lähes tuntemattomien koneiden ja kemiallisten lannoitteiden käyttöönoton jälkeen. Jo pelkästään Kastilian maanviljelyskollektiivit ovat kuluneen vuoden aikana käyttäneet lähes kaksi miljoonaa pesetaa tähän tarkoitukseen. Maan kollektivisoinnin suuri urakka helpottui huomattavasti UGT:n maatalous-

liittojen liittyttyä mukaan yhteiseen liikkeeseen. Monissa yhteisöissä kaikki tehtävät on järjestetty yhteisesti CNT:n ja UGT:n edustajien välillä, mikä on saanut aikaan järjestöjen välillä uuden lähtemisen, joka kulminoituu nyt kahden eri järjestön työläisten liittoumassa.

Huomattavimmat menestyksensä työläisten syndikaatit ovat kuitenkin saavuttaneet teollisuuden alalla. Ne nimittäin ottivat haltuunsa koko teollisuuden hallinnon. Vuoden aikana Katalonian rautatiet varustettiin moitteettoman nykyaikaisin laitteistoin ja palvelutaso saavutti siihen asti tuntemattoman täsmällisyyden. Samaa edistystä tapahtui, paitsi koko liikennejärjestelmän piirissä, myös tekstiiliteollisuudessa, koneenrakennuksessa, rakennusalailla sekä pienteollisuudessa. Sotateollisuudessa syndikaatit ovat suorittaneet todellisen ihmeen. Nk. neutraliteetti-sopimus esti Espanjan hallitusta tuomasta ulkomailta mitään huomattavia määriä sotatarvikkeita. Eikä Kataloniassa ennen fasistien kapinaa ollut ainutakaan tehdasta, joka olisi valmistanut armeijan tarvikkeita. Näin ollen ensimmäisenä toimenpiteenä oli uudistaa teollisuus vastaamaan sodan asettamia vaatimuksia. Se oli kova tehtävä syndikaateille, joilla oli jo aivan tarpeeksi työtä uuden yhteiskunnallisen järjestyksen luomisessa. Ne suoriutuivat tästä sellaisella energisyydellä ja teknisellä tehokkuudella, että se on selitettävissä vain työläisten osoittamalla antaumuksella ja rajattomalla valmiudella tehdä uhrauksia asiansa hyväksi. Tehtaissa työskenneltiin kahdestatoista neljääntoista tuntia päivässä valtavan urakan valmiiksi saamiseksi. Tänä Kataloniassa on 283 suurta tehdasta, jotka yötä päivää toimien tuottavat sotamateriaalia rintaman tarpeisiin. Tällä hetkellä Katalonia huolehtii suurimmasta osasta kaikista sotatarpeista. Professori Andres Oltmares julisti artikkelissaan, että tällä alueella Katalonian työläisten syndikaatit ”ovat saavuttaneet seitsemässä viikossa yhtä paljon kuin Ranska neljässätoista kuukaudessa Ensimmäisen Maailmansodan syyttymisen jälkeen”.

Eikä tässä ole vielä läheskään kaikki. Onneton sota toi Kataloniin valtavan pakolaisvirran kaikilta niiltä Espanjan alueilta, joiden

kongressin yhteydessä, pidettiin kansainvälinen syndikalististen järjestöjen kongressi, jossa oli paikalla edustajia Saksasta, Ruotsista, Hollannista, Tsekkoslovakiasta ja Amerikan IWW:stä. Konferenssi äänesti kansainvälisen syndikalistien kongressin koollekutsumisesta keväksi 1922. Kokouspaikaksi valittiin Berliini. Heinäkuussa 1922 pidettiin Berliinissä kongressin valmistelukonferenssi; Ranskan, Saksan, Norjan, Ruotsin, Hollannin, Espanjan ja Venäjän vallankumoukselliset syndikalistit olivat edustettuina. Venäjän ammattiyhdistysten keskusliitto oli myös lähettänyt edustajansa. Tämä teki parhaansa estääkseen kongressin koollekutsumisen, ja jäätyään tässä vaille menestystä, poistui konferenssista. Konferenssi sai aikaan vallankumouksellisen syndikalismin periaatteiden julistuksen, joka oli tarkoitus antaa tulevan kokouksen käsiteltäväksi, sekä teki kaikki tarvittavat valmistelut kongressin onnistumiseksi.

Syndikalistien kansainvälinen kongressi oli koolla Berliinissä joulukuun 25. päivästä 1922 tammikuun 2. päivään 1923. Edustettuina kongressissa olivat seuraavat järjestöt: Argentiinan *Federacion Obrera Regional Argentina* (200 000 jäsentä), Chilen *Industrial Workers of the World* (20 000 jäsentä), Tanskan *Union för Syndikalistisk Propaganda* (600 jäsentä), Saksan *Freie Arbeiter Union* (120 000 jäsentä), Hollannin *National Arbeids Sekretariat* (22 500 jäsentä), Italian *Unione Sindical Italiana* (500 000 jäsentä), Meksikon *Confederacion General de Trabajadores* (30 000 jäsentä), Norjan *Norsk Syndikalistisk Federasjon* (20 000 jäsentä), Portugalin *Confederacao General do Trabalho* (150 000 jäsentä) ja Ruotsin * *Sveriges Arbetares Central-organisation** (32 000 jäsentä). Espanjan CNT oli tuolloin sidottu hurjaan taisteluun Primo de Riveran diktatuuria vastaan, eikä tämän vuoksi ollut lähettänyt edustajaa, mutta vahvasti jäsenyytensä salaisessa kokouksessa Saragossassa lokakuussa 1923. Ranskan CGT oli sodan jälkeen hajonnut, mikä johti jo moskovalaisiin liittyneen CGTU:n perustamiseen. Organisaation vähemmistö oli kuitenkin järjestäytyneenä *Comite de Defence Syndicaliste Revolutionaireen*. Tämä komitea, joka edusti noin 100 000 työläistä, otti aktiivisesti osaa Berliinin kongressin tapahtumiin. *

Kolmannen Internationaalin perustaminen, erityisesti sen dik-tatorinen organisaatio ja selvä pyrkimys tehdä koko eurooppalai-sesta työväenliikkeestä bolshevikkivaltion ulkopoliittinen työka-lu, teki syndikalisteille nopeasti selväksi, ettei heidän paikkansa ollut tässä organisaatiossa. Kuitenkin bolshevikit ja varsinkin Len-in tajusivat, että oli välttämätöntä saada jalansija syndikalistisista järjestöistä Neuvostoliiton ulkopuolella, koska niiden merkitys oli huomattava erityisesti latinalaisissa maissa. Tästä syystä päätettiin perustaa Kolmannen Internationaalin rinnalle erityinen vallanku-mouksellisten ammattiyhdistysten liitto, josta löytyisi tilaa myös erilaisille syndikalistijärjestöille. Syndikalistien edustajat suostui-vat ehdotukseen ja aloittivat neuvottelut Kommunistisen Interna-tionaalin asiamiehen, Lovonskyn kanssa. Hän vaati kuitenkin, että uuden järjestön tuli olla Kommunistisen Internationaalin alaisuus-udessa ja että eri maiden syndikalistiset ammattiliitot piti asettaa omien maidensa kommunistipuolueiden johdettaviksi. Tämän vaa-timuksen syndikalistit hylkäsivät yksimielisesti. Koska neuvotte-luissa ei päästy sopimukseen millään ehdoilla, päätettiin pitää kansainvälinen ammattiliittojen kongressi seuraavana vuonna (1921) Moskovassa ja jättää tämän kysymyksen ratkaisu sinne.

Kansainvälinen syndikalistien konferenssi kokoontui Berliiniin joulukuussa 1920 päättämään suhtautumisesta lähestyvään Mosko-van kongressiin. Konferenssi sopi seitsemästä kohdasta, joiden hy-väksymisestä riippuisi sitten se, liityttäisiinkö punaiseen ammatti-liittojen internationaaliin vai ei. Tärkeimmissä näistä seitsemästä kohdasta vaadittiin, että liikkeen täytyy olla täydellisen riippuma-ton kaikista poliittisista puolueista, ja painottaa sitä, että vain työ-tätekevien luokkien omien talousjärjestöjen kautta voidaan suorit-taa yhteiskunnan sosialistinen uudistaminen. Seuraavan vuoden Moskovon kongressissa syndikalistit jäivät vähemmistöön. Venä-jän ammattiyhdistysten keskusliitto hallitsi tilaisuutta täysin ja runnoi läpi kaikki päätökset.

Dusseldorfissa lokakuussa 1921, FAUD:in (*Freie Arbeter-Union Deutschlands*, eli Saksan vapaa työväenliitto) kolmannentoista

yli sota oli kulkenut. Näiden pakolaisten määrä on kasvanut jo mil-joonaan. Yli puolet Katalonian sairaaloissa olevista haavoittuneista ja sairaista on ei-katalonialaisia. Ymmärtää hyvin minkälaisen teh-tävän eteen syndikaatit joutuivat kohdatessaan kaikki nämä haas-teet. Puhumattakaan tässä yhteydessä CNT:n opettajaryhmien suo-rittamasta koulutusjärjestelmän täydellisestä uudistuksesta, taide-teosten suojeluyhdistyksistä tai sadoista muista asioista.

Tähän samaan aikaan CNT ylläpiti 120 000 sotilaan armeijaa, jo-ka taisteli kaikilla rintamilla. Mikään muu järjestö Espanjassa ei ole tähän mennessä tehnyt sellaisia uhrauksia kuin CNT-FAI. Se on menettänyt sankarillisessa vastarinnassa fasismia vastaan useita kaikkein huomattavimmista taistelijoistaan, kuten Francisco Asca-son ja Buenaventura Durrutin, jonka tarumainen suuruus teki hä-nestä Espanjan kansan sankarin.

Näiden olosuhteiden vallitessa on ehkä ymmärrettävää, etteivät syndikaatit ole kyenneet viemään loppuun suurta yhteiskunnan jälleenrakentamisen tehtävää, eivätkä kiinnittämään täyttä huo-miota kulutuksen organisointiin. Sota, fasistiarmeijoiden hallitse-mat tärkeät raaka-ainelähteet, saksalainen ja italialainen interven-tio, ulkomaalaisen pääoman vihamielinen asenne, vastavallanku-moukselliset hyökkäykset itse Espanjassa, joita Venäjä ja Espan-jan kommunistinen puolue tukivat merkittävästi. Kaikki tämä ja monet muut asiat ovat pakottaneet syndikaatit lykkäämään useita huomattavia ja tärkeitä tehtäviä sodan voittoisan päätöksen jälkei-seen hetkeen. He ovat kuitenkin astuneet ensimmäisen ja tärkeän askeleen tiellä sosialismiin ottamalla maaomaisuuden ja tuotanto-laitokset hallintaansa. Ennen kaikkea he ovat todistaneet *etteivät työläiset tarvitse kapitalisteja pystyäkseen jatkamaan tuotantoa ja tekemään sen paremmin kuin voitonnälkäiset yrittäjät*. Päätyi tämä Espanjan verinen sota sitten miten tahansa, on Espanjan anarko-syndikalistien sankarillinen esimerkki avannut työväenliikkeelle uudet näkymät tulevaisuuteen. Tämän mahtavan havaintoesityk-sen antaminen tulee pysymään sen kiistattomana ansiona.

Anarkosyndikalistit pyrkivät juurruttamaan jokaisen maan työväenluokkaan käsityksen luovan sosialismin uudesta mallista, ja osoittamaan että nyt täytyy järjestää talouselämän taistelujärjestöt sellaiseen muotoon, että sosialistisen rakentamisen tehtävä on mahdollista toteuttaa yleismaailmallisen talouskriisin aikana. Tämä ei suinkaan tarkoita sitä, että nämä muodot pitäisi kaikkialla valaa saman muotin mukaisesti. Jokaisessa maassa vallitsevat aina jonkinlaiset erityisolosuhteet, jotka ovat läheisessä yhteydessä kyseisen maan historialliseen kehitykseen, perinteisiin sekä maalle ominaisiin psykologisiin käsityksiin. Federalismin paremmuus perustuukin juuri siihen, että se huomioi nämä merkittävät tekijät, eikä vaadi sellaista yhdenmukaisuutta, joka tekee väkivaltaa ajatuksenvapaudelle ja pakottaa ihmisiin ulkoapäin asioita, jotka ovat vastakkaisia heidän sisäisille taipumuksilleen.

Kropotkin sanoi kerran, ottaen esimerkiksi Englannin, että on olemassa kolme huomattavaa liikettä, jotka vallankumouksellisen kriisin yhteydessä tekisivät työläisille mahdolliseksi toteuttaa täydellinen kansantalouden kumous; ammattiyhdistysliike, osuuskunnalliset organisaatiot ja kunnallisen sosialismin liike; edellyttäen että niillä on tietty kiinteä päämäärä näkyvissään ja että ne työskentelevät yhdessä määrätyn suunnitelman mukaisesti. Työläisten on opittava, sen lisäksi että heidän yhteiskunnallinen vapautumisensa on oltava heidän oman työnsä tulos, että tämä vapautuminen on mahdollinen vain, mikäli he itse osallistuvat myös sen valmisteluihin, sen sijaan että jättäisivät ne poliitikoille, jotka ovat kaikkea muuta kuin sopivia tähän tehtävään. Ja ennen kaikkea työläisten täytyy ymmärtää, että olivat heidän vapautumisensa välittömät edellytykset eri maissa miten erilaiset hyvänsä, ovat kapitalistisen riiston vaikutukset kaikkialla samat. Näin ollen heidän täytyy antaa ponnisteluilleen tarvittava kansainvälinen luonne.

Kaikkein tärkeintä on olla sitomatta kamppailuaan kansallisen valtion intresseihin, kuten tähän mennessä on valitettavan useissa maissa tapahtunut. Järjestäytyneen työväestön täytyy pyrkiä omiin tavoitteisiinsa, koska sillä on sen omat edut puolustettava-

vät vuosiksi eteenpäin. Työläiset tajusivat, että se järjestelmä, joka ei kyennyt estämään maailmansodan hirvittävää katastrofia, vaan ajoi sen sijaan ihmisiä neljän vuoden ajan teurastuskarsinaan, oli menettänyt kaiken oikeuden olemassaoloon. He tervehtivät ilolla mitä tahansa yritystä, joka lupasi heille ulospääsyn sodan luomasta taloudellisesta ja poliittisesta sekasorrosta. Juuri siksi he asettivat Venäjän vallankumoukseen korkeimmat mahdolliset toiveet, ja uskoivat että uusi aikakausi oli nyt saapunut koko Euroopan kansojen historiaan.

Vuonna 1919 bolshevikkipuolue, joka oli ottanut vallan Venäjällä, julkaisi vetoituksen kaikille maailman vallankumouksellisille työläisjärjestöille, kutsuen ne seuraavana vuonna Venäjällä järjestettävään kongressiin, jonka tarkoituksena oli uuden Internationalin perustaminen. Kommunistisia puolueita toimi tuolloin kuitenkin vain muutamissa harvoissa maissa, kun taas syndikalistisia järjestöjä, joista erällä oli tavattoman suuri kannatus, toimi Espanjassa, Portugalissa, Italiassa, Ranskassa, Hollannissa, Ruotsissa, Saksassa, Englannissa sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikan maissa. Lenin ja hänen kannattajiensa suurena huolenaiheena oli voittaa puolelleen nämä nimenomaiset järjestöt, sillä bolshevikit olivat niin täydellisesti vieraantuneet sosialistisista työväenpuolueista, etteivät he käytännössä voineet luottaa niiden tukeen. Niinpä lähes kaikki Euroopan anarkistiset ja anarkosyndikalistiset järjestöt olivat edustettuina kolmannen internationalin perustavassa kokouksessa kesällä 1920.

Syndikalistien edustajien vaikutelmat Venäjältä olivat kuitenkin sellaisia, ettei yhteistyötä kommunistien kanssa voitu katsoa mahdolliseksi tai toivottavaksi. Proletariaatin diktatuuri oli jo täytetty päätä paljastamassa pahimpia puoliaan. Vankilat olivat pullolla kaikkien mahdollisten koulukuntien socialisteja, joukossa suuri määrä anarkisteja ja anarkosyndikalisteja. Mutta ennen kaikkea oli selvää, ettei uusi hallitseva kasti ole millään tavalla sovelias aitoon sosialistiseen rakennustyöhön.

IWW:llä oli erityisen voimakas vaikutus Lännen kierteleeviin työläisiin, mutta se saavutti jonkin verran kannatusta myös idän tehdastyöläisten keskuudessa, johtaen lukuisia laajoja lakkoja, mikä pani nimityksen ”wobblies” kaikkien huulille. IWW:läiset esittivät huomattavaa osaa katkerissa taisteluissa sananvapauden turvaamiseksi läntisissä osavaltioissa, tehden näin monia hirvittäviä elämän ja vapauden uhrauksia. Vankilat täyttyivät tuhansista IWW:n jäsenistä; monet joutuivat vartavasten koottujen kiihkoilijaporukoitten terva- ja höyhenkäsittelyiden uhreiksi tai suorastaan lynkattuiksi. Vuoden 1916 Everettin verilöyly, työläisrunoilija Joe Hillin teloitus 1915, vuoden 1919 tapaus Centralia ja monet muut vastaavat tapaukset, joissa puolustuskyvyttömät työläiset tulivat teuras-tetuiksi, ovat vain muutamia virstanpylväitä IWW:n uhrausten historiassa.

Maailmansodan syttyminen vaikutti työväenliikkeeseen kuin suunnaton luonnonkatastrofi. Kun Sarajevon laukausten jälkeen Eurooppa tuntui purjehtivan täyttä vauhtia kohti yleistä sotaa, CGT ehdotti Saksan ammattiyhdistysten johtajille, että maiden järjestäytyneiden työläisten pitäisi ryhtyä yhteisiin toimiin uhkaavan tuhon estämiseksi. Koska saksalaiset työläisjohtajat olivat aina olleet suoraa joukkotoimintaa vastaan ja pitkien parlamentaarisen rutiinin vuosien jälkeen aikoja sitten menettäneet kaiken vallankumouksellisen aloitteellisuuden, heitä ei mitenkään voinut saada sellaisen ehdotuksen puolelle. Näin epäonnistui tämä viimeinen mahdollisuus estää hirvittävä katastrofi.

Sodan jälkeen kansat joutuivat vastatusten uuden tilanteen kanssa. Eurooppa valui tuhansista haavoista ja väänteledi kuin kuumen kourissa. Keski-Euroopassa oli vanha järjestelmä romahtanut. Venäjä oli keskellä yhteiskunnallista vallankumousta, jonka loppua ei voinut ennustaa. Kaikista sodanjälkeisistä tapahtumista olivat nimenomaan Venäjän tapahtumat vaikuttaneet kaikkein syvimmin eri maiden työläisiin. He tunsivat vaistomaisesti, että oli tiin keskellä vallankumouksellista tilannetta, ja ellei nyt syntyisi mitään ratkaisevaa, työtätekevien luokkien kaikki toiveet häviäisi-

naan, eivätkä ne ole samat kuin valtion tai omistavien luokkien. Työläisten ja työnantajien yhteistyöstä, sellaisena kuin sitä kannattivat sosialistinen puolue ja ammattiyhdistykset Ensimmäisen Maailmansodan jälkeisessä Saksassa, ei voi olla muuta seurausta kuin työläisen joutumien köyhän Lasaruksen osaan, jossa sen on tyytyminen syömään rikkaan miehen pöydältä putoavia muruja. Yhteistyö on mahdollista vain siellä missä päämäärät ovat samat ja ennen kaikkea edut yhteiset.

Epäilemättä joitakin pieniä lohdutuslahjoja saattaa joskus pudota työläisten jaettavaksi, maan porvariston saavuttaessa joitakin etuja jonkun toisen maan porvaristoon nähden; mutta tämä tapahtuu aina työläisten oman vapauden ja toisten kansojen taloudellisen sarron hinnalla. Työläinen Englannissa, Ranskassa, Saksassa, Hollannissa ja muualla saa jossain määrin osansa hyödystä, joka putoaa porvariston syliin ilman omaa ponnistusta siirtomaiden rajattoman riiston seurauksena. Ennemmin tai myöhemmin koittaa kuitenkin aika, jolloin myös nämä ihmiset heräävät tiedostamaan asemansa, ja tällöin on nautitut pienet etuisuudet maksettava korkojen kanssa. Tapahtumat Aasiassa tulevat osoittamaan tämän vielä selvemmin lähitulevaisuudessa. Valtiossa, joka menestyy leikkaamalla itselleen aina vain uusia ja uusia markkinoita muiden kustannuksella, saattaa työläisille koitua pieniä etuja paremman työllisyyden ja korkeampien palkkojen muodossa; mutta samaan aikaan heidän toverinsa rajan toisella puolella joutuvat maksamaan heidän puolestaan työttömyydellä ja elintason laskulla. Seurauksena on jatkuvasti kasvava repeämä kansainvälisessä työväenliikkeessä. Sitä eivät mitätöi kauneimmatkaan kuviteltavissa olevat kansainvälisten kongressien päätöslauselmat. Tämän särön johdosta työläisten vapautuminen palkkaorjuudesta siirtyy aina vain kauemmaksi ja kauemmaksi tulevaisuuteen. Niin kauan kuin työläinen sitoo etunsa maansa porvariston etuihin, oman luokkansa etujen sijasta, täytyy hänen myös suoriutua tämän suhteen seurauksista. Hänen täytyy olla valmis sotimaan omistavien luokkien markkinoiden säilyttämiseksi ja laajentamiseksi, sekä puolustamaan mi-

tä tahansa epäoikeudenmukaisuutta, jonka kohteeksi muut kansat voivat joutua. Siten Saksan sosialistinen lehdistö toimi vain johdonmukaisesti himoitessaan Ensimmäisen Maailmansodan aikana vieraiden alueiden haltuunottoa. Tämä oli vain välttämätöntä seurausta siitä henkisestä asenteesta ja niistä menetelmistä, joita poliittiset puolueet olivat noudattaneet jo pitkään ennen sotaa. Vasta työläisten ymmärtäessä joka maassa etujensa olevan kaikkialla samat, ja vasta kun he tämän tietoisuuden pohjalta oppivat toimimaan yhdessä, on työväenluokan kansainväliselle vapautumiselle laskettu tehokas perusta.

Jokaisella aikakaudella on juuri sille ominaiset ongelmat ja juuri sille ominaiset keinot ratkaista ne. Meidän aikakautemme ainoa varsinainen ongelma on ihmisen vapauttaminen taloudellisen riiston kirouksesta sekä poliittisesta ja yhteiskunnallisesta orjuuttamisesta. Poliittisten vallankumousten aika on ohi. Siellä missä niitä vielä tapahtuu ne eivät lainkaan muuta kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen perustaa. Tulee jatkuvasti yhä ilmeisemmäksi, että porvarillinen demokratia on niin rappeutunut, ettei se kykene tarjoamaan tehokasta vastusta fasismin uhalle. Poliittinen sosialismi taas on niin täysin eksynyt porvarillisen politiikan kuivuneisiin uomiin, ettei se tunne enää mitään mielenkiintoa joukkojen aitoon sosialistiseen valistamiseen. Se ei koskaan tule pääsemään mitättömien uudistusten kannattamista pitemmälle. Kuitenkin kapitalismin kehitys ja suuri nykyaikainen valtio ovat nyt saattaneet meidät tilanteeseen, jossa me täysin purjein ajaudumme kohti yleismaailmallista katastrofia. Viime maailmansota ja sen taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset vaikuttivat yhä vain tuhoisammin. Ne ovat kasvaneet uhkatekijäksi koko inhimillisen kulttuurin olemassaololle, eikä näitä aikakauden pahaenteisiä tunnusmerkkejä voi kukaan ajatteleva ihminen tulkita väärin. Siksi meidän on järjestettävä uudelleen kansojen talouselämä aivan perustasta lähtien, ja tehtävä tämä rakennustyö sosialismin hengessä. Mutta ainoastaan tuotannollisen työn tekijät itse ovat soveliaita tähän tehtävään, koska he ovat ainoa taloudellista arvoa luova aines siinä yhteiskun-

manistit Ranskassa vetivät uusista käsityksistään väistämättömät johtopäätökset ja vetäytyivät täysin parlamentaariseen toiminnasta. Muiden myöntyminen yleislakkoon oli pelkkää tyhjää puhetta ilman selvempää ymmärrystä asian luonteesta. Se mihin tämä tyhjä puhe johti, näkyi sitten näppärästi Briandin tapauksessa – tämä johtui ministerinä tragikoomiseen tilanteeseen kieltäessään oman puheensa yleislakon puolesta. CGT oli levittänyt sitä pamfletin muodossa satatuhatta kappaletta.

Eurooppalaisesta syndikalismista riippumattomana kehittyi USA:ssa Industrial Workers of the World (Maailman teollisuustyöläiset), joka oli kokonaisuudessaan amerikkalaisten olosuhteiden tulosta. Syndikalismin kanssa sillä oli kuitenkin yhteistä suoran toiminnan menetelmät ja työläisten itsensä, teollisuuden ja maanviljelijöiden organisaatioiden kautta, suorittaman sosialistisen uudelleenjärjestämisen ajatus. Amerikkalaisen työväenliikkeen mitä erilaisimmat radikaalit ainekset olivat edustettuina sen perustavassa kokouksessa Chicagossa vuonna 1905: Eugene Debs, Bill Haywood, Charles Moyer, Daniel De Leon, W. Trautmann, Mother Jones, Lucy Parsons ja monet muut. IWW:n tärkein osasto oli pitkän aikaa *Western Federation on Miners* (Läntinen Kaivostyöläisten liitto), joka oli kaikkialla tunnettu antaumuksellisista ja uhrautuvaisista lakkotaisteluista Coloradossa, Montanassa ja Idahossa. Amerikan työväenliike oli ollut henkisesti täysin paikoilleen juuttunut sen jälkeen, kun kahdeksan tunnin työpäivän puolesta käyty vuosien 1886-87 suuri liikehdintä oli traagisesti päättynyt anarkistien Spies, Parsons, Fischer, Engel ja Lingg teloitukseen marraskuun 11. päivänä 1887. IWW:n perustamisen myötä uskottiin mahdolliseksi asettaa liike takaisin vallankumouksellisille raiteille, mutta tämä toive ei toistaiseksi näytä toteutuneen. Pääasiallisesti IWW:n erotti eurooppalaisesta syndikalismista sen voimakkaasti marxilaiset näemykset, joita omaksuttiin erityisesti Daniel De Leonin vaikutuksesta, kun taas Euroopassa syndikalistit omaksuivat silmiinpistävästi Ensimmäisen Internationaalin libertaarisen siiven sosialistiset ajatukset.

Belgiaan, Böömiin ja Skandinavian maihin. Myös Englannin *Syndicalist Education League* (Syndikalistinen Valistusliitto) saa kiittää olemassaolostaan Ranskan syndikalisteja. Sen olivat perustaneet Tom Mann ja Guy Bowman, joiden opetuksilla oli hyvin voimakas vaikutus erityisesti kuljetusalan ja kaivosteollisuuden rivimiehiin, mikä ilmeni aikakauden suurissa lakkoliikkeissä.

Ranskalaisen syndikalismin vaikutusta kansainväliseen työväenliikkeeseen voimistivat suuresti ne sisäiset kriisit, joiden vallassa lähes kaikki sosialistiset työväenpuolueet tuolloin olivat. Vakavaa pohdiskelua aiheuttivat nk. revisionistien ja jyrkkien marxilaisten väliset kiistat, ja erityisesti se, että kiivaimmat revisionistit vastustajat joutuivat käytännössä pakosta revisionismin tielle parlamentaaristen toimiensa vuoksi. Näin suurin osa puolueista oli olosuhteiden pakosta ja usein vastoin tahtoaan tehnyt myönnytyksiä syndikalistiselle yleislakkoajatukselle. Domela Nieuwenhuis, sosialistisen työväenliikkeen pioneeri Hollannissa, oli jo aikaisemmin sosialistien kansainvälisessä kongressissa Brysselissä (1891) tuonut esille ehdotuksen järjestäytyneen työväenluokan valmistamisesta yleislakkoon lähestyvän sodan vaaran torjumiseksi. Kiivaimmin tätä ehdotusta vastusti etenkin Wilhelm Liebknecht. Tästä vastustuksesta huolimatta lähes kaikkien kansallisten ja kansainvälisten sosialististen kongressien oli myöhemmin pakko yhä enemmän ja enemmän käsitellä tätä kysymystä.

Sosialistien Pariisin kongressissa vuonna 1899 tuleva ministeri Aristide Briand perusteli yleislakkoa palavalla kaunopuheisuudella ja sai kokouksen hyväksymään myönteisen päätöksen. Ranskalaiset guesdistit olivat aikaisemmin olleet yleislakon ankarimpia vastustajia, mutta jopa he joutuivat Lillen kongressissa 1904 omaksumaan sitä puoltavan päätöslauselman, koska pelkäsivät muuten menettävänsä kaiken vaikutusvallan työläisten keskuudessa. Sellaisella myönnytyksellä ei tietenkään saavutettu mitään. Heiluriliike edestakaisin parlamentarismia ja suoran toiminnan välillä saattoi aiheuttaa vain sekaannusta. Domela Nieuwenhuisin ja hänen kannattajiensa kaltaiset suoraviivaiset miehet Hollannissa ja alle-

nassa, jossa uudenvuoden tulevaisuus voi syntyä. On nimenomaan heidän tehtävänsä vapauttaa työvoima kaikista taloudellisen riisuton kahleista ja kaikista poliittisen vallan instituutioista ja menettelytavoista, sekä avata tie miesten ja naisten vapaiden ryhmien liitolle, joka perustuu osuustoiminnalliselle työlle ja koko yhteisön etujen mukaisesti suunnitellulle asioiden hoidolle. Työtätekevien joukkojen valmistaminen maaseudulla ja kaupungeissa tätä suurta päämäärää varten sekä heidän liittämisenä yhteen taistelevaksi voimaksi on nykyaikaisen anarkosyndikalismin varsinainen päämäärä ja perimmäinen tarkoitus.

5. Anarkosyndikalismin keinot

Anarkosyndikalismia on usein syytetty siitä, ettei se ole vähääkään kiinnostunut eri maiden poliittisista rakenteista, eikä näin ollen myöskään meneillään olevista poliittisista kamppailuista vaan rajoittaa toimintansa puhtaasti taloudellisiin vaatimuksiin. Tämä ajatus on kaikenkaikkiaan täysin virheellinen ja peräisin joko täydellisestä tietämättömyydestä tai tosiasioiden tahallista vääristelystä. Poliittinen kamppailu ei ole sen nimenomainen asia, joka erottaa anarkosyndikalisteja periaatteellisesti ja taktisesti nykyaikaisista työväenpuolueista. Ero on poliittisen taistelun muodossa ja tavoitteissa. Anarkosyndikalistit eivät suinkaan haaveile tyytyväisinä lekotellen tulevaisuuden yhteiskunnasta ilman herruutta; heidän ponnistelunsa suuntautuvat tälläkin hetkellä, kaikkialla missä vain on mahdollisuus, valtion toimintojen rajoittamiseen sekä sen vaikutusvallan ehkäisemiseen yhteiskunnan jokaisella osalla. Juuri tässä on anarkosyndikalististen menettelytapojen ja poliittisten työväenpuolueiden päämäärien ja keinojen välinen ero. Jälkimmäisillä on taipumus jatkuvasti laajentaa valtion poliittisen vallan vaikutuspiiriä ja levittää sitä vielä suuremmassa määrin jopa yhteiskunnan talouselämään. Näiden laajennuspyrkimysten seurauksena on vain tien valmisteleminen valtiokapitalismin aikakaudelle, joka kaiken kokemuksen perusteella saattaa osoittautua täydellisemmäksi kuviteltavissa olevaksi vastakohtaksi sille, mihin sosialismi itse asiassa on pyrkimässä.

Anarkosyndikalismin asenne nykypäivän valtion poliittista valtakoneistoa kohtaan on täsmälleen sama kuin asenne kapitalistisen riiston järjestelmää kohtaan. Anarkosyndikalistit ovat täysin selvillä siitä, etteivät tämän järjestelmän yhteiskunnalliset epäoikeu-

keelle innoittuneena USA:n yleislakkoliikehinnästä vuosina 1886-7. Myöhemmin sen omaksuivat allemanistit, kun taas Jules Guesde ja ranskalaiset marxistit olivat ponnekkaasti sitä vastaan. Yhtä kaikki molemmista liikkeistä tuli monia huomattavimpia edustajia CGT:lle: allemanisteista erityisesti V. Griffuelles; anarkisteista F. Pelloutier, asialle omistautunut ja korkeasti oppinut Työläis-keskusten sihteeri, CGT:n virallisen äänenkannattajan *La Voix de Peuplen* toimittaja E. Pouget, P. Delesalle, G. Yvetot ja monet muut. Muissa maissa törmää usein laajalle levinneeseen käsitykseen (jota vaali erityisesti Werner Sombart), että Ranskan vallankumouksellisen syndikalismin aatteet olisivat muka peräisin sellaisilta älyköiltä kuin G. Sorel, E. Berth ja H. Largardelle, jotka vuonna 1899 perustetussa aikakauslehdessä *Le Mouvement Socialiste* kehittivät omien mieltymystensä mukaan uuden liikkeen saavutuksia. Tämä käsitys on täysin virheellinen. Nämä miehet eivät koskaan kuuluneet tähän liikkeeseen, eikä heillä ollut mitään mainittavaa vaikutusta sen sisäiseen kehitykseen. Eikä CGT sitä paitsi koostunut pelkästään vallankumouksellisista ammattiliitoista; varmasti toinen puoli jäsenistä oli reformisteja, jotka olivat liittyneet CGT:hen vain siksi, että jopa hekin ymmärsivät, että ammattiliittojen riippuvuus poliittisista puolueista oli onnettomuudeksi tälle liikkeelle. Vallankumouksellisella siivellä oli kuitenkin järjestäytyneiden työläisten tarmokkaimmat ja aktiivisimmat ainekset puolellaan, ja lisäksi käytössään organisaation parhaat älylliset voimat. Nimenomaan vallankumouksellinen siipi antoi CGT:lle sen luonteenomaisen leiman; ja ainoastaan tämä siipi vaikutti ratkaisevasti vallankumouksellisen syndikalismin ajatusten kehitykseen.

Vanhan Internationaalin aatteet heräsivät CGT:n mukana uudelleen eloon ja alkunsa sai ranskalaisen työväenliikkeen myrskyn ja kiihkon kausi, jonka kumoukselliset vaikutukset tuntuvat pitkälti Ranskan rajojen ulkopuolella. Laaja lakkoliikehdintä ja CGT:hen hallituksen toimesta kohdistuneet lukemattomat vainot vain vahvistivat vallankumouksellista intoa, ja panivat uudet ajatukset leviämään myös Sveitsiin, Saksaan, Italiaan, Hollantiin,

sä suurimmissa syndikaateissa; he olivat täydellisesti luopuneet parlamentaarisesta toiminnasta. Näiden lisäksi oli olemassa vielä blanquistit, järjestäytyneinä *Comite Revolutionaire Central*iin ja riippumattomat sosialistit, jotka kuuluivat *Societe pour l'Economie Socialeen*, jonka oli vuonna 1885 perustanut Benoit Malon, ja jonka piiristä tulivat Jean Jaures ja A. Millerand.

Kaikki puolueet, allemanisteja lukuun ottamatta, pitivät ammattiliittoja pelkinä värväyskouluna poliittisille tavoitteilleen. Jatkuvat erimielisyydet erilaisten sosialististen ryhmittymien välillä siirtyivät luonnollisesti syndikaatteihin, sillä seurauksella että yhden ryhmittymän ammattiliittojen ryhtyessä lakkoon, toisen syndikaatin työläiset tulivat paikalle lakkorikkureina. Tämä kestävä tilanne avasi vähitellen työläisten silmät, eikä tähän heräämiseen vaikuttanut vähiten työläisten silmät, eikä tähän heräämiseen vaikuttanut vähiten anarkistien parlamentarismien vastainen propaganda, sillä näillä oli vuodesta 1883 lähtien ollut voimakas kannatus Pariisin ja Lyonin työläisten keskuudessa. Niinpä Nantesin ammattiliittojen kongressi (1894) asetti erityisen komitean, jonka tehtävänä oli löytää keinot yhteisymmärryksen saavuttamiseksi eri ammattiyhdistysten välille. Seurauksena oli, että vuoden 1895 Limogesin kongressissa perustettiin *Confederation General du Travail*, CGT, joka julistautui riippumattomaksi kaikista poliittisista puolueista. Näin ammattiliitot lopullisesti luopuivat poliittisesta sosialismista, joka oli lamaannuttanut ranskalaisen työväenliikkeen vuosikausiksi ja riistänyt siltä sen voimakkaimman aseensa taistelussa vapautumisen puolesta.

Ranskassa oli nyt vain kaksi laajaa ammattiyhdistysryhmittymää, CGT, ja FBTF, kunnes vuonna 1902 Montpellierin kongressissa jälkimmäinen liittyi CGT:hen. Näin ammattiliitot saavuttivat käytännön yhtenäisyyden. Pyrkimystä yhdistää järjestäytyneet työläiset edelsi intensiivinen propaganda yleislakon puolesta, jota jo Marseillen (1892), Pariisin (1893) ja Nantesin (1894) kongressit olivat vaatineet suurella enemmistöllä. Anarkistinen puuseppä Tortelier esitti ensimmäisenä yleislakon idean ammattiyhdistysliik-

denmukaisuudet perustu sen väistämättömiin epäkohtiin – ne perustuvat kapitalistiseen talousjärjestelmään itseensä. Mutta vaikka he ponnistelullaan pyrkivätkin poistamaan vallitsevan kapitalistisen riiston ja korvaamaan sen sosialistisella yhteiskuntajärjestyksellä, he eivät hetkeksikään unohda työskennellä vallitsevissa oloissa kaikin käytettävissä olevin keinoin myös kapitalistien saamien voittojen alentamiseksi ja saadakseen tuottajien osuuden työnsä tuotteista mahdollisimman korkeaksi.

Anarkosyndikalistit noudattavat samaa taktiikkaa taistelussa sitä poliittista valtakoneistoa vastaan, jonka ilmaus valtio on. Heidän mielestään nykyaikainen valtio on vain kapitalistisen talusmonopolin seurausta, samoin kuin ne luokkaerot, jotka se on yhteiskunnassa synnyttänyt. Valtion tarkoitus on pelkästään palvella tämän tilanteen säilyttämistä kaikilla poliittisen valtakoneistonsa sortovälineillä. Anarkosyndikalistit ovat vakuuttuneita siitä, että riiston järjestelmän myötä häviää myös riiston poliittinen suoja, eli valtio, tehdäkseen tilaa vapaisiin sopimuksiin perustuvalla yhteisten asioiden hallinnolle. Mutta he eivät silti jätä huomaamatta sitä, että työläisten tavoitteiden tulee vallitsevan poliittisen järjestelmän puitteissa aina olla suunnattuina puolustamaan kaikkia saavutettuja poliittisia ja yhteiskunnallisia oikeuksia jokaista taantumuksen hyökkäystä vastaan, sekä laajentamaan näiden oikeuksien aluetta jatkuvasti kaikkialla, missä siihen vain näkyy mahdollisuus.

Aivan kuten ei työläinen voi olla välinpitämätön elämässään ilmenevien taloudellisten olosuhteiden suhteen, ei hän myöskään voi pysyä välinpitämättömänä maansa poliittiselle rakenteelle. Hän tarvitsee poliittisia oikeuksia ja vapauksia taistelussa päivittäisestä toimeentulosta ja kaikessa yhteiskunnalliseen vapautumiseen suuntautuvassa toiminnassaan. Hänen täytyy taistella nämä oikeudet itselleen jokaikisessä mahdollisessa tilanteessa missä ne häneltä kielletään, sekä puolustaa niitä kaikella voimallaan kun niitä yritetään riistää häneltä. Sen vuoksi on kerrassaan järjetöntä väittää, etteivät anarkosyndikalistit ole kiinnostuneita ajankohdaisista poliittisista kamppailuista. Espanjan CNT:n sankarillinen

taistelu fasismia vastaan on ehkä kaikkein paras osoitus siitä, ettei tällaisella joutavassa puheessa ole hitustakaan totta.

Hyökkäyksen painopisteinä poliittisessa taistelussa eivät kuitenkaan ole lainsäädännölliset elimet, vaan ihmiset. Poliittiset oikeudet eivät synny parlamenteissa, vaan parlamentit pikemminkin pakotetaan ulkoa päin antamaan ne. Eikä edes niiden säätäminen laeiksi ole pitkään aikaan ollut minkäänlainen tae niiden voimasta tai pysyvyydestä. Aivan kuten työnantajat aina yrittävät mitätöidä jokaisen työläisille tekemänsä myönnytyksen heti kun siihen vain tarjoutuu mahdollisuus (eli työläisjärjestöjen osoittaessa pienimpiäkin heikkouden merkkejä), myös hallitukset ovat taipuvaisia rajoittamaan tai kumoamaan täydellisesti kaikki saavutetut oikeudet ja vapaudet, mikäli ne vain kuvittelevat, etteivät ihmiset nouse vastarintaan. Jopa niissä maissa, joissa sellaiset asiat kuin lehdistönvapaus, kokoontumisvapaus, yhdistymisvapaus ja muut vastaavat vapaudet ovat jo kauan olleet olemassa, yrittävät hallitukset jatkuvasti rajoittaa näitä vapauksia tai tulkita niitä uudelleen halkomalla hiuksia oikeustermeillä. Poliittiset oikeudet eivät ole olemassa siksi, että ne on lainmukaisesti kirjoitettu paperinpalalle, vaan siksi että niistä on tullut itsestään selvyys ihmisille, ja mikä hyvänsä yritys huonontaa niitä kohtaa näin ollen väestön väkivaltaisen vastarinnan. Siellä missä näin ei ole, ei minkäänlaisia parlamentaarista oppositiosta tai platonisista vetoimuksista perustuslakiin ole vähäisintäkään apua. Toisten kunnioituksen voi voittaa vain, kun tajuaa kuinka puolustaa omaa ihmisarvoaan. Tämä ei pidä paikkaansa vain yksityiselämässä, vaan aina myös poliittisessa elämässä.

Kansat saavat kiittää monista poliittisista oikeuksista ja etuoikeuksista, joita me nykyään enemmän tai vähemmän nautimme, ei suinkaan hallitusten hyvää tahtoa, vaan ainoastaan omaa voimaansa. Hallitukset ovat käyttäneet kaikkia vallassaan olevia keinoja estääkseen näiden oikeuksien saavuttamisen tai tehdäkseen ne näennäisiksi. On tarvittu suuria joukkoliikkeitä ja kokonaisia vallankumouksia kiristämään nämä oikeudet hallitsevilta luokilta,

6. Anarkosyndikalismin kehitys

Nykyaikaisen eurooppalaisen anarkosyndikalistisen liikkeen juuret ovat vallankumouksellisen syndikalismin nousussa Ranskassa, ja sen vaikutus näkyi erityisesti CGT:ssä. Ainoa poikkeus on Espanja, jossa anarkosyndikalismi on Ensimmäisen Internationaalin päivistä lähtien ollut työväenliikkeen vallitseva suuntaus. Anarkosyndikalistinen liike kehittyi hyvin spontaanisti Ranskan työväenluokan keskuudessa reaktiona poliittista sosialismia vastaan. Seurauksena oli juopa joka pitkään muodosti esteen yhtenäiselle ammattiyhdistysliikkeelle. Työväenliike oli Pariisin Kommuunin tuhoutumisen ja Ensimmäisen Internationaalin laittomaksi julistamisen jälkeen saanut Ranskassa täysin värittömän luonteen, ja se oli joutunut täydellisesti porvarillisen tasavaltalaisen J. Barberetin vaikutusvallan alaiseksi. Barberetin iskulause kuului: ”sopuosintia pääoman ja työn välille!”. Sosialistiset pyrkimykset tulivat uudestaan esille vasta Marseillen kongressin (1879) jälkeen, ja *Federation des Travailleurs* näki päivänvalon, tullakseen nopeasti ja täydellisesti nk. kollektivistien hallintaan.

Kuitenkaan eivät edes kollektivistit pysyneet kauaa yhtenäisinä; liikkeen hajoaminen tapahtui St. Etiennen kongressissa (1882). Toinen ryhmä seurasi marxilaisen Inles Guesden koulukuntaa perustamalla *Parti Ouvrier Francaisin*, kun taas toinen ryhmä liittyi entiseen anarkistiin, Paul Brousse’en, muodostaakseen *Parti Ouvrier Revolutionnaire Socialiste Francaisin*. Ensin mainittu sai kannattajansa pääasiassa *Federation Nationale des Syndicatesin* piiristä. Jälkimmäisellä oli hallinnassaan *Federation des Bourses de Travail de France* (FBTF). Pian nk. allemanistit erosivat Jean Allemanin johdolla broussisteista ja saavuttivat huomattavaa vaikutusvaltaa eräis-

suhteet, joiden kerta kaikkiaan on pakko vallita, ennen kuin sosialismi voi toteutua. Käytännön toteutumismahdollisuuksien täytyy syntyä kaikista päivittäisistä taisteluista ja antaa näille taisteluille yhteiskunnallinen luonne. Kaikkein vähäpätöisimmistäkin kamppailuista, jotka syntyvät tämän liikkeen tarpeista, täytyy heijastua tämän yhteiskunnallisen vapautumisen suuri päämäärä. Jokaisen taistelun täytyy auttaa helpottamaan sitä tietä ja vahvistamaan sitä henkeä, joka muuntaa kantajansa sisäisen kaipuun tahdoksi ja toiminnaksi.

jotka eivät olisi koskaan suostuneet niihin vapaaehtoisesti. Tarvitsee vain tutkia historiaa viimeisen kolmen sadan vuoden ajalta ymmärtääkseen kuinka säälimättömällä taistelulla jokainen saavutus on täytynyt vähä vähältä kiristää despooteilta. Kuinka kovia taisteluja täytyikään Englannin, Ranskan, Espanjan ja muiden maiden työläisten kestää, pakottaakseen hallituksensa tunnustamaan oikeuden ammattiyhdistystoimintaan. Ranskassa laki ammattiliittoja vastaan oli voimassa vuoteen 1886. Edes tällä hetkellä ei Ranskan tasavallassa olisi yhdistymisvapautta ilman työläisten alituista kamppailua. Vasta työläisten asetettua suoralla toiminnallaan hallituksen tapahtuneiden tosiasioiden eteen katsoi se olevansa velvollinen huomioimaan uuden tilanteen ja antamaan ammattiliitoille laillisen hyväksynnän. *Tärkeintä ei ole se että hallitukset ovat päättäneet myöntää ihmisille tiettyjä oikeuksia, vaan se syy miksi niiden täytyy näin tehdä.* Historia tulee aina pysymään seitsemällä sinetillä suljettuna sille, joka ei pysty ymmärtämään tätä yhteyttä.

Tietysti jos hyväksyy Leninin kyynisen fraasin ja ajattelee vapauden olevan ainoastaan ”porvarillista ahdasmielisyyttä”, niin silloin ei poliittisilla oikeuksilla ja vapauksilla todellakaan ole minäkäänlaista arvoa työläisille. Siitä kuitenkin seuraa se, että kaikki menneisyyden lukemattomat taistelut, kapinat ja vallankumoukset, joiden ansiosta nämä oikeudet saatiin, olivat täysin arvottomia. Tämänkaltaisen väitteen esittämiseksi oli tuskin välttämätöntä kumota tsarismia, sillä edes Nikolai II:n sensuurilla ei varmasti ollut mitään sitä vastaan, että vapaus määriteltäisiin ”porvarilliseksi ahdasmielisyydeksi”. Sitä paitsi taantumuksen huomattavimmat teoreetikot, Joseph de Maistre ja Louis Bonald olivat jo tehneet näin, tosin toisilla sanoilla, mistä absolutismin suojelijat olivat olleet heille hyvinkin kiitollisia.

Anarkosyndikalistit olisivat kaikkein viimeisiä aliarvioimaan näiden oikeuksien tärkeyttä työläisille. He hylkäävät kaikenlaisen osallistumisen parlamentaariseen politiikkaan, mutta eivät siksi, etteivät olisi myötämielisiä poliittiselle kamppailulle yleensä, vaan koska ovat lujasti vakuuttuneita siitä, että parlamentaarinen toi-

minta on työläisille kaikkein voimattomin ja toivottomin poliittisen kamppailu muoto. Porvarillisille luokille parlamentaarinen järjestelmä on epäilemättä sopiva väline ristiriitojen sovittamiseksi ja kannattavan yhteistyön aikaansaamiseksi, koska ne ovat kaikki yhtä kiinnostuneita säilyttämään vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän, sekä tätä suojelevan poliittisen organisaation. Siispä, missä vain yhteisiä etuja on, siellä keskinäiset sopimukset ovat mahdollisia ja käyttökelpoisia kaikille osapuolille. Työväenluokan kannalta tilanne on kuitenkin aivan toinen. Työväenluokalle vallitseva talousjärjestelmä on taloudellisen riiston lähde, ja valtion organisoitu valtakoneisto poliittisen ja yhteiskunnallisen alistamisen väline. Vapaimmatkaan vaalit eivät voi poistaa räikeää vastakohtaisuutta yhteiskunnan omistavien ja omistamattomien luokkien välillä. Tällaiset vaalit voivat ainoastaan palvella laillisuuden julkisivun antajana yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden järjestelmää, ja taivuttaa orjat lyömään laillisuuden leima oman orjuutensa päälle.

Kokemus on osoittanut ennen kaikkea sen, että työläisten osallistuminen parlamentaariseen toimintaan lamaannuttaa heidän vastarintansa voiman, sekä tuomitsee heidän taistelunsa vallitsevaa järjestelmää vastaan hyödyttömäksi. Parlamentaarinen osallistuminen ei ole saanut työläisiä yhtään lähemmäksi lopullista päämääräänsä; se on suorastaan estänyt heitä puolustamasta saavutettuihin oikeuksiin taantumuksen hyökkäyksiä vastaan. Esimerkiksi Preussissa, Saksan suurimmassa osavaltiossa, sosiaalidemokraatit olivat ennen Hitlerin valtaannousua hallituksen vahvin puolue ja hallitsivat maan tärkeimpiä ministeriöitä. Silti von Papen uskaltautui, Hindenburgin nimitettyä hänet valtakunnankansleriksi, rikokomaan perustuslakia ja hajottamaan Preussin ministeriön, tarvitsematta tähän muuta kuin yhden luutnantin ja tusinan sotilaita. Sosialistinen puolue ei kyennyt tämän avoimen perustuslain loukkauksen jälkeen avuttomuudessaan keksimään muuta kuin vetoamisen valtakunnan korkeimpaan oikeuteen, sen sijaan että olisi kohdannut vallankaappauksen tekijät avoimessa vastarinnassa. Siitä taantumus tiesi, ettei sillä ollut mitään pelättävää, ja että se saisi

läisten lakko. Nämä kieltäytyivät käyttämästä kehoja materiaalia ja vanhojen rakennusten purkutavaraa työläisasuntojen pystyttämiseen (1902). Esimerkkejä ovat myös lakot useissa Pariisin suurissa ravintoloissa, joissa henkilökunta ei suostunut valmistamaan tarjottavaa halvasta, puolittain mädäntyneestä lihasta (1906), sekä pitkä lista vastaavia tapauksia lähiajoilta; kaikki todistavat sen puolesta, että työläiset alkavat tajuta olevansa vastuussa yhteiskunnasta. Samaan kategoriaan kuuluu myös Saksan sotatarviketeollisuuden työntekijöiden päätös Erfurtin kongressissa (1919) lopettaa sota-aseiden valmistaminen sekä taivuttaa työnantajat muuttamaan tehtaansa muuhun käyttöön. Tämä päätös todella pysyi voimassa lähes kaksi vuotta, kunnes sen rikkoi ammattiyhdistysten keskusliitto. Sommerdan anarkosyndikalistiset työläiset tekivät voimakasta vastarintaa loppuun asti, kunnes ”vapaiden ammattiliittojen” jäsenet ottivat heidän paikkansa.

Vallankumoukselliset syndikalistit ovat kansallisten kunnianhimojen vannoutuneita vastustajia erityisesti lätinalaisissa maissa, ja ovat aina omistaneet hyvin huomattavan osan toiminnastaan sodanvastaiselle propagandalle. He ovat yrittäneet pitää sotilasmanteleihin puettuja työläisiä uskollisina omalle yhteiskuntaluokalleen ja estää heitä kääntämästä työtaistelussa aseitaan tovereitaan vastaan. Anarkosyndikalistit ovat siksi joutuneet tekemään suuria uhrauksia, muuta eivät ole koskaan lopettaneet ponnistelujaan, tietäen että oikeutta voi saada vain jatkuvalla taistelulla vallanpitäjiä vastaan. Anarkosyndikalistit tietävät, että sotia käydään vain hallitsevien luokkien hyödyksi; siksi he uskovat, että mitkä tahansa menetelmät ovat oikeutettuja kansojen järjestelmällisen murhaamisen estämiseksi. Työläisillä on myös tällä elämänalueella käsissään kaikki mahdolliset keinot, kunhan heillä vain olisi halua ja moraalista lujuuutta käyttää niitä.

Ennen kaikkea on tarpeellista parantaa työväenliike sen sisäisestä luutuneisuudesta, vapauttaa se poliittisten puolueiden harjoittamasta tyhjistä iskulauseiden syyttämisestä. Näin se voi tunkeutua eteenpäin älyllisesti, ja kehittää itse sisällään ne luovat olo-

Tehokkaista suoran toiminnan muodoista mainittakoon vielä * yhteiskunnallinen lakko*. On täysin selvää, että sen merkitys lähitulevaisuudessa aina vain kasvaa ja kasvaa. Tällainen lakko ei niinkään liity työläisten välittömiin etuihin kuin yhteisön puolustamiseen nykyisen järjestelmän kaikkein turmiollisimpia seurauksia vastaan. Yhteiskunnallinen lakko pyrkii saamaan työnantajat tuntemaan edes jonkinlaista vastuuta ihmisistä. Ensisijaisesti se pyrkii suojelemaan kuluttajia, joiden suuren enemmistön muodostavat työläiset. Ammattiliittojen tehtävä on tähän asti rajoittunut lähes yksinomaan työläisten puolustamiseen tuotannollisen työn tekijöinä. Tätä tehtävää suoritetaan niin kauan kuin työnantaja-puoli noudattaa sovittua työaika ja maksaa säädettyä palkkaa. Toisin sanoen: *ammattiliitto on kiinnostunut vain olosuhteista, joiden vallitessa sen jäsenet työskentelevät, ei siitä millaisesta työstä on kysymys*. Teoriassa on todellakin pidetty kiinni siitä, että työnantajan ja työntekijän välinen suhde perustuu sopimukseen tiettyjen päämäärien saavuttamiseksi. Tässä tapauksessa päämäärä on yhteiskunnallinen tuotanto. Kuitenkin sopimuksella on merkitystä vain molempien osapuolten osallistuessa samanarvoisesti tämän päämäärän saavuttamiseen. Todellisuudessa asiat ovat sillä lailla, ettei työläisillä ole nykyään mitään sananvaltaa tuotannosta päätettäessä, sillä tämä tehtävä on täydellisesti luovutettu työnantajalle. Sen seurauksena työläisen asemaa on huononnettu tuhansilla tekijöillä, jolla tarkoituksellisesti pyritään vahingoittamaan koko yhteisöä työnantajan henkilökohtaisen hyödyn nimissä. Työläinen on pakotettu käyttämään ala-arvoisia ja jopa usein epäterveellisiä raaka-aineita tuotteiden valmistuksessa, pystyttämään surkeita asuntoja, sietämään pilaantuneita ruoka-aineita sekä syyllistymään lukematomiin toimiin, joiden tarkoituksena on kuluttajien huijaaminen.

Anarkosyndikalistit katsovat, että ammattiliittojen suurena tehtävänä tulee tulevaisuudessa olemaan voimakas puuttuminen tähän asiaan. Edistyminen tällä suunnalla parantaisi ja vahvistaisi suuresti työläisten asemaa yhteiskunnassa. Näin on myös jo toimitu monesti, josta esimerkkinä vaikkapa Barcelonan rakennustyö-

siitä lähtien työläiset nielemään mitä hyvänsä. Tosiasia on, ettei von Papenin vallankaappaus ollut mitään muuta kuin alku tiellä Kolmanteen valtakuntaan.

Anarkosyndikalistit eivät siis suinkaan ole poliittista taistelua vastaan, mutta heidän mielestään myös tämän kamppailun tulee olla suoraa toimintaa, jossa työväenluokan hallussa oleva taloudellinen voima on tehokkaimmillaan. Vähäisetkin palkkataistelut osoittavat selvästi, että milloin vain työnantaja joutuu vaikeuksiin, ryhtyy valtio poliisiin, eräissä tapauksissa jopa armeijan voimalla puolustamaan omistavien luokkien uhattuja etuja. Näin ollen olisi anarkosyndikalisteilta järjetöntä olla huomaamatta poliittisen taistelun merkitystä. Jokainen yhteisön elämään vaikuttava tapahtuma on luonteeltaan poliittinen. Tässä mielessä jokainen merkityksellinen talouselämään liittyvä teko, kuten esimerkiksi yleislakko, on myös poliittinen teko, ja lisäksi huomattavasti tärkeämpi kuin mikään parlamentaarinen toimenpide. Samoin on anarkosyndikalistien fasisminvastainen taistelu ja antimilitaristinen propaganda luonteeltaan poliittista – taistelu, jota vuosikymmeniä kävivät yksinomaan libertaariset sosialistit ja syndikalistit ja johon liittyi suunnattomia uhrauksia.

Tosiasia on, että halutessaan saavuttaa joitain kiistattomia poliittisia uudistuksia sosialistiset työväenpuolueet ovat aina tunnustaneet voimattomuutensa, ja joutuneet täydelleen tukeutumaan työväenluokan talousjärjestöjen taisteluvoimaan. Tästä ovat todisteina poliittiset yleislakot Belgiassa, Ruotsissa ja Itävallassa yleisen äänioikeuden saavuttamiseksi. Venäjällä nimenomaan työläisten suuri yleislakko vuonna 1905 pakotti tsaarin ottamaan kynän käteen ja allekirjoittamaan perustuslain. Työväenluokan yhdistynyt taloudellinen toiminta saattoi nopeasti päätökseen sen, mihin venäläisen älymystön vuosikymmeniä kestänyt sankarillinen taistelu ei ollut kyennyt.

Poliittisen kamppailun polttopisteessä ovat siis työläisten taistelevat talousjärjestöt, eivät poliittiset puolueet. Tämän tiedostaminen sai anarkosyndikalistit keskittämään kaiken toimintansa jouk-

kojen sosialistiseen koulutukseen, sekä heidän taloudellisen ja yhteiskunnallisen voimansa hyödyntämiseen. Anarkosyndikalistien menetelmä vallitsevan hetken poliittisissa ja taloudellisissa taisteluissa on suora toiminta. Tämä on ainoa keino, jolla on onnistuttu saavuttamaan yhtään mitään historian ratkaisevilla hetkillä. Porvaristokin on käyttänyt sitä runsaasti kamppailussaan absolutismia vastaan: veronmaksusta kieltäytymällä, boikotilla ja vallankumouksella se on uhmakkaasti varmistanut asemansa yhteiskunnan hallitsevana luokkana. On irvokasta jos sen nykypäivän edustajat ovat unohtaneet edeltäjiensä tarinan ja ulvovat murhaa joutuessaan vastakkain vapauden puolesta taistelevien työläisten ”laittomien keinojen” kanssa! Aivan kuin laki olisi joskus sallinut alistetun luokan vapautua kahleistaan!

Suoralla toiminnalla anarkosyndikalistit tarkoittivat kaikkia työläisten välittömiä taistelumuotoja taloudellisia ja poliittisia sortajia vastaan. Suoran toiminnan keinoista huomattavimmat ovat: lakko kaikkine asteineen yksinkertaisesta palkkataistelusta yleislakkoon, boikotti, sabotaasi lukemattomissa eri muodoissaan, antimilitaristinen propaganda ja erityisen vakavissa tapauksissa, kuten esimerkiksi tällä hetkellä Espanjassa, ihmisten aseellinen vastarinta elämän ja vapauden puolustamiseksi.

Näistä taistelumenetelmistä kaikkein käytetyin on lakko, eli järjestäytynyt kieltäytyminen työnteosta. Sillä on teollisuuden aikakauden työläisille samanlainen merkitys kuin toistuvilla kansannousuilla oli talonpojille feodaaliaikana. Yksinkertaisimmassa muodossaan se on työläisille välttämätön väline kohotettaessa elintasoa tai puolustettaessa saavutettuja etuja työnantajien yhteisiä toimia vastaan. Lakkoase ei kuitenkaan ole työläisille vain tapa puolustaa välittömiä taloudellisia etuja, vaan myös jatkuvaa vastarintaan kouliutumista. Se osoittaa heille joka päivä, että vähäisinkin oikeus on voitettava lakkaamattomalla taistelulla vallitsevaa järjestelmää vastaan.

Samoin kuin työläisten taloudelliset taistelujärjestöt, ovat myös päivittäiset palkkataistelut seurausta kapitalistisesta talousjärjes-

täten mahdottomaksi yhdenkään junan saapua ajoissa määränpäähänsä. Kun työnantajat joutuvat vastatusten sen tosiasian kanssa, että työläisillä on jopa tilanteessa, jossa he eivät rohkene ajatella lakkoa, yhä käytössään keinoja puolustaa itseään, käy selväksi, ettei kannata käyttää hyväkseen työläisille erityisen hankalaa tilannetta heidän taivuttamiseksi hyväksymän itselleen raskaammat elinolosuhteet.

Niin sanottu istumalakko siirtyi Euroopasta Amerikkaan hämmästyttävällä nopeudella. Tällaisessa lakossa työläiset ovat tehtaalla ympäri vuorokauden ilman että he mitenkään estävät lakkorikurien asettumista työhön. Istumalakko kuuluu sabotaasin piiriin. Hyvin usein sabotaasi toimii seuraavanlaisesti: työläiset hoitavat ennen lakkoa koneet epäkuuntoon jotta mahdollisten rikkurien työ olisi pitkän aikaa vaikeaa tai jopa mahdotonta. Työläisten mielikuvituksella ei millään muulla alueella ole yhtä paljon tilaa toimia. Työläisten sabotaasi kohdistuu kuitenkin aina työnantajia vastaan, ei koskaan kuluttajia vastaan. Emile Pouget painotti erityisesti tätä kohtaa selonteossaan CGT:n Toulousen kongressille vuonna 1897. Kaikki porvarillisen lehdistön kertomukset lasimurskaa leivän sekaan leiponeista leipureista tai maidon myrkyttäneistä maatyöläisistä ovat ilkeämielisiä sepitelmiä, joiden ainoa tarkoitus on saattaa julkinen mielipide työläisiä vastaan.

Kuluttajiin kohdistuva sabotaasi on työnantajien ikiaikainen etuoikeus. Tahallinen elintarvikkeiden pilaaminen, kurjien slummien rakentaminen kaikkein halvimmista ja kehnoimmista materiaaleista, suurten ruokamäärien tuhoaminen hintojen pitämiseksi ylhäällä miljoonien nääntyessä mitä ankarimmassa kurjuudessa, jatkuvat yritykset pitää työläisten toimeentulo minimitasolla mahdollisimman suurten voittojen kahmimiseksi itselleen, aseellisuuden häpeämätön toiminta vieraiden maiden varustamiseksi täydellisellä välineistöllä sodan varalle, sopivissa olosuhteissa vaikka niiden valmistajamaan tuhoamiseen. Kaikki nämä ja monet muut ovat vain yksittäisiä kohtia loputtomassa listassa sabotaasin lajeja, joita kapitalistit kohdistavat omiin kansoihinsa.

tomaksi”. Todellisuudessa tässä on kyse taloudellisen pienoissodan käynnin menetelmästä, joka on yhtä vanha kuin riiston ja poliittisen sarron järjestelmä itse. Tietyissä olosuhteissa ja kaikkien muiden keinojen pettäessä sitä on pakko käyttää. Sabotaasi muodostuu siitä, että työläiset kaikin mahdollisin keinoin pyrkivät haittaamaan tavanmukaisia työn muotoja. Useimmiten näin tapahtuu silloin kun työnantajat yrittävät käyttää hyväkseen huonoa taloudellista tilannetta tai muuta suotuisaa tilaisuutta huonontaa työläisten asemaa supistamalla palkkoja tai pidentämällä työaika. Termi itsessään on peräisin ranskankielen sanasta *sabot*, puukenkä, ja tarkoittaa ”kömpelöä työskentelyä”, kuin puukengät jalassa. Itse asiassa koko sabotaasin merkitys ilmaistaan tyhjentävästi lauseessa: kehnosta palkasta kehnua työtä. Työnantaja toimii saman periaatteen mukaisesti arvioidessaan kauppatavaroidensa hinnan niiden laadun mukaan. Työntekijä on samassa asemassa: hänen kauppatavaransa on hänen työvoimansa; on vain oikeus ja kohtuus, että hän yrittää saada sen kaupaksi parhain mahdollisin ehdoin.

Kun työnantaja käyttää hyväkseen työntekijän ahdinkotilaa polkeakseen tämän työvoiman hinnan niin alas kuin mahdollista, ei hänen tarvitse ihmetellä, miksi työläinen puolustaa itseään kykyjensä mukaan, käyttäen kaikkia olosuhteiden sallimia keinoja. Englantilaiset työläiset menettelivät näin jo kauan ennen kuin mantereella puhuttiin mistään vallankumouksellisesta syndikalismista. Itse asiassa ”hidastuslakko”, menetelmä, jonka englantilaiset omaksuivat myös terminä (*ca’canny*) skotlantilaisilta tovereiltaan, oli kaikkein ensimmäinen ja kaikkein tehokkain sabotaasin muoto. Jokaisella teollisuudenalalla on nykyisin satoja eri keinoja, joilla työntekijät voivat vakavasti häiritä tuotantoa. Kaikkialla nykyiselle työnjaolle perustuvan järjestelmän piirissä usein vähäisinkin häiriö yhdellä tuotannon alueella voi pysäyttää koko tuotantoprosessin. Näin Ranskan ja Italian rautatietyöläiset saivat koko kuljetusjärjestelmän täydelliseen sekasortoon käyttämällä nk. helminalakkoa (*greve perlee*). Tähän tarvittiin vain se, että he pitivät tiukasti kiinni kaikista kuljetusta koskevista pykälästä ja tekivät

telmästä, ja täten ratkaisevan tärkeitä työläisille. Ilman niitä he voisivat köyhyyden kuiluun. Tietenkään yhteiskunnallista ongelmaa ei voida ratkaista pelkillä palkkataisteluilla, mutta ne ovat kuitenkin parhaita opetusvälineitä, joiden avulla työläiset tutustuvat yhteiskunnallisten ongelmien todelliseen olemukseen ja valmistautuvat kamppailuun vapautuakseen taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta orjuudesta. Voidaan myös pitää totena, että niin kauan kuin työläisen on myytävä työtään työnantajalle, ei hän pidemmän päälle tule ansaitsemaan enempää kuin mitä tarvitaan välttämättömimpien tarpeiden turvaamiseksi. Nämä tarpeet eivät kuitenkaan pysy samoina, vaan muuttuvat jatkuvasti niiden vaatimusten mukaan, joita työläiset elämälle asettavat.

Tässä päästänkin työläisten kamppailun yleiseen kulttuurilliseen merkitykseen. Tuottajien taloudellinen liittouma ei ole työläisille ainoastaan ase parempien elinolosuhteiden saavuttamiseksi, vaan myös käytännön koulu, kokemuksen yliopisto, josta he saavat ohjeita ja valistusta runsain mitoin. Työläisten päivittäisten kamppailujen käytännön kokemukset ja tapahtumat tiivistyvät oivalluksiksi näissä järjestöissä, syventävät heidän ymmärrystään ja laajentavat heidän näkemyksiään. Kokemuksista syntyneiden ideoiden jatkuva hiominen kehittyy yksilöissä uusiksi tarpeiksi ja palavaksi haluksi päästä mitä erilaisimpien uusien ajatusten pariin. Ja nimenomaan tässä jatkuvassa kehityksessä on noiden taistelujen suuri kulttuurillinen merkitys.

Aito henkinen kulttuuri ja kiinnostus elämän korkeampia päämääriä kohtaan ei ole mahdollista ennen kuin ihminen on saavuttanut tietyn aineellisen elintason, joka tekee hänet niihin kykeneväksi. Ilman tätä edellytystä eivät mitkään korkeammat älylliset pyrkimykset ole mahdollisia. Kun ihmistä jatkuvasti uhkaa kaikkien ankarin mahdollinen kurjuus, hän tuskin ymmärtää paljoakaan korkeammista kulttuuriarvoista. Vasta työläisten saavutettua itselleen paremman elintason vuosikymmenien taistelulla, voidaan puhua henkisestä ja kulttuurisesta kehityksestä heidän keskuudessaan. Kuitenkin juuri näitä työläisten pyrkimyksiä työnantajat kat-

sovat kaikkein syvimmillä epäluulolla. Sillä kapitalisteihin luokkana sopii vielä tälläkin hetkellä hyvin espanjalaisen ministerin, Juan Bravo Murillon, motto: ”*Me emme tarvitse työläisiä jotka ajattelevat. Me tarvitsemme ainoastaan työjuhtia*”.

Eräs päivittäisten taloudellisten kamppailujen tärkeimmistä seurauksista on solidaarisuuden kehittyminen työläisten keskuuteen. Asialla on heille täysin erilainen merkitys kuin puolueiden poliittisille liitoille, koska puolueiden kannattajakunnassa on ihmisiä kaikista yhteiskuntaluokista. Keskinäisen avuliaisuuden tunne, jonka kestävyys jatkuvasti uudistuu päivittäisessä kamppailussa elämän välttämättömyyksistä, vaatii samoissa oloissa elävien ihmisten yhteistyöltä alituisesti äärimmäisen paljon, ja toimii aivan eri tavalla kuin abstraktit puolueperiaatteet, joilla on lähinnä vain platonista arvoa. Tämä tunne kasvaa elintärkeäksi tietoisuudeksi yhteisestä kohtalosta, joka taas vähitellen kehittyy uudeksi oikeudenmukaisuuden ymmärtämiseksi. Siitä tulee sorretun luokan jokaisen vapautumisyrittäjän eettinen edellytys.

Eräs tärkeimmistä anarkosyndikalistien harteilleen ottamista tehtävistä on vaalia ja voimistaa tätä työläisten luontaista solidaarisuuden tunnetta, ja antaa kaikelle lakkoliikehännälle aina vain syvempi yhteiskunnallinen luonne. Siksi myötätuntolakko on yksi heidän käytetyimmistä aseistaan, ja kehittynyt Espanjan laajuuteen, jota se ei ole missään muualla saavuttanut. Sen kautta taloudellisesta taistelusta tulee työläisten harkittua luokkatoimintaa. Myötätuntolakko on yhteenkuuluvien, mutta myös erilaisten työläisryhmien yhteistyötä, jolla jonkin ammattiryhmän kamppailu autetaan voittoon laajentamalla lakkoa muille tarpeellisille aloille. Tällaisessa tapauksessa ei työläisille riitä taistelevien tovereiden taloudellinen avustaminen, vaan he menevät vielä pidemmälle, ja lamauttamalla kokonaisia teollisuuden aloja aiheuttavat keskeytyksen koko talouselämässä saadakseen vaatimuksensa paremmin kuuluville.

Tämänkaltainen sodankäynti on useimmissa tapauksissa ainoa keino, joka vielä antaa työläisille toiveita menestyksestä, sillä kan-

selvemmin ja selvemmin. Jo yksin tämä pakottaa työläiset etsimään uusia menetelmiä etujensa tehokkaaksi puolustamiseksi ja saavuttaakseen lopullisen vapautumisen palkkatyön kahleista.

Toinen tärkeä suoran toiminnan taistelukeino on boikotti. Työläiset voivat käyttää sitä sekä tuottajina että kuluttajina. Kuluttajien järjestelmällinen kieltäytyminen ostamasta tuotteita, joita ei ole tehty ammattiliittojen hyväksymissä olosuhteissa, saattaa usein muodostua ratkaisevan merkittäväksi, erityisesti aloilla, jotka tuottavat yleisesti käytettyjä hyödykkeitä. Samalla boikotti sopii erinomaisesti vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen työläisten eduksi, edellyttäen tietysti, että sitä myötäilee sopiva tiedostustoiminta. Ammattiyhdistysten leima on tehokas keino helpottaa boikottia: se auttaa ostajaa erottamaan haluamansa tuotteet epäaidoista. Jopa Kolmannen valtakunnan johtajat saivat kokea millaiseksi aseeksi boikotti voi muodostua suurten ihmisjoukkojen käsissä. He joutuivat myöntämään, että kansainvälinen sulku saksalaisia kauppatavaroita vastaan oli vakavasti vaurioittanut Saksan vientikauppaa. Tämä vaikutus olisi voinut olla vielä suurempi, mikäli ammattiliitot olisivat pitäneet yleisen mielipiteen valppaana jatkuvalla tiedottamisella, sekä pitäneet yllä protestikampanjaa saksalaisen työväenliikkeen tukahduttamista vastaan.

Tuotannollisen työn tekijöille boikotti antaa välineet kauppasaarron määräämiseen sellaisille yksittäisille tehtaille, joiden omistajat suhtautuvat erityisen vihamielisesti ammattiliittoihin. Saksalaisten alusten oli jätettävä lastinsa Pohjois-Afrikan satamiin, kun Barcelonan, Valencian ja Cadizin ahtaajat kieltäytyivät purkamasta niitä. Mikäli muiden maiden ammattiyhdistykset olisivat päättäneet samoista toimenpiteistä, olisivat tulokset olleet aivan toista luokkaa kuin platonisilla protesteilla. Yhtä kaikki, boikotti on eräs tehokkaimmista työväenluokan hallussa olevista taistelukeinoista, ja mitä perinpohjaisemmin työläiset tulevat siitä tietoiseksi, sitä laajemmin he menestyvät arkipäivän taisteluissaan.

Kaikista anarkosyndikalismien aseista on sabotaasi se, jota työnantajapuoli eniten pelkää ja kaikkein jyrkimmin tuomitsee ”lait-

keskittäminen pääkaupunkiin ja maan muihin tärkeimpiin kohteisiin torjumaan uhkaavaa vaaraa.

Yleislakko sen sijaan johtaa väistämättä sotilaallisen voiman hajaantumiseen, koska sellaisessa tilanteessa suurin huolenaihe on kaikkien huomattavien teollisuuskeskusten ja kuljetusjärjestelmän suojaaminen kapinoivilta työläisiltä. Samalla höltyy sotilaallinen kuri, joka on vahvimmillaan toimittaessa suurissa muodostelmissa. Armeijan kohdatessa pieninä ryhminä määrätietoisia, oman vapautensa puolesta taistelevia ihmisiä, on aina olemassa mahdollisuus, että ainakin osa sotilaista käsittää, että loppujen lopuksi he osoittavat aseillaan omia sisaruksiaan ja vanhempiaan. Sillä myöskin militarismi on ensisijaisesti psykologinen ongelma. Sen tuhoisa vaikutus ilmenee aina vaarallisimmillaan, kun yksilöille ei anneta mahdollisuutta käsittää omaa ihmisarvoaan, eikä sitä, että elämässä on korkeampia tehtäviä kuin itsensä luovuttaminen kansansa verisen sortajan käyttöön.

Yleislakolla on työläisille sama merkitys kuin barrikadeilla poliittiselle kapinalle. Yleislakko on heille johdonmukaista seurausta siitä teollisesta järjestelmästä, jonka uhreja he tällä hetkellä ovat, ja samalla heidän voimakkain aseensa taistelussa vapauden puolesta, edellyttäen kuitenkin, että he tajuavat oman voimansa ja oppivat käyttämään tätä asetta oikein. William Morris ennusti tämän kehityksen runoilijan profeettallisella näkemyksellä loistavassa teoksessaan *News from Nowhere*, jonka mukaan yhteiskunnan sosialistista jälleenrakentamista edeltää pitkä sarja yhä väkivaltaisempia yleislakkoja, jotka järkyttävät vanhaa järjestelmää sen kaikkein syvimpiä perustuksia myöten, kunnes sen kannattajat eivät lopulta kykene tekemään minkäänlaista vastarintaa tälle kaupunkien ja maaseudun työtätekevien joukkojen uudelle valaistumiselle.

Koko modernin kapitalismin kehitys, joka on tänä päivänä kasvamassa yhä vakavammaksi vaaraksi yhteiskunnalle, auttaa tahtomattaan levittämään tätä valaistusta aina vain laajemmalle työläisten keskuuteen. Järjestäytyneiden työläisten parlamentaariseen toimintaan osallistumisen hedelmättömyys ilmenee kaikkialla yhä

sallisten ja kansainvälisten trustien ja kartellien muodostumisen myötä yksityinen kapitalismi tulee nykyään yhä monopolikapitalistisemmaksi. Teollisen kapitalismin sisäisten muutosten vuoksi on myötätuntolakko työläisille ajankohtainen välttämättömyys. Työnantajien rakentaessa yhä laajempaa pohjaa etujensa puolustamiselle kartelleissaan ja suojajärjestöissään, täytyy myös työläisten luoda itselleen yhä laajempia kansallisten ja kansainvälisten talousorganisaatioiden liittoja, jotka muodostavat tarvittavan perustan ajan vaatimukset täyttävälle solidaariselle joukkotoiminnalle. Rajoitettu lakko menettää yhä enemmän alkuperäistä merkitystään, vaikka se ei olekaan tuomittu häviämään kokonaan. Laaja lakko, joka käsittää kokonaisia teollisuudenaloja, tulee yhä tärkeämmäksi nykyaikaisessa pääoman ja työn välisessä kamppailussa. Jopa vanhojen käsityöläisliittojen työläiset, joille sosialistiset ajatukset ovat vielä tuntemattomia, ovat ymmärtäneet tämän, kuten selvästi osoittaa AFL:n (American Federation of Labour) vanhoille metodeille vastakkaisten teollisuusjärjestöjen nopea kasvu Amerikassa.

Järjestäytyneiden työläisten suora toiminta saa kaikkein voimakkaimman ilmauksensa yleislakossa, proletariaatin organisoidun vastarinnan pysäyttäessä työt jokaisella tuotannon alalla, kaikin siitä syntyvin seurauksin. Se on vahva ase, joka työläisillä on käytössään; se antaa kaikkein selvimmän osoituksen heidän voimastaan yhteiskunnallisina vaikuttajina. Ranskan ammattiliittojen Marseillen kongressin (1892) sekä CGT:n (Työläisten Yleisliitto) myöhempien kongressien jälkeen julisti suuri enemmistö kannattavansa yleislakkoa, mutta Saksan ja useimpien muiden maiden poliittiset työväenpuolueet hyökkäsivät mitä rajuimmin tämänkaltaista proletariaatin toimintaa vastaan, hyläten sen ”utopistisena”. ”Yleislakko on yleistä hulluutta”, kuului erään Saksan sosiaalidemokraattien huomattavampiin kuuluvan johtohenkilön uusi pureva lauseenparsi. Kuitenkin heti seuraavina vuosina Espanjan, Belgian, Italian, Hollannin ja Venäjän mahtava yleislakkoliikehdintä osoitti selvästi, että tämä ”utopistiseksi” väitetty oli täysin mahdollinen,

eikä pelkkä muutaman vallankumouksellisen fanaatikon mielikuvituksen tuote.

Tietenkään yleislakkoon ei voida mielivaltaisesti vedota joka tilanteessa. Se vaatii tietyt yhteiskunnalliset edellytykset saadaksesen asianmukaisen moraalisen lujuuden ja tullakseen laajojen ihmisjoukkojen tahdon julistukseksi. Anarkosyndikalisteihin liitetään usein naurettava väite, että tarvitsee vain julistaa yleislakko, niin sosialistinen yhteiskunta saavutetaan muutamassa päivässä. Se on tietysti pelkkä ilkeämielisten vastustajien typerä keksintö, jonka tarkoituksena on vääristellä ideaa, jota vastaan he eivät pysty muulla tavoin hyökkäämään.

Yleislakko voi palvella monia tarkoituksia. Se voi toimia myötätuntolakon viimeisenä vaiheena, kuten Barcelonan yleislakko helmikuussa 1902, tai lokakuun 1903 Bilbaon yleislakko, jolla kaivos-työläiset pääsivät eroon vihatusta järjestelmästä, jossa palkka suoritettiin tavarana, pakottaen lisäksi työnantajat järjestämään kaivoksiin saniteettitilat. Yhtä helposti voi järjestäytyneet työväestö yrittää yleislakolla saattaa voimaan joitakin yleisiä vaatimuksia, kuten esimerkiksi USA:n vuoden 1886 epäonnistuneessa yleislakossa, jossa tavoitteena oli kahdeksan tunnin työpäivä kaikille teollisuuden aloille. Englannin työläisten vuoden 1926 suuri yleislakko oli seurausta työnantajien suunnitellusta yrityksestä alentaa työläisten yleistä elintasoja laskemalla palkkoja.

Yleislakolla voi olla myös poliittisia tavoitteita, kuten Espanjan työläisten vuoden 1904 taistelussa poliittisten vankien vapauttamiseksi, tai heinäkuun 1909 Katalonian yleislakossa, jonka tarkoituksena oli pakottaa hallitus lopettamaan käymänsä Marokon sota. Tähän samaan kategoriaan kuuluu Saksan työläisten vuoden 1920 yleislakko, joka panttiin alulle nk. Kappin vallankaappauksen jälkeen, tekemään loppu hallituksesta, joka oli noussut valtaan sotilasvallankaappauksella. Kuten myös Belgian vuoden 1903 ja Ruotsin vuoden 1909 joukkolokat yleisen äänioikeuden saamiseksi, sekä Venäjän työläisten vuoden 1905 lakko perustuslain saamiseksi maahan. Espanjassa fasistien heinäkuun 1936 kapinan jälkeen

työläisten ja talonpoikien keskuudessa laajalle levinnyt lakkoliikettä kehittyi yhteiskunnalliseksi yleislakoksi (*huelga general*), johtaen aseistettuun vastarintaan, ja tämän myötä kapitalistisen talousjärjestelmän poistamiseen ja työläisten itsensä suorittamaan taloudelliseen uudelleenjärjestäytymiseen.

Yleislakon suuri merkitys on tässä: yhdellä iskulla se pysäyttää koko talousjärjestelmän ja järkyttää sen perusteita. Eikä sellainen toiminta ole mitenkään riippuvaista kaikkien työläisten käytännön valmiudesta, eiväthän kaikki kansalaiset ole missään maassa osallistuneet poliittiseenkaan kumoukseen. Tärkeimpien teollisuuden alojen järjestäytyneiden työläisten suorittama työnseisäys riittää lamauttamaan koko taloudellisen mekanismin, joka ei voi toimia ilman päivittäistä sähkönjakelua, hiiltä sekä kaikenlaisia muita raaka-aineita. Hallitsevien luokkien joutuessa vastakkain tarmokkaan, järjestäytyneen ja taistelussa kouliintuneen työväestön kanssa, joka on myös tietoinen tavoitteistaan, ovat ne paljon valmiimpia tekemään tarvittavat myönnytykset. Erityisesti ne pelkäävät tehdä siirtoja, jotka saattaisivat johtaa työläiset äärimmäisiin toimenpiteisiin. Jopa sosialistinen parlamentaarikko Jean Jaures, joka ei hyväksynyt yleislakkoa, joutui myöntämään, että jatkuva sellaisen mahdollisuudesta syntyvä vaara johti omistavat luokat varovaisuuteen. Ja ennen kaikkea se suojaasi kovalla taistelulla voitettuja oikeuksia, joiden mahdollisen tukahduttamisen nähtiin johtavan helposti katastrofiin.

Yleislakko on verrattoman arvokas ja korvaamaton ase yleismaailmallisen kriisin aikana tai, kuten Espanjassa nyt, kokonaisen kansan puolustamisessa pimeimmän taantumuksen hyökkäystä vastaan. Kaiken julkisen elämän lamaannuttaminen vaikeuttaa hallitsevien luokkien edustajien ja paikallisten viranomaisten keskinäisiä sopimuksia keskushallinnon kanssa, vaikei niitä täysin estettäisikään. Jopa armeija on suunnattava hyvin erilaisiin tehtäviin kuin poliittisen kapinan aikana. Jälkimmäisessä tapauksessa hallitukselle riittää (niin kauan kuin se voi luottaa armeijaan) joukkojen